21

Q. D. B. V.

DISSERTATIO JURIDICA DE OBLIGATIONE FEUDI CONSENSU MUNITA,

Von

Consentirten Lehn-Schulden/

QUAM

MAGNIFICO JCTORUM ORDINE CONCEDENTE

IN ILLUSTRI VIADRINA

SUB PRÆSIDIO

DN. SAMUELIS STRYKII, J. U. D.

COM. PALAT. CÆSAR.

ET

PANDECTARUM PROFESSORIS ORDINARII,

DOMINI DOCTORIS AC HOSPITIS

OBSERVANTISSIME DEVENERANDI

DIE OCTOBR. ANNO M DC LXXVIII.

PLACIDO ERUDITORUM EXAMINI SUBMITTIT

A. & R.

GEORGIUS HEINRICUS BORCK,

EQV. POMERAN.

Cum Privilegiis

Denuo edita Anno MDCCXIV.

FRANCOFURTI AD VIADRUM,

SUMPTIBUS JEREM. SCHREY, ET J. G. CONRADI.

Vol. III. Disp. XX.

15

PRÆFATIO.

AMplum rerum Feudalium est latifundium, & ampla quoque in eo est materia de CONSENSU ad obligationem Feudi requisito. Scilicet sæpissime & fere quotidie accidit, quod Nobiles ob urgentem necessitatem teneantur æs alienum contrahere, & creditoribus suis obligare bona feudalia. Magna enim onera sunt, quæ Feudis inhærent, & quæ præsertim hoc tempore indies magis magisque crescunt, adeo ut Nobilibus sæpissime non aliud relinquatur remedium, quam ære alieno gravare Feuda, & Creditoribus suis ea oppignorare, vel tandem plane iis in solutum offerre. Cæterum cum sine Domini Consensu regulariter Obligatio Feudi contrahi nequeat, & in præjudicium ejus Feudum valide oppignorari aut alienari haud possit, semper Nobilibus refugiendum est ad Domini Consensum, & hunc implorare debent, quoties pro certa pecuniæ summa Feudum obligare volunt. Neglecto enim Domini Consensu, si Vasallus Feudum obligare velit, obligatio illa de Jure valida esse & subsistere non potest, nec debitum illud ex Feudo solvendum est. Cum enim non plenum, sed utile Vasallo Dominium circa feuda competat, iniquum foret, de eo, citra arbitrium directi Domini disposuisse. Cum igitur tam utilis & summe necessaria sit Nobilibus hæc materia, uti quotidiana testatur experientia, placuit mihi eam eligere & præsentem de ea componere Disputationem. Et quanquam Domini Consensus præcipue requiratur ad obligationem feudalem, nolui tamen omittere Consensum Agnatorum, sed quoties ille requiratur & quid operetur, semper addidi. Uti etiam, quantum fieri potuit, subjeci, quid obtineat in hac Materia secundum Consvetudines Feudorum Pomeraniæ. Quod si vero non omnia ad

palatum tuum B. L. nec mecum in omnibus consentire velis, tuæ sententiæ, si ea verior & æquior erit, lubentissime subscribam, in cæteris si lapsus fuerim, veniam precor; nec me in solidum condemnabis, sed tantum in id, quod facere potui. DEUM vero O. M. supplici manu & devota mente veneror, ut divinum suum Consensum his cœptis meis impertire velit, quo assistente ejus gratia omnia ex voto cedant, & succedant.

FELICITER!

CAPUT I.

De

Obligatione Feudali in genere.

SUMMARIA.

Ingressus Disputationis. n. 1.
Differentia inter Consensum & Confirmationem contractus. n. 3.
Generalia quædam de Consensu. n. 4.
Distinctio inter Debita Feudi & Vasalli. n. 5.
Quænam Debita Feudalia dicenda? n. 6.
Inter ea primum est onus elocandarum Sororum. n. 7.
An Dos debeatur ex Feudo in subsidium? n. 8.
Quanta sit Dos in Pomerania? n. 9.
Secundum onus Feudale est, Dotalitii constitutio. n. 11.
An Consensu Domini ad Dotalitium opus sit? n. 13.
Quid operetur Consensus Domini in Dot. n. 14.
Sponsalitia largitas, Merces habitationis, & Donat. propter nupt. an onera Feud. n. 15.
An Paraphernalia? n. 16.
In Pomerania augmentum Dotis. n. 17.
De debitis Feudalibus, quæ in F. utilitatem sunt versa. n. 18.
Pecunia qua frater dimissus. n. 19.
Salarium Advocati. n. 20.
Residuum pretii, quo Feudum est emptum. n. 21.
An debita ratione Fructuum contracta? n. 22.
An pecunia mutuo sumpta ratione Servitiorum? n. 23.
An Meliorationes? n. 24.
De Debito Studiorum causa contracto. n. 25.
An legitima Debitum feudale? n. 26.
An ex F. novo Legitima debeatur in Pomerania? n. 28.
Filia, quæ Legitimam habet, ex F. Dotem petere nequit. n. 29.

Ex-

Expensæ in Funus Vasalli n.30.
Alimenta pro filio vel fratre inhabili. n. 31.
Debitum ob contributiones. n. 32.
Mercedes Famulorum. n. 33.
Expensæ Nuptiales. n 34.
An Creditor teneatur relicta sua hypotheca Feudali, debitum ex Allodio petere? n.35.
An pro debitis Feudalibus competat tacita hypotheca? n.37.
De Debitis Vasalli. n. 40.
An filius vel Agnatus possit repudiata hæreditate retinere Feudum? n. 42.
An Agnatus in Pom. teneatur omnes al. defuncti solvere? n. 46.
Tacitum pignus in F. Pomeranicis pro omnibus debitis constitui, male asseritur. n. 49.
Quatenus valeat obligatio Vasalli, sub obligatione Feudi? n. 51.
Hypotheca generalis non sufficit. n. 53.
An Feuda præcipue Pomeranica comprehendantur sub generali hypotheca omnium bonorum? Neg. n.55.
Quid de Jur. Communi? n.52.
An valeat obligatio Vasalli cum Pacto de ingrediendo Feudum? n.56.
Formulæ ejusmodi Pacti. n.57.
Quid hoc pactum operetur? n.58.
Si Debitor resistat, quid Juris? n. 59.
An nobili obærato necessaria Vitæ subsidia ex feudo relinquenda sint? n. 60.
Affirmatur. n. 61.
Rationes. n. 62.
In Saxonia ita obtinet. n. 66.
Et in Camera Ser. El. Brand. ita judicatum. n. 67.

IN limine Disputationis nostræ non me prolixe detinebo circa Rubricam. Nec magnopere circa vocem Consensus ero sollicitus, & an rectius dicatur privilegium, vel Gratia aut Dispensatio, non inquiram; cui volupe, poterit hac de re videre Rosenth. *d. Feud. C.9. Concl.36. n.6. & seqq.* Hoc tamen præterire hic nequeo, per Consensum hic non intelligi confirmationem contractus, quando sc. Princeps contractum super Feudo initum confirmat; multum enim inter consensum, de quo hic agitur, & confirmationem istam Contractus interest. Cum vero multum hoc in recessu habeat, infra pluribus hac de re a me dicetur. Alii differentiam quoque faciunt inter Consensum ex Necessitate & inter Consensum ex spontaneo motu præstitum. Sed in præsenti materia parum interesse videtur, an Consensus ex necessitate, an ex spontaneo motu præstetur, sed fere coincidunt, modo alia legitima adsint requisita. 1 2

Alii Consensum hunc dividunt in tacitum & expressum. Sed 3

tacitus Consensus regulariter hic non valet, sed expressus debet esse, si efficaciam in Feudis habere debeat. Proinde non de tacito Consensu ea, quæ hic dicuntur, intelligenda erunt, sed tantum de expresso. De hoc itaque præsens tractatio nostra erit, & per hunc breviter intelligimus, quando Dominus Feudi & Agnati Vasallo licentiam concedunt propter æs alienum de Feudo disponendi, quod sine eorum consensu alias ipsi liberum non est. Etenim ex Feudis regulariter nulla debita solvenda sunt, nisi quæ Domini & Agnatorum Consensu sunt munita, & quidem respectu Domini propter nexum illum feudalem, qui inter eum & Vasallum intercedit; respectu Agnatorum propter jus quæsitum, quod in Feudis habent. Consensu itaque eorum toties opus est, quoties ære alieno gravantur Feuda.

4 Cæterum licet regulariter ita sit, & Consensus Domini & Agnatorum præcise adesse debeat, quoties debita ex Feudo solvenda, quoniam tamen debita & onera quædam singularia occurrunt: quæ ex Feudis solvenda sunt, etiamsi Domini & Agnatorum Consensus non adhibitus, quippe quæ Feudo ita inhærent, ut ex eo a quovis Possessore sint præstanda, hinc non male me hic facturum, nec alienum ab hoc loco fore putavi, si, priusquam ad debita consensu munita me conferam, antea hic de Debitis istis Feudo inhærentibus agam, & quænam illa sint, & quid Juris circa illa obtineat, considerem. Ita enim de cæteris debitis Feudo non inhærentibus & quæ consensu muniri debent, facilius constabit. Brevis autem, quantum fieri poterit, ero & unam & alteram tantum quæstionem circa generalem obligationem Feudorum subjiciam.

5 Scilicet recepta est distinctio inter *Debita Feudalia* Lehn-Schulden/ *& debita Vasalli*, Erb-Schulden. Illa sunt necessaria onera Feudo specialiter absque oppignoratione cohærentia, seu uti Carpz. *Decad. 2. de Oner. Feud. p. 1.* describit, quæ vel Jure Pignoris in Feudo nituntur, vel in utilitatem Feudi conversa probantur. Et tum a Domino, cui Feudum aperitur: tum a Successore Feudali & Filio & Agnato ac quolibet
6 Successore & Possessore veniunt præstanda. Et certa quidem regula, quænam ejusmodi Debita Feudalia sint, definiri non potest. Ex textibus Juris Feudalis Communis istud saltem Debitum Feudale censetur, pro quo Feudum consensu Domini & Agnatorum est oppignoratum. Hartmann. Pistor *lib. 1. qu. 4. n. 14.* Kohl. *declarat.* ad *Constit. Marchic. t.* vom Erb-Fall zwischen Eheleuten. *qu. 29. n. 48.* Ideoque, quæ Feudi

onus

onus aliquod dicit; illud in Praxi probare debet. Mev. *P. 2. D. 124.* Interpretatione tamen Dd. ex æquitate & usu hactenus invaluit, ut etiam alia Debita hoc nomine veniant.

Et ita usu totius fere Germaniæ pro tali habetur Onus elocanda- 7
rum Sororum & Filiarum. Adeo ut non tantum Dos Sponso vel Marito promissa, sed etiam Debitum Dotis jam solutæ causa contractum ex Feudo solvi debeat. Quæ & similia pluribus exhibent Mev. *P. 3. D. 363. Id. P. 11. D. 119.* Gail. *Observ. 117.* Hartman Pistor. *lib. 2. qu. 37. n. 1. Id. de Feud qu. 6. n. 67.* Schult. *ad* Modest. Pistor. *lib. 3. qu. 122. n 33.* Vultej. *d. F. c. 9. n 57* Carpz. *P. 2. C. 46. D. 14. & D. 15. 16.* Köppen *D. 39. n. 38.* Wesenbec. *lib. 1 Conf. 50. n. 31.* Scheplitz. *in Prompt. Jur. t. 6. §. 10. n. 4.* Brunnem. *Cent. IV. D. 91. & Consil. 13 n. 3. 4. 5. 6.* Et quanquam hæc Dos ex 8
Feudo non debeatur moribus Saxonicis, nisi in subsidium, si deficiat Allodium, vel non sufficiat; Struv. *c. 14 th. 17. n. 1.* Sufficit enim, quod Dotes habeant salvas ex quibuscunque etiam præstentur bonis. Dn. Ziegl. *Diss. d. Deb. ex Feud. Solvend c. 3. §. 20.* & *§. 22.* ubi de Paraphernalibus, quæ consistunt in nominibus tantum; Aliud tamen in Pomerania obtinere, ubi Dos ex Feudo debetur, etiamsi hæreditas ampla sit, & allodium amplissimum, post *Concl. Pomeran. Tit. 3 Concl. 3.* testatur 9
Mev. *p. 3. D. 346.* quod usus Marchiæ etiam comprobavit, uti innuit Brunn. *Cons. 13. n. 7. seqq.* Adeo ut ibi non dignitas personæ contrahentis, sed qualitas Feudi attendatur, ut sc. deducto omni ære alieno ultra tertiam vel quartam partem Dos non constituatur. Mev. *p. 3. D. 346.* Brunn. *in L. 60. n. 5. & L. 69. n. 5. ff. d. Jur. Dot.* Domini enim & Principis multum interest, ne magnitudine Dotium Familiæ & Feuda exhauriantur, & prædia distrahantur. Bodin. *de Republ. p 835.* Modest. Pistor. *P. 2. qu. 37. n. 9.* Idem autem quod hic de Dote dictum, obtinet in 10
Alimentis ex Feudo præstandis; de quibus ratione Pomeraniæ disponit *Conclus. 1. t. 21.* & ita decisum refertur a Dn. D. Wend. *in Disp. de Jurib. Fœmin. singular. c. 2.* Sub Dote filiarum Jure taciti Pignoris non male a Dd. comprehenduntur der Schmuck und Hochzeit-Gelder. vid. Dn. Ziegl. *Disp. de Deb ex Feud. solvend. c. 3. §. 21.* Non debetur vero filiabus vel fororibus ex Feudo Dos I. in concursu Creditorum, nisi aliter loci consvetudine introductum. Etenim ubi nullæ facultates, ibi nulla Dos. In Creditorum vero concursu nulla bona, *L. 72. ff. d. Jur. Dot. L. 39. §. 5 ff. d. V. S. C* cui accedit, quod in bonis allodialibus non debeatur legitima, nisi satisfactum Creditoribus, *L. 8. §. 9. ff. de inoff.*

Test.

Teſt. Ergo multo minus Dos; quod intelligo, niſi Dos a Patre ante mortem vel concurſum promiſſa; poſt promiſſionem enim filia facta eſt Creditrix Patris, adeo ut tacitam inde conſequatur hypothecam, Carpz. *P. 1. Deciſ. 57.* Mev. *P. 5. D. 378. n. 1.* Vi hujus ergo hypothecæ in Concurſu inter creditores reliquos ſuum merebitur locum, dum inter hypothecarios a tempore factæ promiſſionis collocanda, modo nihil in fraudem creditorum fuerit commiſſum, Mev. *d. l.* Confer. Carpz. *P. 2. C. 46. D. 17.* II. Si exigere velint Dotem & elocationem immodicam. Quænam Dos vero pro moderata habenda, vid. Ziegl. *Diſp. de Debit. ex Feud. Solv. c. 3. §. 23. n. 3.* III. Si Dos quidem a Feudi Succeſſoribus filiabus conſtituta, ſed ipſæ deceſſerint nondum maritatæ. Eſt hoc in caſu nullum matrimonium, qui ergo Dos? §. *11. Inſt. d. Nupt.* Hoc tamen fallit, quando intereſſe ſeu Uſuræ filiabus loco Dotis datæ, eo quod intereſſe Debitum conditionale efficit purum. Carpz. *P. 2. C. 46. D. 22.* ut & quando Dos filiabus conſtituta loco legitimæ, quæ conditionem *ſi nupſerit*, non admittit. Nec hoc caſu Agnati ad impenſas funebres ſunt obſtricti, quicquid enim eſt onus hereditarium, illud Agnatis non eſt injungendum *2. F. 45.* atqui onus ſepulturæ eſt tale.

11 Secundo loco inter Debita Feudalia refertur Dotalitii conſtitutio, non quidem de Jure Communi Feudali, nam de hoc potius Debitum Vaſalli eſt, quod heredes Allodiales luere debent, etiamſi Feudum cum Conſenſu Domini Uxori oppignoratum. *c. 1. d. alien. F. Patern.* Gædd. *Conſ. Feud. 27. n. 8.* Carpz. *p. 2. C. 46. D. 1. n. 9. & D. 25. n. 5.* Berlich. *Conſ. 55. n. 69.* Köppen *Dec. 39. n. 40. & Dec. 54. n. 89.* Weſenb. *Conſ. 77.*

12 *n. 2. 3.* Sed conſvetudine inter Debita Feudalia refertur, ita ut ab ipſis Succeſſoribus ſive Agnatis, vel etiam inſciis iis, a ſolo Domino conſtituatur, & principaliter, non in ſubſidium debeatur, ſub certa tantummodo ratione, quæ Doti illatæ conformis eſſe debet. Vid. plur. Köpp. *d. Dec. 39. n. 42.* Pruckmann. *P. 2. Conſ. l. 1. n. 348.* Cothm. *Conſ. 48. lib. 1.* Schurff. *lib. 3. Conſ. 68. n. 5. & lib. 3. Conſ. 51. n. 3.* Modeſtin. Piſtor. *lib. 3.*

13 *qu. 132. n. 136.* Berlich. *P. 2. Conſ. 55. n. 66.* Nec Conſenſu Domini ad ejus Conſtitutionem opus eſt; niſi conſvetudine quorundam locorum aliud introductum ſit. Ita ſingulare hoc in Marchia eſt, quod Vaſallus uxori Dotalitium ſine Conſenſu Principis conſtituere non poſſit. *per Edict. public. d. an. 1569.* cujus verba citat Schepliz ad Conſvet. *Marchic. P. 3. T. 2. §. 11.* quod tamen parum hactenus obſervatum fuiſſe, niſi in concurſu Creditorum, teſtatur Müller. *Pract. Rer. For. Reſol. 62. n. 59.*

In

In nova Marchia tamen receptum ſingulariter per Receſſ Provinc. *de Anno 1611.* ut ſi maritus vivus ſuper Conſtituto Dotalitio Conſenſum Domini non impetraſſet, vidua Conſenſum Domini poſt mortem petere, & ita locum inter Conſenſuatos Creditores occupare poſſit. Hoc certum Conſenſu Principis adhibito, ſubſiſtere Dotalitium, licet Agnati non conſenſerint. Schepliz. *d. t. 2. §. 12. n. 3.* Dn. Præſ *Tract. de Succeſſ. ab Inteſt. C. V. §. 12.* Brunn. *C. 2. D. 59.* Hanc etiam utilitatem affert 14
Conſenſus Domini & Agnatorum, ut tunc non amplius quæratur, an Dos & quanta ſit illata, ob quam conſtitutum eſt Dotalitium Struv. *F. c. 14. a. 12.* & ſi Conſenſu Domini conſtitutum Dotalitium, mortuo marito Vidua Jure Retentionis manet in Feudo, & ejus Succeſſor gaudet Privilegio eodem præ aliis Creditoribus. Dn. Brunn. *C. IV. D. 39.* propter Domini Conſenſum. Conf. Brunn *ad L. f. C. d. hered. vendit.* De 15
Jure Sponſalitia largitas, Merces Habitationis, Donatio propter Nuptias, licet a Marito ex Feudo promiſſa, inter Debita Feudalia non recenſenda ſunt. Carpz. *lib. 6. Reſp. 60.* Struv. *F. C. 14. a. 9. n. 2.* Carpzov. *d. Oner. Vaſ. Feud. Dec. IV. Poſ. VI.* Aliud obtinere in Marchia teſtis eſt Muller. *Pract. Rer. For. Reſ. 62. n. 6.* prout judicatum refert in Camera inter Jochim von Ribbecks Wittwe und deſſen Söhne/ quod ſecundum Superiora intelligo, ſi Conſenſus Principis acceſſerit; Si enim Dotalitii Conſtitutio non valet ſine Conſenſu Sereniſſimi; nec valebit Conſtitutio illorum, quæ Dotalitio cohærent. Sed Paraphernalia ex Feudo regulariter non ſunt ſolvenda, niſi verſio probetur Carpzov. *d. Oner. Vaſ. Feud. Dec. 4. Poſ. 4.* Sed quemadmodum ſecundum Dd. præ- 16
ſumitur Mercatorem argentum ex cambio ſibi datum in mercaturam collocaſſe: Studioſum, acceptam impendiſſe pecuniam cauſa Studiorum; ita & præſumitur ex ſola Paraphernalium illatione etiam verſio in Feudi utilitatem. Partim ob hujus probationis difficultatem, partim ne Maritis, quibus conceſſa poteſtas pro lubitu de Conjugum diſponere bonis, alias in jungeretur facti ſui rationem reddere Mulieribus, partim ne mulieres ex matrimonio, quod favorabile ipſis eſſe debet, ſentiant jacturam atque incommodum. Quæ omnia extra dubium ſunt, ſi cum defuncti Vaſalli filiis quæſtio ſit, qui, cum heredes ſimul ſunt, tenentur ad factum ac promiſſum Patris præſtandum. Sed idem non æque Agnatis applicari valet, quorum ex prima inveſtitura dependens jus fortius eſt, quam ut facto Vaſalli poſſit infringi Vid. Carpz. *P. 2. C. 44. d. 9 in fin.* Dn. Præſ. *Tr. de Succeſſ. ab int. cap. 5. Art. 2. §. 10.*

17 In Pomerania vero huc refertur etiam augmentum Dotis, der dritte Pfennig Verbeſſerung des Ehe-Geldes / quod ex Feudo ſolvendum non obſtante hereditatis amplitudine, *Concl. 12. t. 7.* Ita judicatum in cauſa Chriſtian Manteuffels / contra Hans Manteuffels Wittwe / und Töchter-Männer in Dicaſterio Electorali *d. 19. Martii An. 1661.* his verbis ; Die Verbeſſerung aber auffs Ehe-Geld allein aus dem Lehn zu entrichten.

18 Tertium locum Debitis illis Feudalibus aſſignamus, quæ in Feudi utilitatem & emolumentum a Vaſallo, eo contrahente, ſunt verſa. Cujus verſionis probatio incumbit illi, qui iſta ex Feudo vult ſolvi. Albertus Brunn. *Conſ. 104.* Richter. *Dec. 78. n. 30.* Struv. *F. c. 14. a. 7.* Idem vo-
19 lunt *Concluſ. Pomer. t. 25. Concl. 3.* Hinc pecunia ob liberandum Feudum a nexu obligationis legitime contractæ mutuo ſumpta, refertur inter debita Feudalia. Carpz. *P. 2. C. 46. D. 29.* Kopp. *Dec. 39. n. 32.* Quod tunc maxime valet, quando Frater Vaſalli pecunia Creditoris dimiſſus eſt pro ſua portione, quam habuit in Feudo. *Concl. Pomer. 3. t. 25.* Ita noviter judicatum Stargardiæ in Dicaſterio Electorali in Sachen Claus Steinwehren Wittwe *contra* Joachim Plötzen *d. 7. Sept. 1671.* quod petita reſtitutione in integrum a parte Succeſſoris Feudi & transmiſſis Actis ad Facult. Roſtoch. per Sententiam confirmatum eſt. *d. 27. Anno 1677.* Quod ſi ex aliquo debito Vaſallus ſeu fundatarius ſenſerit uti-
20 litatem tantum, illud ne huc referas velim. Pertinet huc Salarium Advocati, qui cauſam Feudi utiliter geſſit. Carpz. *d. l. D. 30.* niſi lis a Vaſallo temere accepta. Carpz. *d. oner. Vaſ. Feud. Dec. 4. P. 1. n. 5. & 9.* Dn. Brunnem. *Conſ. 13. n. 18.* Mev. *levam. Debit. c. 7. n. 182.*

21 Sequitur reſiduum pretii, quo Feudum eſt emptum. Struv. *c. 14. ap. 7. n. 2.* Carpz. *d. Oner. V. Feud. D. 4. P. V.* Quamvis enim Jure Communi is, cujus pecunia res empta eſt, non habeat jus hypothecæ in illa re, niſi ſpecialiter & expreſſe ſibi de hypotheca in illa re proſpexerit, *L. quamvis 17. C. de Pignor.* niſi ſit pecunia pupilli aut militis. Si tamen Vaſallus pecuniam ad exſolutionem Feudi a ſe comparati mutuatus eſt, tum illud æs alienum, quod adhuc reſiduum erat, a Succeſſore Feudi ſolvi debet, quod multis autoribus & rationibus illuſtrat. B. Brunnem. *Conſ. 14. n. 13. ſeqq.* & præcipue hoc obtinet de Jure Saxonico, Carpz. *P. 2. C. 46. D. 27.* licet pro majori cautela Vaſallus, qui pro emendis Feudis æs alienum contrahit, & Agnatos in conjunctam manum aſſumit, Feudum illud novum ſpecialiter cum Domini & Agnatorum conſenſu pro

debito

debito iſto oppignorari faciat. Thoming. *Dec. 27. n. 4. & 30.* Kopp. *Dec. 39. n. 49.* Sed ſecus eſt in Debitis ratione Fructuum ex Feudo perci- 22
piendorum aut Servitiorum præſtandorum a Vaſallo contractis. Ea enim perſonæ Vaſalli inhærent, & nihil utilitatis exinde ad feudum redundat, & Servitia ob fructus, quos percipit, debet præſtare Vaſallus. Carpz. *P. 2. C. 46. D. 34.* Hartm. Piſt. *lib. 2. qu. 6. n. 6.* Kopp. *D. 39. n. 32.* Berlich. *P. 2. Concl. 55. n. 76.* Kohl. *Exerc. 2. n. 19.* Secundum quam opi- 23
nionem pecunia mutuo ſumpta ratione Servitiorum, uti jam ſolet pecunia pro iſtis ſervitiis numerari, non referenda foret inter Debita Feudalia; tum, quia ſervitia militaria præſtanda ex fructibus; tum, quia principaliter id debitum ob Domini utilitatem contractum; tum, quia magis dicendum Provinciale, quam Feudale, quia principaliter verſum in utilitatem totius provinciæ. Ulti eleganter loquitur Carpz. *d. Oner. Vaſ. Feud. Dec. 4. Poſ. 9. n. 16. & ſeqq.* Quod per Receſſum March. *d. An. 1653. §. 32.* aliter ſe habet, verbis: Es wären dann *Debita Feudalia*, als zu Beſtellung des Roß-Dienſtes.

Pari modo meliorationes, magnas non modicas, Agnatus, vel 24
etiam in caſu aperturæ Dominus heredibus allodialibus reſtituere debet, aut, ut illæ aufferantur, pati debet. Mev. *Levam. Debit. c. 7. n. 182.* Carpz. *P. 3. C. 31. D. 1.* Dn. Brunn. *ad L. 38. ff. d. R. V. & Cent. 2. D. 59. n. 16.* Concluſa vero Pomeranica hic diſtingvunt inter Meliorationes liquidas & in continenti liquidandas, pro quibus jus retentionis conceditur, & illiquidas, quæ jus retentionis non habent, ſed ceſſo Feudo demum exigitur. *Concl. un. t. 28. d. melior.* At reſiduum pecuniæ dictæ *Præſent*-Geld / oneribus Feudi non recte annumeratur. Struv. *c. 14. a 16. n. 3.*

Non abs re autem hic quæritur, quid de Debito Studiorum cauſa 25
contracto cenſendum, an & hoc Debitis Feudalibus accenſendum, ita ut cum Feudo ad quemvis Succeſſorem tranſeat, & ex Feudo ſit ſolvendum? Ita omnino videtur, nam Studiorum favor publicus eſt, & longe major quam Dotis, Studiis enim totus illuminatur mundus. Auth. *Habita C. n. filius pro patre.* Et Studia æquiparantur militiæ armatæ, & ob hæc quoque bona Fidei Com. ſubjecta valide alienari poſſunt, ſi ſc. alia bona non adſint, Knipſch. *d. fideicom. c. II. n. 322. ſeqq.* Hinc ita judicarunt Domini Camerales Berolinenſes in cauſa Barthel von Wilmersdorff *Senioris*, contra Barthel von Wilmersdorff *Juniorem* his verbis: zumahl / weil Beklagter ſolche 644. Reichsthl. zu Fortſetzung ſeiner *Studien* von nöthen hat. ref. Mull. *Pract. Rer. For. Reſol. 62. a. 32.*

26 Eſtne vero LEGITIMA etiam Debitum Feudale? Hoc regulariter negatur. Dn. Brunnem. *C. V. D. 29.* qui enim ab Inteſtato non ſuccedunt, Legitimam petere non poſſunt. *L. 6. §. 1. ff. d. inoff teſt. L. maximum vitium. C. d. liber. præter.* filiæ vero a Succeſſione Feudi excluſæ ſunt, conſectarium ergo eſt, filias ex Feudo legitimam petere non poſſe. Vid. Heig. *P. 1. qu. 25.* Hartm. Piſt. *P. 2. qu. 38. n. 15. ſeqq.* Menoch. *Conſ. 8. n 3.* Vultej. *F. c. 10. n. 105.* & filio in Legitimam Feudum imputari nequit, quiâ ex pacto ad filium pervenit, & de genere Bonorum adventitio-
27 rum Feudum æſtimatur. Hoc tamen limitatur in Feudo novo: ſi enim Pater in ejus comparationem maximam partem Patrimonii & allodii impenderit, tunc filiabus in hoc novo Feudo debetur Legitima. Carpz. *P. 2. C. 46. D. 24.* Ludvvel. *Tract. Feud. p. 153.* Hartm. Piſt. *d. l.* Fachin. *lib. 7. Controv. 47.* Kopp. *D. 39. n. 58.* non quidem ex ipſa ſubſtantia Feudi, neque etiam ſecundum veram ejus æſtimationem, ſed duntaxat habita ratione pecuniæ in emptionem Feudi collatæ, quæ prima fuit cauſa acquirendi, arg. *L. 33. ff. d. Donat. L. 3. C. ad SCt. Maced.* ne alias Patri Filias Legitima per obliquum fraudare ſit permiſſum. Quod multis rationibus & argumentis pro hac ſententia allatis defendit Hartm. Piſt. *d. l.* & conſentit Carpz. *d. C. d. 28.* & in Electoratu Saxoniæ id minus dubium habere teſtatur, cum expreſſe ſancitum ſit a Divo Auguſto Electore, ut filiæ de pretio in Feudi novi emptionem collocato, ratam Legitimæ portionem petere poſſint.

28 In Pomerania tamen nec hoc caſu debetur Legitima, nec debitis Feudalibus accenſeri poteſt, uti patet *ex Concl. 6. t. 3.* ubi conſtitutum, quod perinde, ut ex aliis Feudis, Filiæ ex Feudo hoc novo empto dotandæ & elocandæ ſint, & quidem cum hac reſtrictione, niſi jam ante emptionem talis feudi elocatæ fuerint, tunc enim nihil recipiunt. Vid. Landtags-Abſchied zu Wolgaſt *d. an. 1606. add. diſp.* D. Wend. *d. Jurib.*
29 *Form. ſing. p. 50.* B. Brunn. *Conſ. V. Num 41.* Quod ſi autem legitimam ex Feudo Filia acceperit, Dotem amplius petere non poteſt, D. Brunnem. *C. 2. D. 60.* Dos enim in legitimam computari ſolet per *L. 29. C. d. inoff. teſtam.* Quod ſi Filiæ impetraverint ex Feudo vel Dotem vel legitimam a Creditoribus paternis, reſpectu Debitorum eas exinde pro rata conveniri non poſſe ſtatuo cum Dn. Ziegl. *Diſp. de Deb. ex Feud. ſolv. c. 3. §. 76.* quod per elegantes probat rationes. Et huic legitimæ ratione feudi novi onus imponi poſſe, certa ratione teſtatur Dn. Rhet. *Com. J. F. lib. 1. t. 8. p. 314. n. 10. ſeqq.* v. g. ut vel nudam legitimam ex allodialibus

bus habeat, vel hoc vel illud ex Feudo v. g. Legati nomine ſolvat. Licet alias Legitima omne onus & gravamen reſpuat *L. quoniam. 32. C. d. inoff. teſtam.* Cumque & filiis haud permiſſum, matri hunc in modum præjudicium creare in Legitima, ideo & hæc ad Matris extendenda perſonam. Hoc tamen, quod de Legitima diximus, limitandum, 1. Si Pater partem tantum ſubſtantiæ in Feudi emptionem converterit, & in reſiduo ſalva ſit Legitima. 2. Si emerit pecunia in caſtris acquiſita, vel ex Gratia Domini. 3. Si Feudum vendiderit antiquum, & ex pretio inde redacto recuperaverit novum. Conf. Carpz. *P. 3. C. 9. D. 29. 30. 31.* quicquid vero de Patre, idem & ob correlatorum naturam de filio, aſſerendum.

Sunt vero præter hactenus exhibita Debita Feudalia, quæ paucis recenſebimus. Ita nimirum huc pertinent expenſæ in Funus Vaſalli 30
erogatæ; licet enim Carpz. *P. 2. C. 46. d. ult.* id neget, æquior tamen eſt ſententia in ſubſidium ex Feudo deberi. Struv. *c. 14. a. 20.* Ideoque ſi Succeſſor Feudi ſepulturæ mandaverit Vaſallum, tanquam alienum negotium gerens, funeraria actione ſumptum ab heredibus repetit. Mev. *P. 2. D. 124.* Et in Pomer. hoc certum eſt, quod hæc ex Feudis ante omnia debeantur.

Idem aſſerendum de Alimentis pro filio vel fratre inhabili ad ſuc- 31
cedendum, ita tamen, ut in ſubſidium ſaltem ad hoc præſtandum ex Feudo detur actio. *l. F. 6. §. mutus.* Hartm. Piſtor. *lib. 2. qu. 37. n. 2. 3.* Carpz. *P. 3. C. 46. D. 38.* Diſſentit Berlich. *l. 2. concl. 55. n. 70. 71.* Quando au- 32
tem ſemel ab Agnato illa alimentatio ſuſcepta fuerit, tunc pertinet tanquam Debitum feudale principaliter ad Agnatum & ejus Succeſſorem, quod præjudicio confirmat Mull. *Pract. Rer. For. Reſ. 62. n. 42.* Præterea debentur alimenta ex feudis 1. muto. *l. F. 6.* 2. Surdo, cœco, claudo. *2. F. 36.* 3. Perſonis non quidem ad Feudi Succeſſionem inhabilibus, ſed per conſvetudinem remotis, ſicuti in Feudis regalibus, Ziegl. *Diſp. de Deb. ex Feud. ſolv. c. 3. §. 29.* Denique inter Debita Feudalia collocatur Debitum a poſſeſſore Feudi ob contributiones reſpectu Feudi ſolutas contractum, Carpz. *de Oner. Vaſ. F. D. 4. P. 10.* Struv. *F. C. 14. a. 16. n. 4.* quod præjudiciis corroborat Muller. *d. l. n. 37.*

Huc etiam ſpectant Mercedes Famulorum, qui in Feudo ſervi- 33
tia præſtiterunt. Brunnem. *Conſ. 13. n. 12. & 13. & Conſ. 39. num. 47.* Ex- 34
penſæ Nuptiales non ſecus ac Dos Succeſſoribus Feudi incumbunt. Mevius *P. 2. D. 120.* Conventio tamen inter Maritum &

Tutores de impensis Nuptialibus non præjudicat Successori, Mevius *p. 1. D. 21.*

35 Hæcce fuerunt præcipua Debita Feudalia. De hisce Debitis jam quæritur. An Creditor teneatur relicta sua hypotheca, quam habet in Feudo, ex hereditate vel allodio debitum petere? Resp. Creditor non tenetur, ut relinquat suam hypothecam, sed hæc debita ita inhærent Feudo, ut ante excussionem rerum hereditariarum seu Allodialium ex Feudo debeantur & præstanda sint. Brunnerus *Cons. 104.* Borcholt. *P. 2. C. 7. n. 94.* Richt. *D. 78. n. 15.* Carpz. *P. 2. C. 46. D. 7.* una cum usuris, Richt. *d. loc.* & ita decisum refert Mev. *P. 4 D. 192.* ob rationes sat prægnantes. Si vero Debita Feudi superent bona Feudalia, in subsidium
36 tenentur heredes allodiales. Nam ex contractu super Feudo vel pecunia in Feudum versa initio Vasallus personaliter obligatur, quæ obligatio actionem gignit personalem & defuncto eo in heredes transfertur allodiales Carpz. *d. on. V. F. D. 1. P. X. n. 21.* quod imprimis obtinet, si in allodialibus hypotheca constituta, vel ita conventum, quod illa debita ex bonis allodialibus exsolvi debeant. Sed si hypotheca partim in allodialibus partim in Feudalibus constituta, Successores Feudales in solidum tenentur. *id. n. 24.*

37 Secundo quæritur, an pro hisce Debitis Feudalibus competat TACITA HYPOTHECA? Resp. Commune Axioma eudale est, Tacitæ hypothecæ in Feudis non esse locum. Quia enim expresse obligari nequit, sine Consensu Domini, ita nec poterit tacite, Dn. Præs. *Exam. J. F. C. 21. qu. 20.* Adeoque onera quoque Feudalia de Jure Communi per se in Feudo jus reale non causantur nec actionem realem multo *minus*
38 tacitam hypothecam, Struv. *c. 14. a. 27. n. 2.* sed causantur saltem ejusmodi onera Jus Feudi singulare vel Feudatarium, quo Feudi successores occasione Feudi, obligantur, ita ut actio in factum subsidiaria ad instar actionis in rem scriptæ contra Agnatum ac possessorem quemque Feudi detur. *L. quoties 21. ff. præscr. verb.* Brunnem. *C. V. D. 10. n. 7.* Carpz. *P. 2. C. 46. D. 33. & Lib. 9. Resp. 66. n. 2. & Resp. 68. n. 10. seqq.* Tho-
39 ming. *Dec. 27. n. 12.* Hartm. Pistor. *qu. 37. n. 9.* Berlich. *P. 3. Cons. 55.* Possit tamen dici secundum receptam consvetudinem, quousque moribus debitum pro onere feudali reputatur, eatenus & tacitam hypothecam competere, Struv. *c. 14. th. 7. n. 2.* Dn. Ziegl. *Disp. de Debit. ex Feud. solvend. c. 3. §. 18.* quod etiam de Dote repetenda, item donatione filiarum Vasalli de Jure Saxonico expresse statuitur. Nec non de Legitima

gitima ex novis f. præstanda vid. late Hartm. Pistor. *lib. 2. qu. 36. n. 63.* Sicuti exceptio quoque est in Fructibus Feudi. Carpz. *P. 2. C. 25. D. 3.* Obiter hoc addo, & ad usuras ex debito feudali provenientes feudi Successores esse obligatos, quippe quod accessorium sequatur suum principale. Dn. Ziegl. *Disp. de Deb. ex Feud. solvend. c. 3. §. 35.*

Gravia sunt hactenus enumerata onera Feudalia, quæ Feudis in- 40
cumbant. Sed adhuc magis sæpe gravantur Feuda Debitis Vasallorum ipsorum, de quo quotidiana lacrymatur experientia. Vid. Struv. *S. J. F. c. 14. a. 30. seqq.* Mevius *in aureo suo libello de Levam. Debitorum.* Mantzius *in Patrocin. Pauper. c. 4. & seqq.* Caccialupus *de Debitor. Suspect. & fugitiv. c. 3. seqq.* Qui pluribus de hac materia agunt. Mihi non 41
est propositum de hisce Debitis Vasallorum hic multis agere, breves enim hujus capitis paginæ tam diffusam non capiunt materiam. Unicam tantum mihi hic liceat subjungere quæstionem, de exsolutione debitorum Vasalli, de qua sæpe solet controverti, præsertim quando ad Concursum Creditorum perventum, nimirum quando defunctus magnum æs alienum reliquit, quæritur an quis possit repudiata hereditate retinere Feudum, & se ita liberare ab exsolutione Debitorum? Distingvo breviter inter Filium & Agnatum. Filius non 42
potest habere feudum absque hereditate paterna per *c. 1. F. an agnati vel Filius Defunct.* Mev. *de Levam. Deb. c. 7. num. 190.* Et P. *V. D. 41. num. 12.* Dn. Brunnem. *C. IV. D. 64. num. 5.* Struv. *F. c. 14. a. 30. num. 12.* Kohl. *exerc. 1. num. 22.* Carpz. *P. 2. C. 47. D. 3. & 5.* Rationem quærunt Dd. 43
in pietate & honore, quem Filius Patri debet, dum mediante Patris persona filius pervenit ad Feudum, & sic cum Patre eadem esse persona videtur: E contra ignominiam & gravem admodum injuriam inferret filius Patri, si hereditatem damnosam repudiaret, & Feudum retineret. Filius enim manes Patris ab omni injuria liberare tenetur; sed pro eo omnia Debita solvere debet, ne Pater, si aut nullus exstet heres, aut omnia ejus Debita non solvantur, injuria afficiatur. Mynsl. *lib. 3. Obs. 67. in f.* Kohl. *exerc. 1. n. 18.* Kopp. *d. 39. num. 20.* Hinc indistincte concludunt, quod filius non possit repudiare hereditatem Patris, sed quod teneatur ad solvenda quævis etiam extranea Patris debita. Mev. *P. 2. D. 115. n. 2.* Nec interest, an beneficio Inventarii hereditatem adeat, an non. Struv. *c. 14. a. 30. n. 3.* Hoc etiam Saxones, præsertim in terris Electoratus, observant Carpz. *P. 2. C. 46. D. 5. n. 6. 7. 8.* Dn. Brunnem. *C. 2. D. 69. n. 5.* Et Marchici vigore consvetudinis & novissimi recessus

Pro-

Provincialis Elect. Frider. Wilhel. *d. an. 1635. observare solent.* Ad hoc enim saltem proficere videtur, ne filius teneatur ultra vires feudi &
44 hereditatis. Mev. *tract. d. lev. Debit. c. 7. n. 194.* Nec refert, an succedat in feudo antiquo vel novo. Struv. *c. 14 ap. 18. n. 1* Filius enim tenetur indistincte præstare factum defuncti *L. cum a Matre. 14. C. d. R. V.* Quatenus tamen id vires hereditatis & Feudi patiuntur. Et nisi intuitu Filii Feudum Patri concessum Carpz. *P. 2. C. 47. D. 8.* Quod si filii ante Debitorum hereditariorum solutionem decesserint, heredes eorum non feudales, sed allodiales, hoc gravantur onere. Nam solutione haud subsecuta, fructus ex Feudo percepti, de quibus solutio facienda, hereditati accesserunt, eamque locupletiorem reddiderunt. Est autem notissimi Juris, eum sequi incommoda, quem sequuntur
45 commoda *L. 10 ff. de. R. J.* Quoad Agnatum hic ratio illa, quæ superius allata, cessat, proinde absque aditione hæreditatis ad debita Vasalli sine consensu suo contracta nequaquam tenetur. Kopp. *D. 39.* Cravetta *Cons. 197.* Colerus *de Proceff. execut. c. 3. n. 272.* Agnatus enim causam succedendi non a defuncto habet, sed a primo acquirente, & jure ex prima Investitura quæsito, & hoc firmatur per textum *2. F. 45.* Cui accedit, quod Feudum sit ususfructus *c. un. in f. 2. F. 23.* & Successor Feudi Usufructuarius feudalis; Qui licet discrepet ab usufructuario civili, tamen perinde illum ut hunc, vid. *L. 69. ff. ad L. Falcid.* ad æris alieni præstationem, sive ab ipso Domino, sive ab usufructuario prædecessore, contracti, haud esse obstrictum, tuto asserere licebit. Nec tam stricte honorem defuncti Agnati defendere tenetur, quam filius. Licet ex suprema necessitate famis debitum contraxerit defunctus, Kopp. *39. n.*
46 *9 10.* Hinc cætera debita sine consensu Agnati contracta, & quæ non sunt Feudalia, ex allodio & ab herede, qui in illud succedit, sunt exsolvenda, non vero ex Feudo. Dn. Præs. *Exam. J. Feud. c. 21. qu. 3.* & in ipsius arbitrio est, an abstinere, an adire, velit. Sed si heres simul, debita etiam defuncti solvere tenetur. Et si quid æris jamjam solverint Agnati, repetitionem habent ab heredibus defuncti Vasalli, quippe quod hic, quemadmodum & in aliis casibus, animus donandi haud præsumatur. Sed, inquis, qua actione? Resp. non actione indebiti, quæ datur nonnisi adversus eum, qui solutum accepit, sed actione negotiorum gestorum, ad exemplum ejus, qui pro Sorore tributa solvit. *L. 16. C. de Negot. gest.* juncta *L. 3. C. eod.*

Hoc

Hoc tamen quoad Agnatos insignem patitur exceptionem in 47
Feudis anomalis, qualia sunt F. Pomeranica; Hæc enim quoniam æri alieno sunt subjecta & solutio Debiti non tantum fiat ex fructibus, uti in Feudis communibus ex Pacto & Providentia, sed etiam ex ipso Feudo, uti innuit Dn. Brunnem. *Cons. 17. n. 58. & Cent. I. D. 88.* in tantum ut in Feudis Pomeranicis Jus Creditorum potius sit Jure Agnatorum, & ratum sit, quod ad exsolvenda debita fit, etiamsi Successorem aut minuat aut oneret, de quo singulari Consilio egit Dn. Mev. Von der Pommerschen Lehn-Güter Natur und Eigenschafft/ und wie weit ein Lehnmann dieselben mit Schulden beschweren können/ exinde certo certius est, Feudum absque hereditate non posse retineri & omne æs alienum defuncti solvendum, sive sit Filius sive Agnatus, seu Successor extraneus. vid. resolutionem Illustrissimi Barnimi *fol. 5. lit. D.* quam etiam approbant Provinciales. Quod autem ita intelligendum est, ut procedat tantum ad tempus, donec sc. dispositio Juris Feudalis in observantiam revocetur. Vid. Disput. Dn. D. Wend. *de Jur. Fœmin. singular. pag. 27.*

Ne autem in infinitum hoc extenderetur, & heredes nimium gra- 48
varentur, recepta est distinctio inter *Debita Necessaria* Nothwendige Schulden/ & non necessaria, teste Mev. *P. V. D. 247. n. 2.* & dicto *Consilio de Natura Feud. Pomer.* Sed quænam illa Debita necessaria sint, de 49
eo agit Mev. *d. D. 247.* inter quæ Debita ex Fidejussione orta etiam referuntur Mev. *P. V. D. 248.* Male tamen exinde infertur tacitum pignus in Feudis Pomeranicis constitui. Mev. *P. IV. D. 21.* nec natura eorum propterea plane est mutata & absorpta. Vid. Chemnitii *Consil.* relatum in Brunnem. *Consil. n. 58. 66. 153. & seqq.* Quomodo vero in solu- 50
tione æris alieni a defuncto Vasallo relicti sit proeedendum, de eo est integer *titulus 25. in Concl. Pomer.* von Bezahlung des Lehnmannes hinterlassenen Schulden. Primo enim assumenda est pecunia parata Die Baarschafft/ 2. Progrediendum ad bona mobilia, allodialia sc. ubicunque ea sita sint. Et si nec hæc sufficiant, tunc demum in subsi- 51
dium tantum bona feudalia tenentur, non attento quod Domini & Agnatorum Consensus accesserit, nec ulla contractorum debitorum habita distinctione, vid. *Concl. 1. 2. & 4. d. T. 25.* Et quamvis sæpius cogitatum fuerit de aliqua distinctione inter Debita, pro quibus feuda cum Consensu Domini & Agnatorum oppignorantur vel hypothecantur, & inter Debita Chirographaria, pro quibus feuda in specie non

ſunt obligata, ita ſc. ut illa ex Feudo ipſo per in ſolutum dationem: hæc vero ex fructibus ſaltem ad Vitam Debitoris ſolvenda eſſent; Tamen cum nihil certi adhuc in hac re deciſum, priori iſti obſervantiæ tamdiu inhærendum, donec contrarium probetur. Vid. *Concl. 6. t. 25.* Plura huc pertinentia videri poterunt in eleganti & utiliſſimo Conſilio Dn. Mevii JCti quondam Pomeraniæ incomparabilis *de natura Feudorum Pomer. & quatenus Vaſallus Feud. ære alieno grævare poſſit.*

Ex hiſce jam obiter decidi poterit, an & quatenus valeat Vaſalli obligatio, ſi ſe obligaverit ſub hypotheca Feudorum ſuorum, ſeu ſi aliquid promiſerit & fidem dederit, bey Verpfändung ſeiner Lehn / de Jure Communi talis obligatio nihil operabitur; Sine conſenſu enim Domini Vaſallus feudum oppignorare non poteſt. Sed ſecundum conſvetudines Pomeranicas obligatio talis omnio valet, ob rationes ſuperius allegatas. Hinc non tantum ipſe Vaſallus, ſed etiam ejus hæres hypothecam agnoſcere tenetur.

§ 2 Et ea occaſione hic quæritur, ſi quis Creditori omnia ſua bona obligaverit, alle ſeine Haabe und Güter / an Feuda ſub hac *generali* hypotheca omnium bonorum comprehendantur, ita ut Creditor immiſſionem in Feudum petere poſſit; Reſp. De Jure Communi certum eſt, Feuda ſub generali hypotheca Bonorum non comprehendi, ſi genuinam naturam feudorum ſpectes. Et utut maxime Dominus Feudi, qui & Judex eſt ordinarius Debitoris, in hybothecam omnium Bonorum univerſalem conſenſerit, tutus tamen haut erit Creditor de pignore Feudali, ſi non Feudi expreſſa in Conſenſu facta fuerit mentio, ex proprio & genuino intellectu vocabuli Bonorum, quæ licet æque bona feudalia & allodialia comprehendat, reſtrictior tamen ejus eſt ſenſus in materia pignoris. Schrad. *F. P. 7. c. 2. n. 62. & P. 9. n. 7.* Uno enim ore Dd. probatum eſt, appellatione Bonorum ſimpliciter prolata, non ſubintelligi Bona feudalia. Matth. d. Afflict. *Deciſ. Neapolit. 14. n. 9. & Dec. 26.* & ſub generali obligatione non continentur ea, quæ ſpecialiter obligari vel alienari prohibita ſunt. Dd. *in L. Si Procurator 6. in pr. ff. de Condict. indebit.*

53 Hinc nec Dominum Feudi in tali caſu ad ſolvenda debita obligatum eſſe, ſi Feudum ob non petitam inveſtituram debito tempore caducum declaretur per ſententiam, etiamſi Dominus in obligationem conſenſiſſet; quippe generalis tantum hypotheca omnium bonorum, nulla facta mentione feudorum, in inſtrumento obligationis &

in

in Consensu constituta, in ardua illa causa *inter Advocatum Fisci & Dn. de S. in puncto L.* in Camera Electorali visum fuit. Cautus ergo debet esse Creditor, ne generali hypotheca omnium bonorum contentus sit; quia sub hac feuda non comprehenduntur, sed in obligatione & Consensu necessum est, ut addatur. Bey Verpfändung aller meiner Haab und Güter / Lehn und Erbe. Alias parum tutus erit, etiamsi in Cancellaria feudali confirmatio contractus, vel Consensus ejusmodi expediatur, uti in casu ante dicto contigit. Sed quid si in obligatione feu- §4
dorum non facta mentio, in Consensu tamen? plus sic est in Consensu, quam in obligatione, & Consensus non tribuit novum jus, sed tantum confirmat, quum jam constitutum.

Sed quid in Feudis Pomeranicis? quamvis hæc non anomala §5
sint, & executio in ea fiat, nihilominus tamen, non continentur sub hypotheca generali omnium bonorum sine Consensu Domini constituta, uti Mev. *habet. P. IV. D. 321.* quod forte limitandum erit, modo quis alia bona, quam Feuda non habeat, & omnia sua bona obligaverit, tunc enim de Feudis actum censetur, ut exulet dolus, & plus valeat, quod agitur, quam quod simulate concipitur. In Electoratu tamen Saxoniæ aliud obtinet, & sub generali omnium Bonorum hypotheca etiam comprehenduntur Feuda. Carpz. *d. Oner. V. Feud. Dec. 5. Pos. 3. num. 10.*

Circa generalem obligationem Feudorum etiam hoc in quæstionem hic venit, an valeat obligatio Vasalli cum pacto de ingrediendo Feudum? Nimirum si Vasallus Creditori suo Feudum obligaverit sub pacto tali, ut in casum moræ & non factæ solutionis, Creditor propria autoritate bona Debitoris occupare possit, & exinde Debitum exi- §6
gere quovis modo, sive jure sive injuria, quod sub hac clausula exprimi solet, Er soll aus meinen Gütern sich bester massen bezahlet machen/ oder die Hülffe in meinen bereitesten Gütern suchen/ de qua Mev. *P. VII. Dec. 105. n. 4.* Item Er soll aus meinen Gütern nicht einen Fuß- §7
breit weichen/ bis er bezahlet worden. Dn. Brunnem. *Cent. 2. D. 45.* vel etiam, Es wird dem Gläubiger Macht und Gewalt gegeben / daß er sich in meine sämtliche und sonderliche Güter / wie es dem Gläubiger gefalle/ durch die Obrigkeit/ dafür ich dieselbe unterthänigst bitte / mit Ampts-Hülffe einweisen lassen möge / prout in causa Herrn von Putlitz refert Mull. *P. R. F. Resol. 80. n. 11.* quæritur an hoc & simile pactum valeat, & quid operetur? Ninirum horum verborum alia conjectura

esse non potest, quam ut hypotheca constituatur. Pactum enim ingrediendi possessionem, inducit hypothecam. Colerus *Proces. Execut. P. 3. C. 12. n. 44.* Carpz. *P. 2. C. 23. D. 34.* Balduin. *de Pignor. c. 19.* Klock. *Vol. 2. Cons. 40. n. 103.* hinc in Concursu Creditorum inter Hypothecarios
§8 collocantur, qui talem obligationem habent Mull. *d. loc.* Cujus pacti effectus est, ut non quidem licita sit & legitima possessio, propria autoritate acquisita, sed ut tamen non sit violenta, imo licita secundum nonnullos, si Debitor aut Possessor non resistat. Mantica *de tacit. & ambig. convention. lib. II. t. 5. n. 6.* Franzk. *ad tit. de pign. n. 44.* Surd. *Cons. 221.*
§9 *n. 20. seqq.* Neguzant. *de Pignor. Memb. I. P. 3. n. 4.* Sed si Debitor resistat, Creditor propria autoritate occupare non potest hypothecam, & tunc proderit hoc pactum, ut Judex celerrime eum immittat, & potest statim executive agere. Violenter vero occupans hypothecam, jus crediti amittit. Mev. *P. 1 D. 95.* Add. Rauchb. *lib. 1. qu. 6.* Et quanquam consensus Domini in ejusmodi formulis non adsit, executio tamen fieri tantum solet in fructus, non in substantiam feudi; & ultimo casu consensus implicite in obligatione continetur. Ceterum si hoc pactum ita conceptum, ut in casum moræ executive contra alterum agere possim, tunc hypotheca non est constituta.

60 Coronidis loco circa æs alienum in genere hic quæro, an Vasallus vel Nobilis obæratus, & per executiones vel oblationes Bonorum ad inopiam redactus, tantum ex Feudo retinere debeat, ut ei necessaria vitæ subsidia relinquantur, seu an habeat hoc casu Beneficium, uti vocant, Competentiæ? Communiter hoc solet Nobilibus denegari. Vid.
61 Disput. Domini de Jena *de Beneficio Competentiæ. c. 2. §. 44.* Æquius tamen omnino & justius videtur, ne ad Saccum & Peram excutiatur talis obæratus, sed modica alimenta arbitrio Judicis determinanda ei
62 relinquantur; & fundamentum in Jure hoc habet maximum. Nam cum hoc beneficium Militi indultum sit, ut in tantum condemnetur, in quantum facere potest, ita ut condemnatus licet plus habeat, possit retinere ea, quæ ipsi ad sese honeste exhibendum & egestatem evitan-
63 dam sunt necessaria per *L. Miles 6. ff. de re militar.* Et etiam ad Sacerdotes hoc benef. extendatur per Cap. *Odoardus X. d. Solut.* Dn. Brunnem. *ad d. L. 6.* Quare non & obærato Nobili vel Vasallo hoc beneficium indulgeatur, cum & Vasallus Jura Militum habeat, & militi as-
64 similetur, licet non actu semper, potentia tamen. Hinc Militis nomen in J. Feudali pro Vasallo usurpatur. Carpz. *P. 3. D. 260. n. 14.* Et argu-

argumentum a Vasallo ad Militem hoc casu optime duci poterit. Nam quod beneficium Competentiæ Militibus concessum restringatur ad debita tantum in Castris contracta, id nullum in Jure hadet fundamentum, nec dignitas, aut favor militiæ, nec sana ratio id admittit. Carpz. *d. loc. n. 28.* Præterea Vasallus Militaria servitia equis & armis, 65
quotiescunque periculum aliquod Domino imminet, præstare debet *2. F. 7.* Struv. *c. 11. th. 5. n. 1.* Si vero omnibus bonis sit spoliatus & ad pauperiem redactus, Dominum suum defendere non poterit. Hinc Wesenbec. *P. I. Cons. 50. n. 19. 20.* hoc turpe esse dicit ipsi Domino, cum sic nec Servitia præstare nec in Curia Domini amplius honeste comparere queat. Et Saxones æquitatis viam secuti in Foro hanc sententiam receperunt, teste 66
Carpz. *P. 1. C. 32. D. 13. n. 3. 9. & P. 2. C. 25. n. 11. & P. 3. Dec. 260.* Richter. *P. I. D. 24. n. 6. 7.* Et favet hac in re Nob. insignis JCtorum cohors, uti videre est ap. Coler. *d. Proc. execut. P. 2. C. 3. n. 116.* Gylman. *Symphorem. tom. V. Relat. 82.* Tiraquell. *de Nobil. c. 20. num. 142.* Hering. *de fidejussor. c. 10. n. 370.* Limn. *Jur. Publ. lib. 6. c. 4. n. 59.* Et in Camera Seren. Elect. 67
Brandenb. ita aliquoties judicatum, uti in causa Hansen von Arnheim zu Sperenwalde contra dessen *Creditores d. 7. Nov. an. 1612.* ibi: Dagegen aber der *Curator* ihm nöthigen Unterhalt/wie auch das/was er zu Beforderung seiner Rechtsachen allhier und anderer Orten benöthiget seyn wird. Ubi etiam ea adjudicata, quæ ad Processum sunt necessaria. Et in causa Lippold von Bredows contra seine *Creditores d. 5. Decemb. an. 1604.* his formalibus: Ingleichen soll der *Procurator* aus dem Gute L. dem vom Br. seinen nothdürfftigen Unterhalt/ und was zum Vortrag der Rechtfertiguug wider seine Creditores gehörig/ zukommen lassen. Add. Manzius *in Patrocinio Pauper. Dec. 3. qu. 6. n. 23. & seqq.* Vid. Baro ab Enenckel. *de Privil. Nobil.* Dissentit Dn. Brunnem. *in L. 16. ff. de re judicat.*

Sufficiant hæc de obligatione Feudali in genere in capite hoc primo dixisse. Transeundum mihi jam est ad

CAPUT II.

De

Domino consentiente.

SUMMARIA.

TRansitus. n. 1.

An Principes Imperii opus habeant consensu Imperatoris, quando partem Principatus sui oppignorare vel alienare volunt? n. 2.

Ratio dubitandi 1. quia dicuntur Vasalli Imperatoris. n. 3.

2. Quia Investituram ab Imperatore petunt, & quidem ab eo solo, non a Vicariis. n. 4.

3. Juramentum Cæsari præstant. n. 6.

Decliditur quæstio negative. n. 9.

Probatur ex Praxi. n. 10.

Casus illustris hac de re. n. 12.

Et ex Statu Imperii nostri. n. 13.

Respondetur rationibg contrariis. n. 15.

Status Imperii Vasalli potius dicuntur Imperii quam Imperatoris. n. 16.

E contrario Imperatori non licet partem Imperii oppignorare sine expresso Consensu Electorum. n. 16.

An sufficiat Electorum Consensus, an vero caterorum Statuum Consensus etiam requiratur? n. 17.

Quid in Capitulationibus Imperat. intelligatur per confirmationem Oppignorationum der Pfandschafften? *n. 16.*

Proximorum Principum Agnatorum Consensus an requiratur? n. 19.

De Consensu Domini Feudi in genere. n. 21.

Ejus necessitas. n. 22.

Olim Consensu Domini non fuit opus. n. 23.

Vasallus si F. obligaverit Consensu Domini non adhibito, an Feudo privetur? n. 24.

Pœna Notarii Instrumentum conficientis. n. 25.

De conditione, si Dominus consenserit. *n. 28.*

Si putaverit rem esse allodialem? n. 29.

Si sine Consensu vendiderit, sed nondum tradideris? n. 30.

De constituto possessorio. n. 31.

Declaratoria sententia requiritur. n. 32.

Annon in casu summæ necessitatis Feudum a Vasallo sine consensu Domini licite alienari possit? n. 35.

Negatur. n. 36.

Subjiciuntur Casus speciales Marchici. n. 37.

An Dominus ad instantiam Vasalli consentire teneatur? n. 38.

An solius Domini Consensus sufficiat? n. 39.

Affirm.

Affirm. ratione Domini. n. 40.
An Consensu Domini opus sit, si in Agnatum proxime Successurum Feudum transferatur? n. 41.
Si plures sint Domini, an omnium Consensus sit necessarius? n. 44.
De Consensu Procuratoris. n. 45.
De Consensu Regis Romanorum & Vicariorum Imperii. n. 46.
Si unus Dominus mediatus, alter immediatus, cujus consensus necessarius? n. 47.
Quidam Supremi Domini consensum requirunt. n. 48.
Quidam utriusque. n. 49.
Sufficit Domini immediati Consensus. n. 50.
Rationes. n. 51.
Limitationes. n. 53.
Utilis tamen certo casu etiam Mediati Domini C. n. 54.
Si nobilis sit sub alio Judice, an hujus C. sufficiat? n. 56.
Negatur de Jure. n. 57.
Quibusdam locis aliud receptum. n. 58.
Quid in bonis allodialibus hoc casu? n. 60.
De consensu in alienatione rei civitatis. n. 61.
De Consensu Agnatorum. n. 62.
Domini C. semper requiritur, non vero Agnatorum. n. 64.
De Consensu Agnatorum in Marchia. n. 65.
De Consensu simultanee Investitorum. n. 66.
An simultanea Investitura Saxonica multum differt a Pomeranica & Marchica? n. 67.
De Consensu ejus, cui expectativa in Feudo concessa. n. 68.
An is teneatur ad exsolutionem Debiti? n. 71.
Quis consensum impetrare debeat remissive? n. 72.
De Vasalli Consensu ratione Dominii directi. n. 74.
Conclusio capitis. n. 77.

DE Debitis Feudo inhærentibus, & obligatione Feudali in genere præcedenti egimus capite. Jam nos convertimus ad Debita illa, quæ Consensu Domini & Agnatorum contrahuntur. Et dum hæc consideranda suscipimus, primum erit, ut de personis ipsis Consentientibus hoc secundo capite agamus. Ubi primo loco se nobis offert quæstio de necessitate Consensus Imperatoris ratione Statuum Imperii nostri; An scilicet Principes & Satus Imperii, quando pro certa pecuniæ summa partem Principatus vel alienare, vel quovis modo in Creditores suos transferre volunt, opus habeant Consensu Imperatoris? Quod prima fronte affirmandum videtur: Communiter enim asseritur, Status Imperii Vasallos esse Imperatoris. Quod probatur 1. quia adhuc hodie soli Imperatori collatio Feudo- 1 2 3

rum

rum Regalium reſervata per *A. B. c. 5. §. 1.* & hoc Jus inveſtiendi & cognoſcendi de Feudis eſſe inter Reſervata Imperatoris præcipuum, teſtantur Stamlerus *de Reſervat. Imper. §. 38.* Beſold. *de Regal. c. 7. & Theſ. Pract. voc. Majeſt.* Sprenger. *Inſtit. Juris Publ. lib. 1. c. 15.* Burgold. *ad Inſtrum. Pac. P. 1. D. X. n. 15.* Deinde Inveſtituram de Feudis ab Imperatore petere debere Status Imperii, Vid. Limn. *J. P. lib. IV. c. 7.* Bœcl. *Not. S. Imp. lib. V. c. 3. p. 22.* Et quidem a ſolo Imperatore, adeo ut vacante Imperio nec Vicariis Imperii competat, ac indultum ab iis, ne fatale renovandæ inveſtituræ labatur, ſupervacaneum eſſe, cum mora nulla non valentibus petere, imputari poſſit. *per A. B. c. 5. §. 1. ad eam* Rumelinus.

Porro Principes Imperii Juramentum Cæſari præſtare, cujus formula habetur apud Limn. *tom. IV. ad Lib. 4. c. 7. p. 430.* & Burgold. *in Mantiſſa ad Inſtrum. Pac. p. 34. & 38.* add. Arumæus *de Comit. c. 8. num. 72.* Et hoc Juramentum non tantum fidelitatis, ſed & ſubjectionis eſſe, de quo Vid. Carpz. *d. Lege Regia c. 13. Sect. 6. n. 39.* & Myler. ab Ehrenb. *de Statibus Imper. c. 20. n. 13. ſeqq.* Sprenger. *Font. Jur. Publ. c. V.* Ex quibus ſequi videtur, Status Imperii eſſe Vaſallos Imperatoris & ob nexum hunc Feudalem ſine Conſenſu ejus Feuda nec alienare nec obligare poſſe, omnis enim alienatio, quæ ſine Conſenſu Domini fit, in Feudis eſt ipſo jure nulla *per c. 1. de Prohib. Feud. alien. & 2. F. 52. & 55.*

Verum hiſce non obſtantibus, non veremur contrarium aſſerere, Principem Imperii non eſſe obligatum Cæſareæ Majeſtatis ſpecificum adhibere conſenſum, ſed nihilominus oppignorationem valere, præſertim ſi tempore neceſſitatis aut ex ſingulari ratione ſui Status ea facta, etiamſi Imperatoris Conſenſus non fuerit imploratus. Idque quotidie ita obſervari videmus. Prout de communi hac Praxi teſtatur Referens apud Gylmannum *tom. IV. Symphor. P. I. Vol. 3.* Ubi inter alia notabiliter deducit, in Imperio nunquam ita obſervatum ut Electores, Principes & qui habent magna Feuda ab Imperio, cum pro receptis pecuniis, maxime in neceſſitatis caſibus, nonnulla ex eis Feuda etiam transferendo poſſeſſionem obligant, opus habeant ſpecificum Imperatoris conſenſum exigere. Confer. *Conſ. Argentor. 30. num. 11.* num idem aſſeritur. Unde Zaſius dicit, in Germania noſtra Friderici conſtitutionem de prohibita Feudi alienatione male ſervari. *de Feud. P. 9. n. 22.* Idque omne de conſvetudine & uſu recepto, quam Jure ſubſiſtere Jacobus de Sancto Georgio *de Feud Verb. & cum pacton. 6.* & Zaſius

dicto

dicto loco tradunt, & communem esse omnium Dd. sententiam dicit Curt. Jun. *Conf. 88. n. 8.* Conf. casus illustris in causa Episcopi Leodiensis contra Annam de la V. apud Gilmannum *tom. V. in relat. 13. n. 34. & seqq.* ubi Successor Principis, qui ad defensionem & conscribendos milites aliquot pecuniam mutuo sumpserat, non obstantibus exceptionibus de non impetrato Consensu Imperatorio, ad solvendum, & ad expensas condemnatus est. Et quæ in voto tam Referentis quam Correferentis hanc in rem pluribus tradita sunt apud eund. *tom. 4. Symphor. P. 1. voto 3.* Add. Meisner. *lib. 2. Rer. Juridicar. Cameral. Dec. 51. per tot. præsertim vero n. 28.* Klock. *de Contrib. c. 8. n. 78. Consil. Marpurgensia 35. n. 116. Vol. 3.* 12

Quæ consvetudo singulare fundamentum & specialem rationem habet, quando consideramus Statum Imperii nostri Romano-Germanici, ubi Electores & Status Imperii præ aliis Vasallis longe majorem præeminentiam habent, & Electoratus, Ducatus & Comitatus suos Jure fere Majestatico, summo & proprio & cum suprema potestate Territoriali possident, in quibus uti notum, non tantum idem possunt, quod Imperator in Imperio, sed fere plus, uti eleganter novissime deducit personatus Autor sub nomine Cæsarini Fürstenerii in eruditissimo tractatu *de Jure Suprematus Principum Germanorum, c 10. n. 12.* ubi iis suprematum, quem Galli vocant *la Souverainitè*, atribuere non dubitavit. Et certe potestas Principum Imperii nimium quantum restricta foret, si Consensum Imperatoris toties implorare necesse haberent, quoties vel mutuam pecuniam in casu necessitatis sumere, vel etiam in bene meritos partem Principatus vel præfecturæ conferre volunt, quod a Franzkio imprimis urgetur in Consilio hac de re scripto apud Struv. *S. J. C. c. 14. aph. 29. n. 5.* 13 14

Nec superius in medium prolata nobis obstabunt; vix enim putaverim, Imperatorem credere, se Principibus Germanis, dum eos investit, ditiones istas vere & quasi de suo conferre, aut hos judicare, se easdem vi istius Investituræ tantum accipere eoque nomine Imperatori magnopere obstringi. Verum non minus ante, quam post, Investituram DEI gratia sese esse, quod sunt, profitentur, & omnes Imperii actus in suos pari vigore exercent. Neque sequitur, etiam ista Feuda ob non petitam intra tempus legitimum Investituram possunt committi, ergo per Investituram ea revera conferuntur, sicuti non sequitur, Mercator ubi de suis mercibus vectigal non solverit, illæ cadunt in 15

commissum, ergo dum vectigal persolverit, Dominium suarum mercium acquirit, aut idem solutioni vectigalis, tanquam conditioni, superstruebatur, quæ eleganter deducit Dn. Puffendorffius *de Rep. Imp. p. 25. seqq.* add. Grot. *de Jur. B. & P. lib. 1. c. 3. §. 11. & 23.* Burgold. *ad J. Pac. P. I. D. V. n. 7. & P. I. D. X. n. 18. & in Colleg. p. 129. seqq.*

16 Hinc ad objectiones istas, quas superius inter rationes dubitandi adduxi, respondeo, longe aliam rationem esse inter Vasallos communiter ita dictos, & inter Status Imperii, imo secundum Juris Publici Doctores, Status Imperii verius dici Vasallos Imperii, quam Imperatoris; Quod ex Legibus Imperii fundamentalibus abunde probari potest. Ita enim in *A. B. t. 1. §. statuimus* dicitur, *universis aliis Principibus, Feuda a Sacro Imperio tenentibus.* In Literis Maximiliani I. ap. Goldast. in Reichs-Satzungen *p. 94.* die ohne Mittel vom Reich zu Lehn rühret. In R. J. d. Ann. 1521. paulo post princ. ita habetur: Darauff befehlen wir bey den Eyden und Pflichten / die ihr uns von des Reichs wegen insonderheit gethan. Reformat. Politic. d. Ann. 1530. ibi, mit den Pflichten damit sie dem H. Reich verwand (ubi Imperium tanquam principalius exprimitur, Imperator autem omittitur) & iisdem verbis in Reformat. Politic. d. Ann. 1548. Pari modo in Principum Imperii diplomate de Ann. 1200. apud Goldast. *Tom. unic. Constitut. imperial. p. 288. §. 2.* notanter dicitur: *Nos Principes, qui jam dictum Dominum in Regem eligimus, Feuda nostra, quæ ab Imperio tenemus, a manu ipsius recipientes, homagium ipsi fecimus, & fidelitatem juravimus.* Hinc Limnæus *in addit. ad lib. 1. c. 10. num. 50.* status Imperii, ait, a Manu Imperatoris recipiunt Feuda, quæ ab Imperio tenent, & jurant Imperatoris fidelitatem von des Reichs wegen. Ergo verius sunt Vasalli Imperii, quam Imperatoris. Unde Feuda illa dicuntur esse Imperii *Capitul.* Matth. *art. 29.* Ferdinand. III. *artic. 33.* Ferdinand. IV. *artic. 31.* Et quæ ea propter præstare debent, ea præstant Imperio *A. B. t. 10. §. 2.* Capit. Ferd. IV. *artic 32.* Hinc Investitura & omnia ea, de quibus superius dixi, potius de solennitate fiunt, & nihil derogant superioritati Territoriali Statuum Imperii.

17 Longe alia ratio est in Imperatore, huic enim partem & membrum Imperii oppignorare vel alienare non est liberum, sed Consensus Electorum expresse requiritur in Capitulat. Leopold. §. 12. ubi notanter dicitur, wir sollen und wollen dem Römischen Reiche und dessen Angehörigen ohne wissen und zulassen der Churfl. sämtlich nichts hingeben/

ben/ verſchreiben/ verpfänden / verſetzen noch in andere Wege vereuſſern oder beſchweren. Adeoque licet olim Imperatori licuerit membra & partes Imperii oppignorare, uti apparet ex Privilegiis Cæſareis v. g. Francofurtenſi, quod exhibet Limn. *Lib. 7. d. Jur. Publ. c. 16. n. 14.* reſtricta tamen ea licentia eſt per Capitulationes; uti videre eſt ex Capitulat. Caroli V. *artic. 9.* Capitul. Ferdin. I. *artic. 8.* Maximil. II. *artic. 6.* Rudolphi II. *art. 8.* Matthiæ *artic. 8.* Ferdin. III. *artic. 9.* Ferdin. IV. *art. 9.* & jam allegatam Capitulationem Leopoldinam dict. artic. In quibus omnibus Capitulatonibus Electorum Conſenſus requititur.

Haut equidem fugit, a multis Publiciſtis præter Electorum con- 18
ſenſum hoc caſu etiam ceterorum Ordinum Conſenſum tanquam in re magni præjudicii requiri, & fundamentum aſſertionis ex Inſtrum. *Pac. artic. 8. verſ. habeantur*, peti. vid. Limn. *ad Capit.* Ferdin. *artic. 9.* Videtur tamen illud argumentum non adeo validum & firmum eſſe. Hinc tutius videtur, & non ſine ratione dici poſſe, quia Legibus Imperii hæc quæſtio nondum deciſa, Capitulationibus tamdiu inhærendum eſſe, donec aliud definiatur. Non enim videtur veriſimile, Im- 19
perium, cum minora negotia expreſſe nominarit, hoc maximum negotium iſtis verbis generalibus determinaſſe. vid. Bœcl. *Not. S. R. Imp. lit. 18. num. 2.* Burgold. *Colleg. ad. Inſtr. Pac. P. II. D. 13.* Add. Capit. Leopold. *artic. 3.* ubi Imperator promittit, ſe velles Statibus non cetera tantum Jura ſed etiam Ihre Pfandſchafften conſervare; de quo inter Publiciſtas varie diſputatum, quidnam ſibi velit iſta oppignorationum confirmatio, num Bona Imperii, quæ pignori fuere ſuppoſita, ita ſint confirmanda, ut juri reluendi non ſint obnoxia, vel an pertineant ad illas res, quæ Juri reluendi natura ſui ſunt ſubjectæ, ita, ut vi confirmationis Imperatoriæ ab Imperatore relui non poſſint. Cæterum in *Inſtrum. Pac. art 5. §. 9.* hac de re diſpoſitum eſt, quod nimirum in oppignorationibus a Statibus ſibi in vicem olim factis, reluitio ceſſare debeat, vid. D. Strauch. *Diſſ. exoter. IV. num. 15.* Burgold. *P. II. D. 13. n. 3.* Sed hoc obiter. Diximus Principes Imperii non habere præciſe opus Conſenſu Imperatoris, quando pro debitis partem principatus ſui oppignorant, aliud tamen dicendum videtur, ratione Conſenſus Agnatorum, nam horum Conſenſu opus erit, ſi ſucceſſio ad eos proxime ſpectet, alias ad ſolutionem debiti ſe non obligatos putabunt. Vid. Struv. *S. J. F. C. 14 n. 39.* Quomodo extra hunc caſum Princeps 20
Succeſſor teneatur ad ſolutionem cujuscunque debiti a Prædeceſſore

contracti, vid. Dn. Myl. ab Ehrenb. *in Nomol. Ordin. Imp. c. X. n. 3.* Schrader. *Conf. 3. n. 399.* Vultej. *Conf. 35. n. 116.* Cothman. *Ref. 52. n. 231.*

21 Nolo me amplius detinere circa conſenſum ratione Statuum Imperii, ſed eo miſſo me confero ad Conſenſum Domini ratione Va-
22 ſallorum ſeu Nobilium; Et hujus quidem Conſenſus ſemper neceſſarius eſt, quoties de Feudo vel oppignorando vel alienando agitur.
23 Licebat quidem olim Vaſallis integrum Feudum ſine Conſenſu Domini alienare, & libere de eo diſponere *H. F. 44. pr.* poſtea ad medietatem usque alienatio indulgebatur. *1. F. 13.* tandem Jure noviſſimo nihil ſine Conſenſu Domini alienare permiſſum, ſub Lege amiſſionis. *2. F.*
24 *52. & 55.* Sine Conſenſu itaque Domini (ut hoc circa Domini Conſenſum in genere hic præmittam) ſi Vaſallus de Feudo diſpoſuerit vel alienando vel oppignorando, Feudo privatur. Quia Domini Conſen-
25 ſum non implorando eum contemnere videtur. *2. F. 24. in f.* Et Notarius conficiens Inſtrumentum de alienatione Feudi ſine Conſenſu Domini ſuo officio cum infamia & pœna amiſſionis manus notatur. Schrad *F. P. VIII. c. 1. n. 4.* Feudum enim non omnino in Vaſalli Do-
26 minio eſt, utut inſtar Domini habeatur. §. *rei autem 2. F. §.* unde utile Dominium tantum adſcribitur Vaſallo a Dd. Dn. Struv. *F. c. 12. 4. 1.* quanquam Dominii utilis appellatio haut paucis diſpliceat. Rittershuſius *F. lib. I. c. 3. qu. 4.* Johan. Yannez. Parladorius *rerum quotidiana-*
27 *rum lib. 1. §. 2. n. 8.* Sed ſive utile Dominium, ſive quaſi Dominium, ſive jus Dominio proximum dixeris, parum intereſt, cum in effectu eodem redundent omnia & Domino Feudi Dominium directum competere certum ſit.

28 Si tamen Vaſallus ſub conditione (ſi Dominus conſenſerit) oppignoraverit vel alienaverit, non privatur Feudo. Anton. *Diſp. Feud. II. th. 6. lit. b.* Quoniam tamen multæ confuſiones exinde oriri ſolent, quando Conſenſus non ſtatim, ſed poſt multos demum annos ex Cancellaria feudali petitur, hinc Sereniſſimus ac Potentiſſimus Dominus Elector FRIDERICUS WILHELMUS glorioſiſſimæ memoriæ in Edicto *d. 10. Maji 1683.* ſancivit, ut intra annum & diem poſt contractum Conſenſus petatur, verba Edicti §. Wann auch / hæc ſunt: So ordnen/ ſetzen und wollen Wir/ daß allezeit nach getroffenen Contract und Vergleichen/ nach geſchehener *addition* vor Gericht/ oder ſonſt auff andere Wege geſchehene Abtretunge / ob gleich der Lehnsherrliche *Conſens in genere* vorbehalten / innerhalb Jahr und Tag zum längſten die gehö-

rige

rige *Consense* bey Unser Lehns-Cantzeley nicht allein gesuchet / sondern auch inständig denselben zu erlangen angehalten werden. Quod si pu- 29
taverit, rem esse allodialem, juramento se purgabit, & sic Feudum recipit. 2. *F.* 42. Anton. *d. th. 6. lit. th.* Vasallus vero Emtori ad Interesse tenetur. 2. *F. 26. §. Vasallus.* Si vero vendiderit sine Consensu Feudum, 30
sed non tradiderit, verior est sententia Feudo non privari. Non enim alienatum censetur, quod in Dominio Venditoris manet. per *L. 67. ff. d. V. S.* Fictam tamen traditionem, quæ fit per constitutum possesso- 31
rium, ad privationem sufficere putat Ludvvel. *p. 353.* realem vero traditionem expectandam esse æquius existimat Struvius *c. 15. th. 9. n. 5.* Et non interest, sive Feudum novum, sive antiquum, sive ex pacto & pro- 32
videntia sive mixtum & hereditarium. Licet vero amissio Feudi sine Consensu Domini in alium translati, ipso Jure fiat, arg. 2. *F. 55. §. callidis verbis*, declaratoria tamen sententia opus esse defendimus. Sicuti e- 33
nim de Jure Romano licet ipso Jure quid fiat vel dispositum sit, in genere quidem tenet, an vero in hunc vel illum ob circumstantiarum contingentium varietatem cadat, declaratio requiritur, arg. *L. 7. in f. pr. juncta L. 6. ff. de Curator. furioso dand.* Ita etiam hic declaratione ali- 34
quâ cum causæ cognitione opus est. Gail. *de Pac. Publ. lib. I. c. 3. n. 13.* arg. Capit. Leopold. *art. 28. verb.* Ehe und bevor wir zur wircklichen Achts-Erklärung schreiten.

Tantæ itaque necessitatis est Consensus Domini. Sed annon in 35
casu Summæ necessitatis Feudum a Vasallo sine Consensu Domini ob urgens æs alienum oppignorari vel alienari poterit? Resp. licet alias 36
necessitas Legi subjecta non sit, atque illud, quod per se illicitum, licitum efficiat. *c. quod non est licitum. X. d. Reg. Jur.* qua re motus Matth. d. Afflictis *c. 1. in princ. qualitat. Feud.* olim facultatem alienandi hoc casu Vasallo concessit: alienatio tamen etiam in summæ necessitatis casu sine consensu Domini Vasallo est interdicta. arg. *II. F. 9. II. F. 52. & 55.* Schrader. *d. F. P. VIII. c. 1. n. 20.* cujus hæc ratio, quia proprietas Domini est directi, ideoque de ea, ut re aliena, disponere non potest. per *L. f. C. d. Pact.* Neque utile Dominium potest transferre, quia ita debilitaretur Directi Dominii Jus, Dn. Brunnem. *Conf. 1. n. 247.* licet interveniat autoritas Judicis Menoch. *d. Arbitr. Judic. lib. 2. Cent. 2. Conf. 80. n. 1.* Roland a Valle *Conf. 56. n. 14. lib. 4.* Quod tamen ita temperandum videtur, modo Dominus in hoc summæ necessitatis casu sine Justa causa consensum suum non denegaverit, alias Vasallus licite alienare

poterit. *Clar. §. Feudum qu. 31. n. 11. inf.* Mynſ. *lib. 6. Obſerv 30. n. 5.* Roſenth. *& alleg. c. 9. Concl. 3. n. 9.* Struv. *F. c. 13. a. 1. n. 2.*

37 Sic nec alienatio ad pias cauſas absque Conſenſu Domini valebit, de quo, ut & allis illicitis alienandi modis *in Edicto de an. 1602.* clare diſpoſitum, hiſce verbis: Es ſoll kein Vaſal ſeine Lehn-Güter gantz oder zum Theil bey Verluſt derſelben/ ohne des Lehn-Herren und Landes-Fürſten vorhergehenden ausdrücklichen *Conſens*, verkauffen/ verſetzen/ verpfänden/ verwechſeln/ verleibdingen/ übergeben/ oder zum Gottesdienſt wenden/ noch ſonſten in einerley andere Wege Veränderung damit vornehmen. Et talis alienatio etiam prohibita inter proximos agnatos, hiſce verbis: Kein Vaſal ſol auch von ſeinen Lehn-Güter ohne ſonderliche Bewilligung und Zulaſſung weder Frembden noch Blutsverwandten nichts erblichen noch wiederkäufflichen verkauffen noch verwechſeln: Sed a Sereniſſimo Domino Electore F. W. p. m. quoad deſcendentes hoc ita determinatum, ut novo Conſenſu tali caſu non ſit opus: Wann aber Güter nicht verkauffet/ ſondern Eltern auf Kinder *in linea deſcendente* dieſelbe *transmittiren*, ſo iſt kein neuer *Conſenſus* nöthig. d. 13. Maji 1684 quod tam in caſibus præteritis, quam futuris obſervandum. In aliis vero Caſibus novo Conſenſu opus, prout ſub eod. dato reſcriptum: Wann über einen Wiederkauff Churfl. *Conſens* ertheilet iſt/ der Käuffer aber hernach ſolches Lehn an einen andern ohne neuen erbetenen *Conſens* verkauffet/ ſo kan ſolches/ weil es eine neue *alienation*, ohne neuen *Conſens* zu recht nicht beſtehen. Et hanc ob cauſam, multa feuda in Marchia caduca declarata ſunt, dum ſemel impetrato Conſenſu, renovatio ejus non petita fuit, ſed de uno in alium feuda translata e. g. in caſu illo, ubi Baltzer K. feudum B. an. 1604 ad. 21. annorum cum conſenſu Sereniſſimi emerat. Poſt ejus mortem uni ex cohæredibus in ſolutum addictum, & ut verba contractus habent: Erb- und eigenthümlich defuncto fratre ſorori loco dotis iterum in ſolutum datum, cum eadem clauſula: Erb- und eigenthümlich zugeſchlagen und abgetreten. an. 1644. & dantem poſt hujus mortem reo Johann Ar. juniori, daß er mit dem Gute nach ſeinem Gefallen ſchalten und walten ſolte/ ſemper absque Conſenſu, & ſic caducum declaratum. 1685.

38 Teneturne itaque Dominus Conſenſum ſuum ad inſtantiam Vaſalli præſtare? Diſtingvo, aut Vaſallus habet legitimam cauſam v. g. ob urgens æs alienum, & tunc Dominus ſi juſtam exceptionem non habet,

bet, obligatus est ad Consentiendum, nec poterit Consensum suum juste denegare. Sed si Vasallus talem legitimam causam non habeat, Dominus Consensum suum denegare poterit. Wurms. *observ. 16. t. 51. lib. I.* Friederic. a Sande *d. Feudis Geldricis t. 2. c. 1. n. 7.* Struv. *F. c. 13. a. 12. num. 6.*

Sufficitne vero Solius Consensus Domini? Resp. Solius Domini 39
Consensus Agnatis non præjudicat. Dn. Brunnem. *Cons. 12. n. 25. & 26.* tantum tamen operatur, ut ipse Dominus, si Jure Caducitatis Feudum ad eum pervenerit post obitum Vasalli, obstrictus sit, hypothecam vel debitum consensuale luere. Carpz. *lib. 2. Def. 186. n. 28. & seqq. usque ad n. 34.* Est enim ea Consensus natura, ut Dominus consentiens Juri suo, quod in Feudo habet, renunciasse videatur, cui postea contravenire nequit, quia ex Consensu in perpetuum est devinctus. Carpz. *lib. IV. Resp. 67. n. 14. & seqq.* Et solus consensus Domini etiam hoc operatur, ut Emptor revocato Feudo ab Agnatis, repetere pretium a Venditore ejusve heredibus aut eos de evictione promissa convenire possit. Hartman. Pistor. *P. 2. qu. 10. n. 3. 17. 19.* Modest. Pist. *P. 2. Cons. 46. num. 5.* Carpz. *P. 2. C. 49. D. 8. 9. 10.* Idem quoque obtinet, si Feudum prius ad 40
Agnatum non consentientem defuncto debitore transierit, & postea tandem ad Dominum pervenerit, quo casu etiam Dominus ob suum consensum solvere tenetur. Kohl. *Exerc. 3. n. 23. 24.* Agnatus vero ad solvendum æs alienum defuncti solius Domini consensu confirmatum sed sine suo Consensu contractum, quando repudiata hereditate Feudum acceptat, solvere non tenetur. Dn. Brunnem. *Cons. 162. n. 858.* Et breviter: Ad Hypothecæ Feudalis existentiam solius Domini Consensus sufficit; Quo vero hæc in Agnatorum præjudicium effectum sortiatur, horum consensu quoque opus est.

De eo possit dubitari, an Consensu Domini opus sit, si in Agna- 41
tum proxime successurum alienatio Feudi vel oppignoratio fiat? Et hoc casu consensus Domini non erit necessarius, quia non tam alienatio, quam refutatio Feudi est, per quam Dominus non decipitur, nec extra Familiam Feudum transit. Idem est in Cessione, qua heres coheredi 42
suo Feudali partem suam relinquit, nam nec hoc casu Consensu Domini opus est *c. I. d. alien. Feud. Patern.* Köpp. *Dec. 54. n. 34. 35.* Hartman. Pist. *qu. 6. n. 19.* Godd. *Volum. VII. Cons. 6. n. 6. 8.* Aliud in Marchia obtinere, & 43
consensum requiri etiam hoc casu testis est Mullerus *Pr. Rer. For. Resol. 66. n. 14.* ubi allegat verba Recessuum Elect. & Sententiam Dn. Camerarium.

Si

44 Si plures sint Domini, eritne omnium consensus necessarius? Aff. puta si Domini heredes aut alii sint, tunc omnium consensus erit impetrandus, & si forte unius vel alterius consensus in alienatione vel oppignoratione non intervenerit, pro rata Feudum committitur, & obligatio pro omissa parte invalida, pro consentientium vero parte valida est & subsistit. *II. F. 38.* Struv. *c. 13. n. 8.* Vultej. *F. lib. I. c. 1. n. 62. & c. 11. n. 45.* Roland. a Valle *Cons. 17. n. 5. vol. 2.* Bursatus *Cons. 40. n. 32.* Si quis tamen plures Dominos habere non cogeretur, neque in plures consensisset, consequens esset, quod eorum, quos Dominos habere non cogitur, nec consensus sit postulandus. Rosenth. *F. cap. 9. Concl. 30. n. 2. & c. 6. n. 38.* Jacobin. de Sancto Georgio *in tract. de Feud. in verb qui quidem investiti & c. n. 28. in f.* Quamvis tutius sit ad evitandas disputationes, omnium consensum & hoc casu impetrare, cum protestatione tamen, de sibi non præjudicando, donec lis inter illos super dominio directo fuerit composita.

45 Procuratorem Domini cum Mandato speciali consentire Vasallis alienantibus posse, certum est *per L. Pomponius 40. in pr. ff. de procurat. & L. 63. ff. eod. & L. 16. C. eod. & sic in specie determinat* Matth. Afflictis *in cap. Imperialem Sect. 3. post vers. decimo sexto quæro. n. 3.* Sed an is, qui liberam administrandi facultatem (quem vulgo *cum libera* vocant) habet, idem possit, controvertitur. Nam talis alienare res Domini nequit, *L. filiusfamilias 7. ff. d. Donat. L. contra Juris. §. fin. ff. d. Pact. L. Procurator cum generaliter. in f. ff. d. Procur.* Menoch. *de arbit. casu 200 n. 7. & seqq.* Paris de Puteo *d. F. redinteg. c. 270. n. 2.* At hoc casu alienatio quædam esse videtur, nam consensum tribuere alienationi, alienationis & donationis instar est. Alii contra, quod nempe Vicarius generalis cum libera possit, cum hæc proprie non sit alienatio, sed consensus alienandi. Rosenth. *F. cap. 9. c. 30. n. 6.* Et sine dubio Vicarius Regis aut Princi-
46 pis hoc poterit. Et in Imperio nostro Rex Romanorum vel Vicarii Imperii eandem potestatem habent. Vicariis enim omnia in Imperio concessa sunt, quæ Imperatori, excepta duntaxat Investitura Feudorum Majorum Imperii Fahn-Lehn. *per A. B. t. S.* Limn. *Jur. publ 3. 12. & 50. usque ad f.* Arum. *add. c. A. B.* Et sane quin Regimini Electorali in Pomerania Jus hoc consentiendi nomine Electoris competat, eo minus dubii habet, quo certius, quotidie ab eodem Consensum interponi. Quod idem in Regimine Neo-Marchico usu venit. Si Vasallus sub Prælato Ecclesiæ, quatenus tunc Consensus validus, vid. Rosenth. *c. 9.*

Concl.

Concl. 31. Quid vero obtinet, si unus Dominus Mediatus, alter immedia- 47
tus, v. g. Princeps & Nobilis, cujus Consensum Sub-Vasallus implo-
rare debet, an Supremi an vero immediati Domini? Resp. Variant in
hac decisione Autores, quidam Consensum supremi Domini seu Prin-
cipis requiri, si quidem apud ipsum Dominium directum remansit.
Ejus enim consensum dicunt necessarium, apud quem Dominum di- 48
rectum est. Zas. *F. P. 9. n. 33.* Sonsbec. *F. P. 12. n. 91.* Borcholt, *cap. 8. n. 52.*
Paris de Puteo *de Feud. redinteg. c. 90. n. 4. & seq. & c. 261. n. 9.* Mynsing.
Cent. 5. Obs. 66. & multa in hanc sententiam accumulat Schrader. *F. P.*
VIII. c. 2. n. 26. quidam utriusque Domini Consensum requirunt, & pri- 49
mi & secundi, cum uterque habeat interesse, ille, ne jus suum minua-
tur, hic, ne sibi alius Vasallus ingeratur, Jsernias *in cap. Imperialem. coll.*
4. n. 9. vers. verius putarem. de prohib. Feudi alien. pro Frid. & hanc sen-
tentiam jure rectius defendi posse autumat, Vultej. *d. F. lib. I. c. 10. n. 63.* Add.
Menoch. *Cons. 226. n. 158.* cum *seqq.* usque *ad num. 186.* rationes & argu-
menta contraria refutans.

Tertia eorum est sententia, qui Consensum Domini immedia- 50
ti tantum requirunt, supremi vero Domini Consensum non esse ne-
cessarium: quorum sententia verior & in Praxi receptior est. Do-
minus enim supremus Sub-Dominum infeudans, Dominium quasi
directum in eum transtulit per tradita Hartm. Pistor. *lib. 2. P. 2. P. qu. 45.*
n. 13. & seqq. Kohl. *de sub-Feud. c. 4. num. 45.* Struv. *F. c. 12. n. 2.* Imo Ef- 51
fectus Sub-Feudi in eo potissimum consistit, ut accipiens Sub-Feudum
fiat Vasallus, non mediati vel superioris Domini, sed subinfeudantis
sive immediati Domini, *c. Imperialem. de prohib. Feud. alien. per Frid.*
quia vulgo traditur Vasallum Vasalli mei non esse meum Vasallum,
Hartm. Pistor. *lib. 2. qu. 145. num. 8.* Schrad. *P. VIII. c. 2. n. 25.* Hinc Sub-
Vasallus non tenetur superiori ad ea, ad quæ Vasallus principalis Do-
mino obstrictus est. Neque a Superiore, sed ab immediato Domino
Feudum recognoscit Sub-Vasallus. Neque coram Superiori sed im-
mediato Domino forum sortiri debet, ratione Sub-Feudi. Natta *Cons.*
887. Menoch. *de præsumpt. 102. n. 16.* Et vocatur hic Vasalli Dominus, 52
eique etiam ob culpam in Dominum supremum commissum aperie-
tur Feudum. vid. Chassan. *in Consv. Burgund. rub. 3. §. des siefs. verb. du*
Seigneur. Molin. *in Cons. Paris. §. 1. gl. 6. n. 11.* Hinc cum Sub-Vasallus
Nobilis cuiusdam Familiæ Sub-Feudum suum alienavit adhibito
consensu non Domini immediati sc. Familiæ B. sed Superioris meditati,

53 venditio illa pro illicita judicata fuit, Brunnem. *Cent. IV. Dec. 25.* Non tamen ob neglectum Conſenſum Domini immediati privandus utili Dominio Sub- Vaſallus ; Præſertim ſi illud ex errore juris etiam intricatioris factum, non vero in contemptum immediati Domini, vel animo ipſum privandi ſuo jure. Quia error juris in damno vitando obeſſe non ſolet. *& ita Reſponſ. ead. D. 25.* & ſimiliter judicatum in cauſa Baronum a Schencken contra Sub- Vaſallos a Krummenſee Müller. *pract. Rer. Forenſ. Reſ. 82. num. 3.* alias Sub- Feudum ſine Conſenſu & licentia Domini immediati alienatum, Domino immediato procul dubio aperitur. Roſenthal. *F. c. 9. concl. 64.* Sonsbec. *F. P. 13. n. 91.* Hartman Piſtor. *qu. 45. num. 18.* Fachin *lib. 7. Controv. 53.* Carpzov. P.I.D.

54 *65. num. 1.* Quanquam itaque Conſenſus Domini immediati tantum requiratur, ad alium tamen effectum utilis erit utriusque Conſenſus, non quidem ad ipſam alienationis aut hypothecationis ſubſiſtentiam, ſed ad ejus durationem, præſertim in eo caſu, quo Feudum ad Dominium mediatum per mortem immediati devolveretur Hartman. Piſtor. *d. qu. 45. num. 161. 17.* Menoch. *Conſ. 226. num. 172.*

55 Struv. c. *13. num. 2.* Quod & in praxi ita obſervari teſtatur Mullerus *d. loc. num. 34.*

56 Accidit ſæpe, ut Vaſallus vel Nobilis ſit ſub jurisdictione Domini alcujus Indirecti v.g. Præfecti, vel Caſtellani aut alius judicis, v.g. Verweſers vel Hauptmanns/ & tamen Feudum immediate a Principe recognoſcat, tunc quæritur, an ſufficiat Conſenſus Jurisdictionalis, an vero Principis Conſenſus præcise requiratur; Et de Jure Conſenſus Judicis non ſufficit, quia Vaſallus vel Nobilis ab eodem, a quo immediate Feudum recognoſcit, Conſenſum quoque petere neces-

57 ſe habet Carpzov. *lib. IV. Reſp. 30. num. 5. & 6.* Ad Exemplum Bonorum Emphyteuticorum, ad quorum oppignorationem requiritur Conſenſus Domini directi, licet ſub alterius Jurisdictione ſita ſint. *L. 17. ff. d. pignor. act.* Dn. Brunnemann. *in L. 1 C. de Fundo patrim.* ab Emphyteuſi autem ad Feudum & vice verſa valet argumentatio.

58 Carpzov. *d. Reſponſ. 30. num. 13.* Schrader. *F. P. VII. c. 5. num. 51.* Inſpiciendæ tamen locorum conſvetudines. Nam ſecundum conſvetudinem Marchiam, multis in Provinciis, Diſtrictibus, Præfecturis ac Caſtellis conſenſus Jurisdictionalis ſuper alienatione ac oppignoratione Feudi ab Electore immediate dependentis, a Præfectis aut Caſtellanis valide antea impetrari potuit ; quod poſtea a Joh.

Georg.

Georg. in ſuo Receſſu Provinciali an. 1572. §. Wir wollen auch / & Elect. Jochim Friedrich in Receſſu die 11. Martii an. 1602. §. 21. cum certa reſtrictione, tum ad ſummam centum ſolidorum, tum ad certa feuda, certosqve caſus confirmavit, cujus Receſſus formalia recenſet Muller. *Pract. Rer. For. Reſ. 82. n. 15.* Et cum in Saxonia reperiantur Vaſalli, qui 59
Jurisdictioni Qvæſtoris ſubjiciuntur, die da Amptſäſſig ſeyn/ & feudum tamen immediate ab Electore recognoſcunt, quod vulgo appellatur Cantzeley-Lehn / hi non quæſtoris, ſed Electoris, Conſenſum adhibere debent. In Bonis allodialibus vero ſecus eſt, nam ibi conſenſus 60
Domini Superioris circa Oppignorationem Bonorum immobilium ſub Judice Inferiore ſituatorum, non tam neceſſarius eſt quam Judicis Inferioris, adeo ut licet hypothecam tribuat, Jus prioritatis tamen præ aliis Creditoribus, quibus Bona Conſenſu Judicis inferioris ſunt obligata & oppignorata, quantumvis poſterioribus præſertim de J. Saxonico non tribuat Carpz. *Dec. 64.*

Cæterum alienatione rerum civitatis Conſenſu Principis opus 61
eſt. Et ita judicatum in Camera Brand. in cauſa *Advocati Fiſci contra* die Stadt *Pr. An. 1685.* Si vero non conſtet, an bona ſint feudalia, pro Senatu & Civitate judicandum in dubio, accedente privilegio & immemoriali poſſeſſione, uti caſus fuit in cauſa Adv. Fiſci contra die Stadt Pritzwalck / quæ ultra 360. an. a tempore Marchionis Ludovici, poſſedit certos agros, quos emerat cum clauſula, Erb und eigenthümlich/ quam intelligendam eſſe, nach Lehns-Art/ voluit Fiſcus, & in dubio bona in Marchia potius feudalia quam allodialia præſumenda eſſe; Pro Senatu tamen judic. in Camera d. 5. Jan 1686.

Hactenus de Domino Conſentiente, non vero ſufficit ſemper, ſi 62
debitum Conſenſu Domini ſit munitum, ſed inſuper quoque requiritur CONSENSUS AGNATORUM. Diſtingvendum tamen hic erit inter Feuda. Nam Feudum novum ſine Conſenſu Agnatorum oppignorare vel alienari licet. Vultej. *F. l. 1. c. 10. n. 72.* Quod & de Feudo noviter empto teſtatur Schraderus *F. P. 2. C. 2. n. 19.* Nec opus eſt Conſenſu Agnatorum ad alienationem Feudi hereditarii, quod quidem diſtingui ſolet in mere tale & mixtum. Sed in utroque Agnati ſuccedunt ut heredes, adeoque neutrum revocare poſſunt. Hartm. Piſtor. *2. qu. 14.* Carpz. *P. 2. C. 48. D. 12.* Struv. *c. 13. a. 20.* ob liberam Diſpoſitio- 63
nem, quam in tali Feudo habet Vaſallus. Idem in Feudo ex pacto & providentia eſſe, poſt alios aſſerit Vult. *lib. 1. c. 10. n. 72.* Menoch. *Conſ.*

104. n. 26. v. 1. Antiquum vero Feudum ſine Conſenſu Agnatorum quovis modo alienari nequit. Ratio, quia in Feudo antiquo ſuccedit non proxime defuncto, ſed primo acquirenti. In Feudo autem novo primus acquirens proximus cum defuncto idem erit. Zaſ. *F. P. 9. n. 23.* Roland. a Valle *Conſ 2. n. 35. vol. 1.* Hinc ſequitur Conſenſum
64 Domini ſemper requiri, Conſenſum autem Agnatorum & eorum quorum intereſt, non ſemper. Vultej. *c. 10. n. 72. circ. f. & n. 94. in f.* atque adeo omnis alienatio facta ſine Conſenſu Domini, eſt ipſo Jure nulla, non item facta ſine Conſenſu Agnatorum, quæ ipſo Jure valet. Vultej. *d. l.* Frantzk. *lib. 3 reſol. 8. n. 99.* quomodo vero conſentiendo ſibi præjudicent Agnati, infra dicetur.

65 In Marchia ante *Receſſum Provincialem de an. 1653.* Conſenſu Agnatorum non fuit opus, hinc debita ante illum receſſum contracta, Agnati adhuc ſolvere tenentur, etiamſi eorum Conſenſus non acceſſerit, ſicut quotidie in Camera Electorali Brandenburgica judicatur, ſed poſt *an. 1653.* Conſenſu Agnatorum opus eſt, in denen *debitis*, ſo hiernechſt *a dato* an *contrahiret* werden/ſollen die *feuda* dem *æri alieno* anderer Geſtalt nicht/als wann der *Conſenſus Domini & Agnatorum* darzu kömmt/ *ſubject* ſeyn. Land-tags-*Receſs* §. 32. Agnatus vero conſentire debet, niſi relevantes cauſas habeat, de quibus cum cauſæ cognitione in Camera Electorali judicatur, & pro qualitate & neceſſitate debiti pro conſentiente agnatus per ſententiam declaratur. Quod tunc maxime fit, quando debitum eſt feudale, & ut verba dicti receſſus habent: Wann etwas zu Anrichtunge oder Erbauunge eines Lehns auffgenommen werden müſte/zu Vergnügung eines abgefundenen Bruders/Ausſtattung einer Schweſter oder Tochter/Beſtellung des Roß-Dienſtes/oder was dergleichen Sachen mehr ſeyn möchten. §. 32. Quod etiam de pactis dotalibus intelligendum, ſi Dotalitium non immodicum, ſicut judicatum memini *in cauſa* Ribbeck *contra* Ribbeck. Agnatorum vero Conſenſus tunc maxime neceſſarius eſt, quando ad eos reverſurum eſt feudum. Wann das Lehn auff den Fall ſtehet. Si vero tempora Conſenſus nondum elapſa, Agnatus ad reluitionem feudi non admittitur, ſed expectare tamdiu debet, uti judicatum in cauſa B. contra H C. v. B. daß Kläger nicht befuget das Gut *B.* zu *reluiren*, ſo lange die *Conſens*-Jahre währen. Nec rationes Agnato reddere debet, jure enim Dominii feudum poſſidet, ſicut in eadem cauſa judicatum: Bekl. *v. B.* ſey nicht ſchuldig dem Kl. Rechnunge und die Belege zu thun. Feudum enim hoc erat ſub haſta emptum.

Hacte-

Nec Agnatorum Consensus debitorem semper reddit securum, 66
sed requiritur aliquando insuper CONSENSUS SIMULTANEE INVESTITORUM. His enim absque eorum consensu in Feudo præjudicari non potest, cum jus in Feudo jam habeant proprio facto acquisitum. Hartm. Pistor. *l. 2. qu. 3. n. 92.* Struv. *F. C. 13. a. 14.* Et simultanee investitus habet idem Jus, quod Agnatus, Dn. Brunnem. *c. 3. D. 3.* Hinc nulla in præjudicium eorum de Feudo valet dispositio, sed habent Jus revocandi alienationem, absque consensu eorum factam, Struv. *c. 9. a. 16. n. 3.* vel etiam Jus retrahendi. Struv. *c. 13. aph. 21. & 22.* Et hoc præsertim de Jure Saxonico. Nam licet simultanea Investitura de Jure Civili non sit incognita, & tribus præcipue casibus obtineat, quos recenset Dn. Præses *Exam. J. F. c. 12. qu. 40.* Jure tamen Saxonico magis attenditur, dum hoc Jure nulli collaterales ad successionem admittuntur, nisi sint simultanee investiti. Berlich. *P. 2. Concl. 53. n. 16.* quod confirmatum in noviss. *Corpor. Saxonic. p. 268.* quæ successio secundum usitatam ac receptam clausulam fit, Nach rechter Sip-Zahl/ de qua obiter vid. Struv. *c. 9. a. f. n. 7.* Hinc patet de Jure Saxon. eorum consensum omnino adesse debere. A qua simultanea Investitura multum differt ea, quæ in 67
Marchia obtinet. Vid. Dn. Rhet. *Comm. J. F. lib. 1. t. 8. p. 351. n. 13.* Et quæ in Pomerania est, quod fuse deducit Chemnitius *in Conf. n. 262. & multis aliis*, adeoque hic tanta necessitas Consensus non erit.

Si alicui Princeps expectativam in Feudo concesserit, eritne hu- 68
jus Consensu opus? Negat. quia enim expectativa nihil aliud quam jus ad rem, & actionem personalem contra Dominum, & quidem tum demum, quando conditio existit, operetur, Matth. d. Afflict. *ad tit. q. succed. ten. n. 5.* D. Brunnem. *Cent. 3. D. 3.* ideo non est opus ejus, cui Feu- 69
dum promissum, Consensu ad alienationem Feudi, nec is revocare potest Feudum a possessore rite alienatum, vid. late Hartm. Pistor. *lib. 2. qu. 28.* quod de Jure Saxonico diserte ita dispositum legitur Lehnrecht *c. 5. & 57.* Hinc de Jure communi non minus quam de Jure Saxonico in confesso est, quando Vasallus possessor cum Consensu Domini alienaret Feudum, in quod alii in casum vacantiæ successio promissa, expectantiam expirare. En. Rhet. *Com. J. F. p. 172. num. 11.* & omnia sibi alias licita Vasallus exercere valet, ac si facta expectantia non fuisset. Et hoc obtinet, licet possessor qui alienavit, postea sine here- 70
dibus feudalibus decesserit: quia conditio, quæ, si absque alienatione fuisset, existere poterat, per alienationem est interversa. Hartm. Pistor.

d. l. n. 6. Add. Reuſner. *lib. 3. Conſ. 23. n. 12. 19.* & ad Intereſſe Dominus promittens obligatus eſt, licet ex mera gratia facta conceſſio. Matth. Coler.
71 *P. I. D. 14* Köpp. *lib. 1. obſ. 102. n. 12.* Richt. *D. 23. n. 7.* Si quoque Conſenſu Domini ære alieno gravatum Feudum, ad hujus exſolutionem is tenetur, qui Feudum ob promiſſam expectantiam capit, quia Expectans ad o-
72 mnia tenetur, ad quæ Dominus, ſi Feudum apud ipſum remanſiſſet. Hinc licet vel ultra dimidium ære alieno ſit gravatum, expectans tamen ad id teneretur. Struv. *c. 14. n. 21.*

73 Habuimus hactenus de perſonis Conſenſum ſuum concedentibus, conſiderare hic jam deberemus, quis Conſenſum impetrare debeat? ſed quoniam infra hæc quæſtio occurret, an mortuo & inſcio Debitore Conſenſus impetrari poſſit, proinde ea, quæ hic dici debent, eo refe-
74 rimus. Denique hoc obiter hic addendum, quemadmodum Vaſallus ſine Domini Conſenſu utile Feudi Dominium alienare nequit, ita nec Dominus ſine Vaſalli Conſenſu directum Dominium alienare poterit, ne Vaſallo novus obtrudatur Dominus. *2. F. 34. §. eadem* Struv. *c. 13. th. 1. n. 3.* hinc omnis irrita eſt alienatio, quæ ſine Vaſalli conſenſu ſuſcepta, quod tamen va-
75 rie limitatum vid. ap. Roſenth. *F. c. 9. concl. 62.* Vasquetz. *illuſtr. Controv. l. c. 5. 6.* Et quanquam Dominus de Dominio directo teſtari poſſit, quia Dominus proprietatem a nullo recognoſcit, ſed illam libere poſſidet, limitant tamen id Dd. ut Dominus inter ſuos Agnatos de proprietate poſſit, ex eadem ratione, ne Vaſallo novus obtrudatur Dominus. Vultej. *c. 9. n. 84.*
76 Anton. *Diſput. 9. th. 6.* Oppignoratio vero Directi Dominii ſine Conſenſu Vaſalli ſemper Domino licita eſt. Schrader. *P. VIII. c. 1. n. 27.*

77 Tantum de perſonis conſentientibus. Tranſeo ad

CAPUT III.

De

Forma & Requiſitis Conſenſus.

SUMMARIA.

CONnexio. n. 1.
Conſenſus, de quo hic agitur, regulariter ſtricti imo ſtrictiſſimi Juris eſt. n. 2.

Exinde

Exinde varia colliguntur, utpote, quod non extendatur in non expressis. n. 3.
Nec de persona ad personam. n. 4.
Ejus ratio. n. 5.
Ignorantia Vasallum non excusat n. 6.
Persona in quam consensum mortua, an in ejus heredem alienatio fieri possit? n. 7.
Quo casu Creditores jus prætendere possint in Feudalibus impetrato Consensu. n. 8.
Consensus quatenus transeat ad hæredes, si Consensu impetrato Feudum non fuerit obligatum. n. 9.
De consensu in genere impetrato seu Consensu Generali. n. 10.
Non licet eo casu transferre Feudum in incapacem. n. 11.
Quod præjudiciis Pomeranicis illustratur. n. 12.
Consensus non extenditur de re ad rem, nec de Contractu ad Contractum, &c. n. 13.
Si Consensum, ut liceat Feudum alienare inter vivos, non valebit alienatio facta in ultima voluntate ib.
Data licentia de Feudo testandi, non valet Donatio mortis c. n. 14.
Habito Consensu vendendi non poterit permutare, nec donare. n. 15.
Si Consensum quis habeat ad vendendum, an possit sine novo C. hypothecæ dare? n. 16.
Regulariter negatur. n. 17.
Distinguitur inter alienationem in genere permissam, & inter venditionem. n. 19.
E contrario si quis Consensum impetraverit ad hypothecandum, eritne novo Consensu opus ad vendendum? n. 21.
Negat. n. 22.
Si Vasallus consensum habeat ad vendendum, & feudum pignori interim obligetur venditori, donec pretium solvatur, an subsistat? n. 24.
Intelligitur Consensus tantum de prima alienatione. n. 25.
Consensu impetrato de obligando toto Feudo, an partem obligare liceat? 26.
An C. super sorte datus extendatur quoque ad usuras? n. 27.
Distingvitur inter Contractus. n. 28.
An fructus loco usurarum hoc casu percipi possint? n. 30.
Quid hodie obtineat? n. 31.
Si Dominus expresse non excluserit usuras, ea sub sorte comprehenduntur. n. 32.
An Consensus possit cedi? n. 33.
Affirmatur. n. 34.
Consensus debet esse expressus. n. 37.
An tacitus Consensus hic nunquam sufficiat? n. 38.
Sola scientia Consensum non inducit. n. 39.
Sed factum Domini approbativum accedere debet. n. 40.
An Dominus, qui Contractum confirmavit, etiam in hypothecam consensisse dicendus sit? n. 42.
Negatur. n. 44.
Rationes. n. 45.
Respondetur objectionibus. n. 46.

Si

Si Agnati Contractum subscripserint, an pro Consentient. habendi? Neg. 47.
An Consensus contractum sequi, an præcedere possit? n. 52.
De Ratihabitione Domini. n. 54.
An pœnitere liceat, Consensu nondum impetrato? n. 55.
An Creditor inscio & absente Debitore Consensum impetrare possit? n. 56.
Negatur, per rationes. n. 57.
Aliter judicatum refertur, sed an recte quæritur? n. 60.
Limitatur quæstio. n. 62.
Copia Literarum Consensus. n. 67.
De sumptibus consensus, quis illos erogare debet? n. 68.
Si Creditor eos erogaverit, potest repetere. n. 69.
Taxa variat, quid in Pomerania obtineat ex resolutione Seren. Elect. potest videri. n. 71.
Qu. an Jus Retorsionis obtineat in materia consensus, seu an Agnatus teneatur in Pomerania, si in Saxonia Debitum contractum fuerit? n. 72.
Casus formatur. n. 73.
Decidutur. n. 74.
Rationes. n. 75.
Exempla, quibus Jus retorsionis locum habeat. n. 76.
Conclusio capitis. n. 77.

1 POstquam Dominum Consentientem & eos, quorum Consensu ad obligationem Feudi opus est, præcedenti consideravimus capite, jam opere pretium erit, ut nos ad Formam Consensus nostri convertamus, &, quænam requisita hic occurrant, videamus.

2 Quod antequam in specie faciamus, præliminariter ipsam Consensus qualitatem, & quousque verba ejus extendenda, præmittere lubet, cum inde haud pauca ad formam consensus pertinentia desumi & sequentibus appplicari possint. Primum ergo notamus, quod consensus ad obligationem Feudi requisitus sit regulariter Stricti, imo strictissimi Juris. Ita tradunt Jsernias *in c. Imperialem. in princ. in prima addit. num. 5. in f. d. prohib. Feud. alien. per* Frid. Matth. d. Afflict. *eod. loc. in 2. sect. vers. duodec. n. 10. & late* Camerar. *in d. Capit. Imper. d. prohib. Feud. alien. per.* Frid. *p. 342.* Vultej. *F. l. 1. c. 10. n. 66.* Wesenb. *Cons. 73. num. 4. & seqq. Part. 2.* Decian. *Cons. 83. n. 3. vol. 2.* Rosenth. *F. c. 9. concl. 33. Glos. lit. a.*

3 Ideoque Consensus hic adeo stricte accipiendus est, ut non extendatur ad non expressa, Mozz. *d. amiss. Feud. n. 156.* Rosenth. *F. d. concl. 33. n. 1.*

4 præsertim quando Consensus iste accommodatur alienationi, quæ est contra naturam Feudorum, Vultej. *d. c. 10. n. 66.* Godazin. *Cons. 26. num. 44.* Exinde sequitur, quod nec de persona ad personam extendatur. puta, dedit Dominus tibi Consensum, ut Cajo aut alii certæ personæ vendas,

si

si alii vendideris, Jus tuum amittis. Paris de Puteo *d. F. c. 98. n. 5. & 228.* Marin. Frecc. *lib. 2. de auctor. & potest. Baron. auct. 5. n. 18.* Zas. *p. 9. n. 36.* Schrad. *de F. P. VIII. c. 4. n. 14.* Rosenth. *d. loc. n. 2.* Vultej. *d. c. 10. num. 66.* tum quia limitata causa limitatum producit effectum, tum quia si aliud 5
diceremus, Dominus alium, quam quem vellet, invitus Vasallum agnoscere cogeretur, quod juris dispositioni refragatur, Schrad. *F. P. VIII. c. 4. n. 14.* Quod limitandum, nisi alter sit similis conditionis cum primo, & Domini nihil interfit, imo consensurus præsumeretur, si de tali persona cogitasset.

Nunquam vero excusatur Vasallus, qui Consensum non petiit, 6
& postea suam ignorantiam allegat, se nesciviſſe opus fuisse consensu. Hinc sæpe feuda caduca sunt declarata, e. g. duo fratres nobiles J. C. & J. W. v. R. ad actionem Advocati fisci responderunt: Sie müsten bedauren / daß sie des Lehn-Rechtes so unerfahren gewesen und bey der Lehns-Cantzeley sich nicht angegeben. Item in alio casu: Er habe als homo rusticæ conditionis nicht verstanden / daß er sich wegen des *Consensus* bey der Lehns-Cantzeley angeben müste. Poterat enim peritiores consulere. Similiter Pastor: Er habe niemahls gewust / daß dieses Lehns-Stücke gewesen. Scire enim debuisset. Hoc enim in jure incivile est, a transeunte & ignorante emere, & non debet quis esse ignarus conditionis ejus, cum quo quis contrahit, vel si dicat: Er wisse nicht *quo titulo* er das Gut besitze. Sic enim caducum declaratum. *11. Septemb. An. 1685.*

Sed persona in quam Consensum est moriente antequam vendi- 7
tio fiat, in heredem ejus Feudalem alienatio fieri poterit, cum is eandem repræsentet personam. Marin. Frecc. *de auct. Baron. auctor. 1. qu. 5. n. 9. lib. 2.* Schrad. *P. VIII. c. 4. n. 19.* Roland. a Valle *Cons. 6. n. 22. vol. 3.* Rosenth. *d. loc. n. 3.* & dispositum de uno, de alio etiam dispositum intelligitur. *L. heredem 59. d. R. J.* Schrad. *d. loc. n. 19.* Notanter autem dixi in heredem Feudalem alienationem hoc casu fieri posse; in alium enim heredem si transferatur, alienatio non valebit, cujus ratio est, quod Feudum hoc ab altero emptum jure successionis ad heredem Feudalem perveniſſet, & sic in effectu Dominus Consentiendo ut vendatur Cajo, etiam ut ejus heredes Feudales Vasallos habeat, consensisse intelligitur, ita ut hic nulla fiat extensio. *conferat. cap. ult. hujus diſſ.* ubi pluribus traditur, an & quatenus Consensus transeat ad heredes. Imo 8
creditores etiam pro debitis suis jus aliquod prætendere possunt in

do aperto ob æris alieni ſolutionem, quod ſecus eſt, ſi Vaſallus vendiderit; tum enim res non eſt onere gravata, & Dominus loco venditoris alium conſequitur Vaſallum, quo defuncto plena ſine gravamine
18 fiet conſolidatio. Roſenth. *C. 9. Concl. 34. n. 8. 9.* Accedit, quod Feudum ære alieno gravatum & hypothecæ datum ſæpiſſime in ruinam inclinet, & debitum cum uſuris quotidie cumuletur. Hinc ita in terminis deciſum refert Dn. Brunnem. *Cent. 3. D. 18.* quanquam diſtinguendum hic mihi videatur, an in genere data licentia alienandi, an
19 vero tantum vendendi. Nam priori caſu ſub generali voce alienationis, ſine dubio licentia oppignorandi quoque conceſſa videtur, cum alioqui hujusmodi pactum nihil operaretur, & cui conceſſum majus, quod eſt alienare, cur ei non licitum erit minus, quod eſt hy-
20 pothecæ dare. Sed aliud in venditione eſſe, concedo, nam uti dixi, per oppignorationem gravior fit cauſa Domini, quam per venditio-
21 nem. E contrario ſi quis conſenſum habeat ad hypothecandum, eritne novo Conſenſu opus ad vendendum? Negatur, ſed liberam habet poteſtatem Vaſallus vendere Feudum, quia alias eſſet conſenſus otioſus, & pignus inutile & alias Decretum ſuper obligatione præſtitum, etiam ad alienationem extenditur. *L. 7. §. 1. ff. de reb. eorum qui*
22 *ſub tutel.* Hartman. Piſtor. *P. 1. qu. 15. n. 39. & ſeqq.* Cum tamen Domini interſit, ſcire quis futurus ſit Vaſallus, tutius eſt Conſenſum repe-
23 tere. *d. l. 7.* ne Domino ignoranti alius obtrudatur Vaſallus. Dominus tamen conſenſum in alienatione denegare non poterit, cum ſemel in obligationem conſenſerit. Köppen. *Dec. 39. n. 18.* Dn. Præſ. *Exam. J. F. C. 19. qu. 14.*

24 Ex quo & illud fluit, ſi Vaſallus vendendi conſenſum a Principe habens, Feudum pignori, donec pretium ſolvatur, interim obliget Vaſallo venditori, quod venditio quidem in ſuo robore perſiſtat, pactum vero obligationis inefficax ſit, uti teſtatur Matth. d. Afflict.
25 *in conſtit. Neapolit. rubric. 5. num. 16.* Roſenth. *c. 9. Concl. 39. num. 9.* Sed & illud notatu dignum, quod conſenſus ad alienandum, aut vendendum præſtitus, de prima alienatione aut venditione, non autem ulteriore aut etiam pluribus intelligatur, arg. *L. Boves. 89. §. hoc ſermo-*
26 *ne ff. d. V. S.* Vultej. *lib. 1. c. 10. num. 66.* Roſenth. *num. 10.* Et conceſſa venia alienandi totum Feudum, partem ejus Vaſallus alienare non poterit. Quamvis aliqui id admittant, ſi Domini non intereſſet Feudum dividi, quoniam ſub toto contineatur & pars, vid. Roſenth. *concl. 33. n. 11. & 12.* Mozz. *d. F. n. 156.*

Duna

Dum itaque Consensus noster tam stricti Juris est, dubitatur, AN 27
SUPER SORTE DATUS EXTENDENDUS QUOQUE SIT AD USURAS? Sane si consensus datus sit pro sorte & usuris simul, dubium nullum subest; si vero Dominus consenserit oppignorationi facta saltem mentione sortis, ut fieri solet, tunc distinguendum erit inter u- 28
suras, quæ ex natura Contractus citra pactionem debentur, & inter usuras, quæ speciali pacto præter naturam obligationis separatim debentur. Illas in se quoque continet Consensus Domini, ad has autem Consensus Domini non extenditur. Hartman. Pistor. *lib. 2. qu. 49.* Vultej. *lib. 1. c. 10. num. 66.* Pruckm. *Conf. 17. num. 49. vol. 1.* Struv. *F. c. 13. a. 7. num. 7.* Hinc quando Dominus consentit, ut Feudum sit pigno- 29
ri pro sorte, nulla facta mentione usurarum, Consensus non poterit extendi ad usuras ex promissione debitas. Domin. Brunnemann. *Cent. 3. D. 19.* fructus etiam eo casu loco usurarum percipi nequeunt, sed 30
omnes in sortem imputandi Dn. Brunnem. *d. D. num. 3.* si sc. Feudum cum Consensu Domini oppignoratum sit pro sorte. Ex quibus autem contractibus usuræ debeantur vid. Struv. *Exercit. ad ff. 27.* Ve- 31
rum cum hodie usuræ etiam ex mutuo ob moram, tanquam interesse damni emergentis ac lucri Cessantis debeantur, Dn. Brunnem. *Cent. V. d. 50.* volunt in Praxi, consensum tum Domini tum Agnatorum ad oppignorationem Feudi accommodatum, non de ipsa sorte tantum vel debito principali, sed etiam de ejus accessorio, hoc est de usuris, intelligi deberi, Hartm. Pistor. *d. qu. 49. num. 20.* Berlich. *P. 2.* 32
Concl. 55. num. 52. Carpzov. *P. 2. C. 46. D. 32.* Et hoc in Camera Berolinensi observari attestatur Mullerus *Pract. Rer. Forens. Res. 79. 1. 18.* Ex
eadem ratione quæritur circa consensus extensionem AN CONSEN- 33
SUS POSSIT CEDI? Seu an Creditor jus suum, quod Consensu Domini in Feudo consecutus est, alteri cedere possit sine novo Consensu? Quod secundum quorundam JCtorum sententiam negatur. Vid. Rauchbar. *P. 1. qu. 6. n. 29.* Heig. *P. 2. qu. 5. n. 28.* & Vincentius de Franchis *Dec. 39.* Carpz. *lib. 5. Resp. 36.* Sed verius contrarium est, quod sc. recte cedi possit,
quia non personæ, sed debito, quod ceditur, datus est; afficitque rem 34
ipsam; si enim consensus daretur Contemplatione personæ, utique nec ad Creditoris heredem consensum transire sequeretur, *per L. 42. ff. d. condict. & demonstr.* quod tamen esse contra intentionem Creditoris, quia consensu & sibi & heredibus suis plene prospicere voluit. *L. 9. ff. d. probat. L. 40. §. 1. ff. d. pact.* Carpz. *P. 2. C. 12. D. 25. n. 6.* supra dixi. Hinc nusquam in

Concurſibus Creditorum aliter fuiſſe obſervatum teſtatur Dn. Brunnem. *ad l. f. C. hered. vel act. Vend.* Et Diſſentientes de Foro Saxoni-
35 co poterunt intelligi. Hinc ſequitur, Jus Dotis Conſenſu Domini in Feudo munitum alteri recte cedi poſſe, Dn. Brunnem. *Centur. 1. Deciſ. 58.*
36 Vid. Mev. *P. VIII. Deciſ. 284.* Scilicet diſtingvendum hic eſt omnino inter ceſſionem hypothecæ, & inter realem feudi translationem. Jus Hypothecæ ſeu jus Crediti ſine novo Conſenſu cedi poteſt. Eſt enim tantum ceſſio jurium, absque traditione feudi; & per hanc nudam ceſſionem jurium neque Dominus feudi læditur, neque Vaſallus; & exſoluto debito Conſenſus a ceſſionario repeti poteſt, manetque in ſuo priſtino vigore. Secus vero eſt, ubi non tantum hypotheca ceditur, ſed ſimul realis feudi poſſeſſio in alterum transfertur; hoc vero ſine novo Conſenſu fieri nequit; Conſenſus enim ſtricti juris eſt, & ſicut Vaſallo non licet vendere ſine novo Conſenſu feudum, ita quoque in alio caſu realiter feudum transferre nequit. Et ſecundum hanc diſtinctionem in Camera Electorali ſæpius judicatum. E. g. in cauſa C. H. v. K. Sereniſſimus *d. 19. Martii 1657.* conſenſerat, hac clauſula: Daß nach verfloſſenen 40. Jahren / der Conſenſus wieder auff 40. Jahren / und ſo lange biß die Wiederkauffs-*Summe* nebſt allen *meliorationen* erſtattet / *continuiren* ſolte. Poſtea emptor jus ſuum cedit, ſed expreſſe ohne einige Veränderung des Wiederkauffs-Rechts. Hinc pro eo judicatum *10. Febr. 1686.* quæ ſententia a Sereniſſimo confirmata. Et ſimili in cauſa Advocati Fiſci contra *Michel Leveman.* E contrario in cauſa B. K. d. 15. Maji 1685. feudum caducum declaratum; cujus Pater in an. 1604. Conſenſum impetravetat, ſuper feudo, quod poſtea uni ex coheredibus ceſſum, & ſimul pro 6800. tal, in ſolidum addictum, hoc mortuo ſorori defuncti loco dotis, & tandem ea mortua, reo traditum & in contractu ultimo expreſſa verba habentur: Erb und eigenthümlich. Nec audiebatur Reus, allegando hæc verba ex errore in contractu poſita; hoc enim non præſumitur: Cautius ille fecit, qui in Conſenſu clauſulam poni curavit: Daß der *Creditor*, und getreue Inhaber des Gutes Macht haben ſolte ſein auff dieſem Hoffe erlangetes und in *Conſenſu* beſtätigtes Lehn-Recht an andere zu *cediren.* Sic enim pro lubitu cedere potuiſſe judicatum *6. Junii 1684.*

37 Hæc omnia vero, quæ hactenus dicta, propterea attulimus, ut is, qui conſenſum Domini impetraturus eſt, non ſemper Formula conſueta contentus ſit, ſed pro re nata verborum extenſionem petat, ne ſtri-

cta Consensus interpretatio ipsi postea sit impedimento. Jam ad Formam propius progredior, & quia Consensus hic adeo de necessitate est, ut sine eo nec forma nec existentia obligationis aut hypothecæ Feudalis pro debito constitutæ de Jure Communi Feudali subsistere possit, utique omnino requiritur, ut CONSENSUS SIT EXPRESSUS, & optime sibi consulit Vasallus aut Creditor, si expressum impetret Consensum Domini. Struv. *c. 13. a. 2. n. 1.* expresso enim Consensu adhibito dubium non est, quin alienatio Feudi, ceteris paribus, recte fiat. Clar. *in §. Feudum. qu. 40. in f.* Vultej. *d. Feud. lib. 1. c. 10. n. 63. in f.* Cæterum an non ali- 38
quando *tacitus Consensus* sufficiat, non immerito hic quæritur? Et distinguendum est inter Consensum Domini & Agnatorum. Quoad illum, licet non desint, qui negent, tacitum Consensum Domini aliquando sufficere, uti Bertrandus Capreoli *in Cap. 1. d. prob. Feud. alienat.* Matth. *d.* Afflict. *in n. 13. de prob. Feud. alien.* & alii, quos alleg. vid. ap. Rosenthal. *d. Feud. C. VII. Concl. V. n. 2. seqq.* sine dubio tamen verior aliorum erit sententia, quam arg. *II. F. 52.* defendunt Vultej. *c. 10. num. 64.* Schrad. *F. P. VIII. c. 4 n. 2.* Rosenth. *F. c. 9. Concl. 29.* Rauchb. *lib. I. qu. 6. n. 63.* Mynsing. *lib. 4. obs. 27. n. 2.* Pruckman. *lib. I. Cons. 15. n. 43.* Decian. *Consil. 117. n 5. vol. 3.* Borcholt *F. c. 8. n. 72.* Zas. *F. lib. 9. n. 31.* Dn. Brunnem. *Cons. 75. n. 23. & 24.* Mozz. *d. Amiss. Feud. n. 151.* Sola tamen scien- 39
tia hunc Consensum non inducit. Struv. *c. 13. a. 2. num. 2.* incongruum enim esset ex sola scientia & patientia in suum detrimentum consentire alterum. *L. 8. §. non videtur. ff. quibus mod. pign. solvitur.* Præsertim vero Consensus Domini Feudi colligitur, si Domini scientia & factum approbativum accesserit. Dn. Brunnem. *Cons. 75. n. 24.* Hinc si aliena- 40
tio Feudi facta fuerit Domino præsente & non contradicente, vel literæ de alienatione scriptæ Domino fuerint insinuatæ, quibus admissis Dominus non respondisset, vel sigillo suo actum approbasset. Rosenth. *F. c. 9. Concl. 29. n. 1.* vel per longissimum hoc est 30. annorum tempus ta- 41
cuisset, ex diuturnitate enim temporis Consensus præsumitur. Dn. Brunnem. *Cent. IV. D. 54.* vel manus percussionem Glückwünschung Emptori dedisset, perinde habetur, ac si Dominus huic alienationi expresse consensisset, qui enim actui præsens est, aut satis de eo informatus, & tacet, quem contradicendo impedire potuit, ipsum approbasse censetur. arg. *L. sæpe ff. d. re jud.* Mascard. *de Probat. concl. 417. num. 32.* Scilicet tacitus consensus in Praxi vix obtinebit, sed expressus requiritur. Prout tacitam culpæ remissionem plane non habere locum, sæ-

pius

pius reſcriptum eſt, & ſecundum ea judicatum in Camera Electorali.

42 Propius tamen ad ſcopum noſtrum venit illa quæſtio, de qua initio hujus Diſputationis me pluribus hic dicturum promiſi, an nimirum Dominus, qui contractum confirmavit, etiam eo ipſo in hypothe-
43 cam conſenſiſſe dicendus ſit? Ita nonnulli ſtatuunt, & conſentientem Inſtrumento obligationis videri conſenſum ſuum dediſſe ad omnia in Inſtrumento contenta, adeoque ad ipſam Feudi hypothecam. arg. *L.*
44 *cum Principalis 2. ff. d. Jurisdict.* Sed reſpondeo, quod nuda confirmatio Principis non ſufficiat, nec conſtituat hypothecam in Feudo, magis enim ut Judex, quam ut Dominus Feudi contractum confirmaſſe cenſetur. Carpz. *lib. IV. Reſp. 29.* Hinc expreſſe in hypothecam conſentire debet Dominus, quia res maximi præjudicii eſt. Struv. *c. 13. ap. 7. n. 4.*
45 Et uti pleraque alia, ita etiam Conſenſus Domini, juxta materiam ſubjectam, eſt intelligendus. Cum autem actus ſint diſtinctiſſimi, confirmationis Inſtrumenti & oppignorationis in eo contentæ, nec unus ab alio dependeat, quin & alter absque altero ſubſiſtere queat, hinc tuto conſenſum ſuper confirmatione Inſtrumenti ac obligationis requiſitum & conceſſum, actui oppignorationis accommodare nemo auſit. Carpz. *d. Oner. Vaſ. Feud. Dec. II. Poſ. VI. n. 14. & ſeqq.* tum quod Conſenſus ſit ſtrictiſſimi juris, tum quod in caſu odioſo & conſentienti periculoſo (qualis noſter, quippe quod Dominus, ob validam oppignorationem ad ſolutionem adſtringatur, feudo ad ipſum devoluto) nulla Conſenſus extenſio permittenda; tum quod aliud ſit Inſtrumenti con-
46 firmatio, aliud oppignoratio. Non obſtat, (1.) quod conſentiens Inſtrumento videtur conſenſum dediſſe ad omnia in Inſtrumento contenta. Reſp. ſi ſint inſeparabilia, non vero ſi ſeparabilia, qualia obligatio & oppignoratio. (2.) Verba Conſenſus ita interpretanda, ne ſint otioſa.
47 Reſp. ea haut eſſe ſupervacanea; efficiunt enim ut obligatio, quæ alias
48 eſſet nullius momenti, ob confirmationem ſubſiſtat. Ex quo fluit fundamento, Venditorem, qui in feudo vendito pro pretii reſiduo ſtudet ſibi reſervare pignus, operam navare debere, ut expreſſe in iſtam oppignorationem conſentiat Dominus. Non enim ſi coram Conſiliariis hæc ceſſio facta, & hunc actum Domini Conſiliariis confirment, hoc ipſi prodeſt. Vid. Dn. Brunnem. *Cent. 2. D. 45.* Hinc multa feuda in Marchia caduca declarata ſunt, quod confirmatio contractuum tantum in Camera Electorali petita, & non Conſenſus ex Cancellaria

feu-

feudali E. g. in causa Advocati Fisci contra heredes M. D. M. in puncto S. Cl. in der Uckermarck / quod pro 6000. tal. emptum & contractus in Camera quidem confirmatus d. 5. febr. 1652. sed absque Consensu Electorali. Hinc caducum declaratum per sententiam *d. 21 Sept. 1685.* & ita sæpius judicatum. Nec sufficit, ut Judex contractum confirmet, in quo feudum obligatum, sed in specie requiritur, ut consentiat Dominus feudi, hoc modo: Und wir/der Churfürst und Lehns-Herr/ *consentiren*, *ratificiren*, *confirmiren* und bestätigen vorberührten Contract/ und was dabey allenthalben verabredet und verglichen / aus habender Macht und Obrigkeit / und Lehns-Herrschafft wegen / Krafft dieses unsers offenen Brieffes. Et ut hoc fiat in Cancellaria feudali necessum est, vel a Domino feudi ipso, licet in casu posteriori vitium sub Divisæ & obreptionis oppositum memini. Et sufficere, si Cancellaria feudalis confirmet, etiamsi verbum consentire omissum, in puncto juris verius est.

Quod attinet Agnatos, horum tacitus Consensus regulariter non 49
sufficit nec eis præjudicat. De eo tamen controvertitur, si Agnati præsentes sint & contractum subscripserint, an pro consentientibus sint habendi? Quod mihi negandum videtur, quia ut testes hoc fecis- 50
se præsumuntur. Hinc requiritur, ut se declarent, se ut Agnatos consentire, alioqui clausula illa, *salvo Jure meo* subintelligitur. Vid. Hartm. Pist. *lib. 2. qu. 7. n. 1.* Rosenth. *c. 9. Concl. 77. & 78.* Struv. *c. 13. aph. 19. n. 1.* Mev. *P. 2. D. 251. n. 6.* Multo minus itaque Agnatus præsens & non 51
contradicens pro Consentiente erit habendus. Schrad. *P. VIII. c. 5. n. 5.* namque certum est, quod Vasallus Feudum alienare possit cum Consensu Domini, etiam invitis & repugnantibus Agnatis. *c. 1. §. Titius Si de Feud. defuret.* Sed præsens actui & tacens non videtur huic actui consentire, aut eum approbare, si ipse contradicendo hunc actum impedire non potuit. Vid. Anton. *Disp. 10. th. 6. lit. b.*

De tempore etiam, quando Consensus impetrari debeat, hic a- 52
gendum, & quæritur, an Contractum præcedere debeat, an sequi possit? Et quia de tempore, quonam & quando petendus sit, non certam aut descriptam habemus regulam, eapropter Consensus Domini & Agnatorum non modo in ipso alienationis actu, & ante alienationem, sed etiam ex intervallo peti & adhiberi potest. Schrad. *F. P. VIII. c. 4. n. 3.* Mynsing. *Obs. 87. Cent. 4.* Roland. a Valle *Cons. 97.* Ita ut ratihabi- 53
tio Domini subsecuta, quoad validitatem contractus ac interesse Do-

mini eundem habeat effectum ac retrotrahatur ad tempus præteritum, ac ſi in ipſo actu contractus vel obligationis adhibitus fuiſſet conſenſus, *c. 1. pr. F. d. prohib. F. alien. per* Frid. Vultej. *F. 1. c. 10. n. 65.* Burſat. *Conſ. 49. n. 25. & Conſ. 50. n. 28.* Pruckm. *lib. I. Conſ. 28. & Conſil. 47. n. 154.* Köppen. *Dec. 54. n. 64.* Mev. *P. VII D. 105.* actus enim favore Tertii
54 nullus, ejus ratificatione convaleſcit. Ratihabitio tamen iſta, licet faciat alienationem aut oppignorationem validam ac legitimam, in præjudicium tertii ſeu Creditoris prioris, non retrotrahitur, ſed tempus præſens hac in re conſideratur, ita ut in concurſu Creditorum ille præferatur, qui priorem Conſenſum producere poteſt; quia etiam inter conſenſuales regula hæc habet locum, qui prior tempore, potior Jure. Quinimo, ſi Vaſallo, qui alteri Feudum vendidit, mortuo absque herede maſculo, Feudum Domino apertum fuerit, Dominus poſtea alienationi feudi antea factæ ſimpliciter conſentiens, ſive ſciverit Vaſallum Feudi alienatorem mortuum, ſive illud ignoraverit, hic Conſenſus ſuperveniens alienationem non confirmat, quia Dominus non cenſetur cogitaſſe de hoc caſu, nec ultra terminos expreſſos Conſenſus Domini eſt extendendus, ſed ſtrictiſſime interpretandus, *Matth. de* Afflictis *cap. I. in princip. qu. 24. num. 46.* Roland. a Valle *Conſ. 97. Dub. 2.* ubi hoc pluribus declarat. Schrader. *F. P. VIII. c. 4. n. 5.* Præterea ſi Vaſallus alteri Feudum vendiderit & tradiderit, propter quam traditionem ipſe Feudum amittit, conſenſus Domini ſuperveniens contractum præcedentem non confirmat, nec feloniam remittit, ſi ipſe ignoraverit, ex hoc contractu traditionem jam antea eſſe factam. Secus vero eſt, ſi ipſe ſciens traditionem Feudi a Vaſallo factam, alienationi Feudi conſentiat, tunc enim alienatio Feudi confirmatur.

55 Verum illud in quæſtione eſt, utrum facta venditione Feudi, vel alio contractu de feudo celebrato, in iis caſibus, in quibus alienatio Feudi absque Domini Conſenſu prohibita eſt, permittatur uni ex contrahentibus, alio non conſentiente, antequam Domini Conſenſus impetretur, pœnitere & a contractu deſiſtere? Diſtingvo, aut contractus celebratus ſub conditione, *ſi Dominus conſenſerit*, & clauſula adjecta de impetrando Conſenſu, & tunc non licebit pœnitere, ſi conſenſus Domini poſtea ſubſecutus fuerit; aut nihil dictum, & tunc pœnitere licebit, antequam Conſenſus Domini impetretur. Eam ob cauſam, quia Contractus de Feudo initus absque Domini Conſenſu, antequam Domini Conſenſu confirmatus fuerit, imperfectus dicitur,

dicitur, propter deficientem solennitatem, Consensum nempe Domini. Cui accedit, quod ex contractu hoc, cum ille contra expressam Legis prohibitionem celebratus sit, ante Consensum Domini supervenientem neque civilis neque naturalis obligatio nata sit. *arg. L. non dubium 5. C. d. LL.*

Ipse itaque Vasallus seu Debitor poterit consensum Domini 56
quovis tempore impetrare. Verum enim vero an Creditor impetrare possit Consensum, inscio & ignorante vel absente Debitore, & ita hypothecam consequi in alterius bonis, de eo merito dubitatur. Nam I. Ipsius Debitoris maxime interest, ut sciat, quis Consensum impetravit & hypothecam in ejus bonis habeat, & qua ratione sua Bona alteri sint obligata, ne Consensus Domini sub & obreptitie ab altero impetretur, posset enim malitiosus Creditor absente & ignorante Debitore Principi offerre chirographum, & desuper petere Consensum, cum tamen illud debitum vel solutione vel alio modo jam sublatum & extinctum, vel ita comparatum sit, ut eo modo amplius peti non possit, quomodo in obligatione fuit expressum, vel etiam alia ratione fraus & dolus committi potest, si Creditori permitteretur in, alterius ignorantis Feudo hypothecam impetrare. II. Talis Hypotheca inscio & absente Debitore impetrata nullo fun- 57
datur jure, semper enim de Jure requiritur Consensus & scientia ipsius Debitoris, quoties Creditori pignus & hypothecam conventionalem in illius Bonis Judex constituere vult. argum. §. *ult. Inst. quibus mod. re contrab. & L. 1. §. 3. ff. d. Pact. L. 4. ff. d. pignorib.* Hoc casu vero nulla Debitoris voluntas adest; neque consensus, ergo etiam nulla erit hypotheca in ejus bonis constituta. III. Talis hy- 58
potheca species foret Clancullariæ Inscriptionis, qua Creditor ignorante debitore sibi hypothecam Judicialem in bonis debitoris acquirit, quæ tamen ob magna incommoda, quæ secum fert, odiosa merito censetur, & hinc non extendenda ad alia loca, ubi nondum recepta. *Vid. Disput.* Per-Illustris Dn. Baronis de Friesen *de Potest. Principis extra Territor. c. 3.* Hinc IV. cœteris Creditoribus talis hypotheca 59
præjudicare non potest, quippe quorum jus voluntate Debitoris constitutum & sic potius & validius est. Exinde jam constabit, quid censendum sit de præjudiciis a Müllero *in Pract. Rerum For. Resolut. 81. n. 23. & seqq.* allegatis, ubi refert, quod consensus Domini non modo vivente, sed & absente & mortuo jam Venditore aut Debitore peti & extrahi

ſoleat, cujus exemplum exhibet *num. 24.* quod an Juri conforme ſit, val-
60 de dubito. Jura enim volunt, quod ſolus Debitor Conſenſum impe-
trare debeat, alias non valere, vid. Carpz. *P. 2. C. 23.* Berlich. *lib. 2. c. 19. n. 74.* Struv. *S. J. F. c. 13. a. 7. n. 4.* quod niſi per expreſſam contrariam Legem aut conſvetudinem mutatum, quare ſtare prohibeatur, arg. *L.*
61 *Sancimus 27. C. d. Teſtam.* Hoc quidem ſingulariter in Marchia Viduæ conceſſum, ut ſi ſuper Dote & Dotalitio Maritus vivus non impetraverit conſenſum, vidua poſt mortem ipſa impetrare Conſenſum poſſit, quamvis hoc in Pactis Dotalibus non reſervatum. vid. Receſſ. Neo-March. *d. Anno 1611.* Sed in quibus caſibus id non ſingulariter conceſſum, in iis quoque non valebit. Et talem conſenſum inſcio debitore impetratum cæteris creditoribus potiora habentibus jura non præjudicare, judicatum in Cam. Elect. *25. April. 1687.* his vero tacentibus, quando Conſenſus talis adeſt, in ſuo vigore relinquitur. Solent igitur Creditores talem clauſulam in contractu adjicere, ut ipſis liceat proprio motu conſenſum impetrare: Und ſoll dem Herrn Gläubiger frey ſtehen einen Churfl. *Conſens* über dieſe Obligation auff meine Unkoſten zu *extrahiren.* Quo caſu conſenſus ſubſiſtit, etiamſi *inſcio* Debitore poſtea a ſolo creditore impetratur. Et ita ſæpius in Cam. El. judicatum.

62 Verum limitandum tamen hoc erit, quod ſc. Creditor tunc poſſit impetrare Conſenſum abſente Debitore, quando in obligatione Debitor ſe Conſenſum impetraturum promiſerit, vel etiam Creditori licentiam dederit, ut ipſe Conſenſum impetraret, quod tali modo ex-
63 primi ſolet in obligationibus, Und will der Verkäuffer (oder Schuldner) hierüber einen Churfl. *Conſens* ſchaffen / vel etiam ita, es will auch der Schuldner dem Gläubiger freye Macht gegeben haben / auff ſeine
64 Koſten einen Churfl. *Conſens* auszuwircken. Quo caſu ſi Creditor eum impetraverit, hypotheca ſubſiſtit. Dn. Præſ. *Exam. Jur. Feud. c. 19. qu. 11.*

65 Cæterum ad Formam Conſenſus noſtri pertinent quoque Literæ Conſenſus, quæ a Principe concedi ſolent, Germanice alicubi vocantur Ein Will-Brieff; quarum literarum exemplar cum forte ad manus eſſet, illud hic ſubjicere placuit:

66 Demnach uns NN. zu vernehmen gegeben / welcher Geſtalt ſie 1575. Reichsthaler gezahlet / und ſolche auff NN. Lehn-Gütern gehafftet / und theils mit unſern Conſens beſtärcket geweſen / worüber ſie die erhaltene Ceſſiones unſerer Neumärckiſchen Lehn-Cantzeley in Originali

ginali produciret, und uns um unsern gnädigsten Consens und Vollmacht unterthänigst angelanget. Dahero wir in ihre Bitte in Gnaden geruhen / consentiren und willigen / also als Landes-Fürst und Lehn-Herr hiemit und Krafft dieses / daß derer Gebrüdere von S. Lehn-Güter vor obbenandten Posten / derer zuwachsenden Zinsen / uud erweißliche Schaden und Unkosten auff 8. Jahr zur würcklichen hypothec hafften/und dieselbe im Fall der Nicht-Zahlung sich daran zu halten/ und zu voller Gnüge daraus (iedoch mit vorhergehenden unsern Decret) bezahlet zu machen befuget und berechtiget seyn solle. Alles sonder List und ohne Gefehrde. Jedoch Uns/unsern Erben und Nachkommen und sonst iedermänniglich an seinem Rechte ohne Schaden/ Uhrkundlich mit unserm auffgedruckten Lehn-Siegel besiegelt / und gegeben zu Cüstrin den 16. Junii Anno 1677.

Ubi obiter notandum, quod Consensus alius concedatur simpli- 67
citer sine expressione temporis, quo casu tamdiu durabit Consensus, quamdiu durat obligatio; alius vero cum restrictione ad certum tempus, ubi lapso tempore consensus renovatio petenda. Porro quoque observanda clausula in fine subjecta, SALVO JURE NOSTRO, de cujus effectu in capite sequenti pluribus dicturus sum.

Quod sumptus attinet pro impetrando Consensu erogandos, De- 68
bitor seu Venditor suis sumptibus Consensum Domini impetrare debet; quia quilibet ad actum quendam faciendum, personam suam prius legitimare & licentiam faciendi impetrare debet; giebet das *Consens*-Geld/ut Dominus consentiat in alienationem Feudi factam. Speidel. *Observ. verb.* Lehnwahr *seu de Laudemiis.* Hinc in obligationibus promitti solet Consensus a Debitore; Und wil der Schuldiger auff seine Kosten dem Gläubiger einen Churfl. *Consens* schaffen. Si ergo Cre- 69
ditor pecuniam pro Consensu super debito impetrato erogaverit, tunc repetere illam a Debitore potest. Aliquando tamen ex Conventione Consensus Domini super alienatione Feudi utriusque & Emptoris & Venditoris sumptibus impetratur, teste Speidel. *Observ. in verb.* Lehn-Geld. Sicut autem hoc regulariter competit Venditori, ita & Empto- 70
ris onus est, ut investituram novam Feudi empti suis sumptibus extrahat, er muß das Lehn-Geld geben. Carpz. *lib. I. Resp. 90. n. 7.*

Quod vero Taxam attinet, iila secundum locorum consvetudi- 71
nes variat, quid in Pomerania obtineat, ex sequenti Resolutione Serenissimi ac Potentissimi Electoris nostri Brandenburgici videri potest,

quam hic subjicere volui, quoniam & alia continet, quæ ad Consensum ratione Pomeraniæ pertinent.

Ad §. 4. Bey dem Puncte der *Consense* leben Sr. Churfürstl. Durchl. der gnädigen Zuversicht / es werden dero getreueste Stände nicht etwas suchen oder begehren / so zu Sr. Churfl. Durchl. als des Lehn-Herren *præjudiz* gereichen / auch wider die Adliche *Privilegia* selber anlauffen können / und erklären sich im übrigen in Gnaden dahin / daß ob zwar in Fällen / da des Lehn-Herren *Consens* erfodert wird / solcher durch gerichtliche *Decreta* und *Sententien* nicht kan *suppliret* noch ersetzet werden / sie dennoch in Gnaden geschehen lassen wollen / daß wann auff vorhin *consentirte Obligationes* dem Hinter-Pommerschen Hoff-Gerichte einiger Lehn oder Lehn-Stücken iemanden *addiciret* und endlich zuerkand worden / der neue Besitzer über sothane *alienation*, wie es sonsten wohl Rechtens wäre / und in diesen Sr. Churfl. Durchl. Chur-Landen täglich *observiret* wird / bey der Lehns-Cantzeley in Pommern keinen *Consens*, sondern nur die Belehnung in gehöriger Frist suchen dürffte. Die *Taxam* anlangend / weil es zuforderst darauff ankömmt / was etwa und wie viel vor die *Consense* zu geben / und dann die *Deputirte* nicht in Abrede seyn können / daß vor vielen Jahren / da einer ihres Mittels bey dem *Archivo* gewesen / eines von Hundert genommen; so seynd S. Churfl. Durchl. der gnädigsten Zuversicht / daß die Stände hierunter einer so viel jährigen *Observanz* sich ferner hin *accommodiren* werden / und wollen im übrigen bey der Regierungs-Cantzeley und Hoffgerichte die Anstalt machen / daß bey diesem Punct der *Taxa* sich niemand möge zu beschweren haben / ꝛc.

72] Denique ultimo loco hic incidit dubium, an in materia Consensus locum habeat Beneficium Retorsionis? Seu quoniam in quibusdam locis, uti in Pomerania, & in Marchia ante 1653. Agnati tenentur agnoscere & solvere debitum Defuncti, etiamsi in illud non consenserunt, e contrario alibi v. g. in Saxonia nullus Agnatus tenetur ad exsolutionem Debiti sine ejus consensu contracti, hinc quæritur, si
73 Nobilis Saxonicus conveniat Nobilem Pomeranicum ob debitum ejus Agnati, cui successit, an Nobilis Pomeranicus teneatur solvere illud debitum, an vero excipere possit contra Nobilem Saxonicum se non consensisse? Resp. Videtur dicendum, Nobilem Pomeranicum ad exsolutionem illius debiti teneri, & quidem eam ob causam, quoniam in Pomerania Consensus Agnatorum non requiritur,

tur, modo debitum fuerit neceſſarium, vid. Domin. Mevius *P. V. D. 246.*

Sed omnino puto, Nobilem Pomeranicum ad exſolutionem il- 74
lius debiti non teneri, & quidem ob Jus retorſionis; Nam quoniam in Saxonia exteris nihil ſolvitur, niſi Agnati in illud debitum conſenſerint, hinc æquum iterum eſt, ut Nobilibus Saxonicis in Pomerania nihil ſolvatur, ſi Agnati, defuncti Nobilis Pomeranici, in illud debitum non conſenſerunt. Æquum enim eſt, ut quod quisque ju- 75
ris in alterum ſtatuerit, ipſe eodem utatur. *per t. t. ff. quod quisque Juris.* E contrario ſumme iniquum foret, ut extraneis in Pomerania ex Feudo aliquid ſolveretur, noſtris vero in Saxonia ſolutio denegaretur. Dixeris, novum & inſolitum eſſe, ad talia, præcipue ad Feuda, extendere Jus Retorſionis? Sed Reſponſum habeto, plane non inſolitum hoc eſſe, nam Jus Retorſionis toties locum habet, quoties noſtris jus alibi redditur. Quod multis exemplis probari poteſt. Sic in Saxonia fæminis Marchicis denegatur Gerada, quia Saxonicis non conceditur in Marchia, Dn. Præſes *Tract. d. Succeſſ. ab inteſt. c. 2. artic. 3. §. 25.* Idem obſervatur in rebus 76
expeditoriis. Et Galli hic decedentis hereditas Principi acquiritur, quia in Gallia ob jus Albinatus id obſervatur contra peregrinos. Et in detractione certæ partis hereditatis, quæ alias Gabella hereditaria vocatur, idem jus retorſionis in uſu eſt. Hinc nullum eſt dubium, Nobilem Pomeranicum hoc 77
caſu non teneri ad ſolutionem illius debiti, quod in Saxonia ejus proximus Agnatus ſine Conſenſu ejus contraxit, ob ſummam æquitatem hujus Edicti quod quisque Juris &c. quod etiam ad Feuda extendi poteſt, Carpzov. *P. 3. C. 38. n. 1.* Conf. Struv. *S. J. F. c. 14. n. 29.* ubi deciſum refert a Facult. Jenenſi, in ſimili caſu Jus Retorſionis locum habere. Et B. Dn. Brunneman. *Centur. 2. Deciſ. 69. & Conſil. 12. per tot.* Sed hæc incidenter & Coronidis loco in fine hujus capitis ſubjicere volui; Colophonem jam impono huic Capiti, & me confero ad

Caput

CAPUT IV.

De Effectu Consensus.

SUMMARIA.

QUinam effectus sint Consensus? n. 1.

Effectu consentientis Domini alius est in Feudis, & alius in Allodialibus. n. 2.

In genere accedente Domini consensu Vasallus licite poterit alienare, *n. 3.*

Donare. n. 4.

In Dotem dare. n. 5.

In Emphyteusin concedere. n. 6.

Usumfructum ultra dies vitæ suæ constituere. n. 7.

Testari, quod tamen limitatur. n. 8.

In specie, consensus Domini operatur, quod Dominus in casu Aperturæ Feudi, debitum teneatur solvere. n. 9.

Ejus ratio. n. 10.

Inde fluit, quod Dominus oblato pretio, non possit repetere. F. n. 12.

Nec habet Jus Protimiseos. n. 13.

Plures Effectus respectu Domini consentientis recensentur. n. 15. 16.

De clausula, Salvo suo Jure, *an Princeps nihilominus teneatur ad solutionem debiti, si ea adjecta sit. n. 17.*

Formulæ, quibus concipi solent in Consensibus tales Clausulæ. n. 19.

Deciditur, Principem esse hoc casu obligatum. n. 20.

Claus. Salvo suo Jure, *non detrahit aliquid Juri Pignoris. n. 21.*

Quid operetur in Consensibus Claus. ista? n. 23. & 24.

Si Dominus consenserit in obligationem Feudi, adjecta clausula NE QUID EX FEUDO SOLVERETUR, *quid talis protestatio operetur? n. 25.*

Si clausula S. Jure Nostro, *addita, an Feudum alienari possit? n. 26.*

An novo Consensu opus sit, si Princeps consenserit Salvo suo Jure? n. 27.

An Princeps consensum vi hujus clausulæ denegare postea possit in alienatione Feudi? n. 28.

Si hæc clausula in literis consensus forte omissa, an Consensus sit invalidus? n. 29.

Clausula salvo Jure Superioritatis *semper subintelligitur. n. 31.*

De clausula bey dem *Consens* zu schützen. *n. 32.*

Qualem effectum habeat Consensus Domini in ALLODIALIBUS? *n. 33.*

Creditor, qui consensum Domini habet, non præfertur in allodialibus ei, qui expressam alteriorem hypothecam habet. n. 34.

Nisi ejus hypotheca sit prior. 35.

Talis hypothecarius præfertur, non in

vim

vim Consensus, sed in vim hypothecæ publicæ. n. 36.
Et habet ad minimum beneficium L. Scripturas. *n. 37.*
Quid Consensus Domini operetur in FRUCTIBUS FEUDI? *n. 38.*
Possunt libere in solutum dari. n. 39.
Et potest immissio in eos fieri. n. 40.
De feudo in antichresin sine consensu dato. n. 42.
De Effectu Consensus respectu AGNATORUM. *n. 43.*
Multum interest, an hi consentiant alienationi, an vero oppignorationi Feudi. n. 44.
Qu. si Feudum sine consensu Agnatorum oppignoratum, an illud sine refusione pretii *revocari possit? n. 46.*
Affirmatur de Jure Communi. n. 47.
Negatur quoad Feuda Pomeranica. n. 48.
Quod præjudicium confirmatur. n. 49.
An consentientis Patris filii revocare possint Feudum? n. 52.
Communiter affirmatur. n. 53.
Deciditur Negative. n. 54.
Respondetur ad rationes contrarias. n. 55.
Si Agnatus consenserit, & emptor postea illud Feudum vendere velit, An Agnatus habeat Jus Protimiseos? n. 56.
Neg. n. 58.
Aliud si non consenserit. n. 57.
Quid si adjecta clausula, Salvo Jure Protimiseos. *n. 60.*
Si Agnato Feudum ad emendum sit oblatum, ille vero recuset, an a Jure revocandi sit excludendus? n. 61.
Excluditur hoc casu a Jure Protimiseos, non a Jure Retractus. n. 62.
Quid inter hæc intersit? n. 63.
Qu. An Agnatus teneatur consentire? n. 64.
Neg. de Jure Communi. n. 65.
Nemo cogitur invitus consentire. n. 66.
Multis tamen in locis ad consentiendum Agnati sunt obstricti aut ademendum. 67.
Quid, si aliqui ex Agnatis consenserunt, ob odium sequentium revocare nolint? n. 70.
Si Agnatus solus in obligationem Feudi consenserit, Dominus autem non, an Agnatus sit obligatus? n. 72.
Negatur. n. 73.
Nec valet respectu Creditoris. n. 74.
Probatur hæc sententia. n. 75. 76.
Respondetur Dissentientibus. n. 77.
Nisi ad solutionem se simul obligaverit. n. 78.
De Effectu Consensus RESPECTU CREDITORUM. *n. 79.*
Debitum Consensu munitum præfertur cæteris omnibus Creditoribus. n. 80.
In specie 1. hypothecæ publicæ præfertur. n. 81.
2. Doti, licet anteriori. n. 82.
Nisi Pacta Dotalitia Consensu munita. n. 84.
3. Si concurrat Dos sororis seu filiæ cum Debito consensuato, hoc præfertur. n. 85.
Secus de Jure Saxonico. n. 86.

Et secundum Consvet. Pomer. n. 87.
De Dotalitio, & Debitis feudalib9. n. 88.
Quid si concurrat D. Consensuatum cum hypothecæ in Feudo venditio reservata? n. 89.
Quid si plures sint Domini, & unus ex iis consenserit? n. 90.
De Creditoribus, qui Jure separationis utuntur. n. 92.
Quis potior inter ipsos Creditores Consensuatos? n. 94.
Conclusio Capitis, n. 95.

1 PErvenio tandem ad effectum Consensus nostri ad obligationem Feudi necessarii. Et quanquam hic multis casibus deprehendatur; potissimum tamen triplici modo considerari poterit, nimirum 1. ratione Domini, 2. ratione Agnatorum, 3. ratione Cre-
2 ditorum. Hoc ordine præsens caput tractaturi sumus. Et quod attinet Consensum Domini, hic diversum effectum habet in Feudis, & in Allodialibus. Quoad Feuda, primo in genere tam ratione Domini, quam Vasalli notabimus, quod Consensus Domini id operetur, ut omnis Vasalli dispositio de Feudo valeat, quæ ipsi alias est interdicta.
3 Ita ergo poterit Vasallus consentiente Domino Feudum *ALIENARE*, & si Feudum novum sit, solius Domini Consensus sufficit, secus vero
4 est, si Feudum antiquum, de quo jam pluribus dixi superius. Similiter licet *DONATIO* Feudi regulariter Vasallo sit interdicta *2. F. 9. §. donare.* accedente tamen Domini consensu recte donare poterit Feudum Vasallus. vid. *Concluf. Pom. t. 25. §. 9.* ubi in specie de Donatariis habetur. add. Dn. Brunnem. *Cent. 3. Decis. 12.*

5 Porro quoniam species alienationis est, quando *FEUDUM IN DOTEM DATUR*, sine Consensu Domini hoc fieri nequit. *d. §. donare.* Si tamen Feudum Fœmininum sit, fœmina Marito suo illud sine Consensu Domini in Dotem dare potest. *2. F. 13.* quia sic proprie non alienat, cum Dos in Patrimonio uxoris maneat. Ludvv. *p. 361.* Struv. *c. 13. th. 5.* Similiter Donatio *PROPTER NUPTIAS* sine Consensu Domini subsistere nequit in Feudis, vid. Struv. *d. l. n. 3.* De Dotalitio superius egimus, *cap. I.*

6 Feudum in *EMPHYTEUSIN* concedere sine Consensu Vasallus quoque non potest, præsertim perpetuam, qualis regulariter esse solet,
7 quia sic ad species alienationis refertur. *II. F. 9. §. donare.* Quod *DE USUFRUCTU* in re feudali constituendo quoque judicandum, qui sine Domini Consensu ultra dies Vitæ a Vasallo constitui non potest, bene tamen, si Dominus consenserit. Et breviter, ne omnes actus recenseam,

qui

qui prohibiti sunt Vasallo, in genere dicendum, accedente Domini Consensu libere & licite Vasallum disponere posse non tantum inter Vivos, sed etiam ultima voluntate; adeo ut licet alias in Testamento suo de Feudo 8
Vasallus disponere non possit, Feudum enim ad res alienas spectat, de quibus testari non possumus; Si tamen Dominus in Testamentum Vasalli consentiat, vel illud ratihabeat, validum sine dubio est testamentum; quod tamen ita intelligendum est, si modo Feudum novum sit, nam in Feudo antiquo solius Domini consensus ad validitatem Testamenti non sufficit. vid. Rosenth. *F. c. 7. concl. 4. n. 6.* Ratione divisionis inter liberos dubium extitit, annon Consensu Sereniſſimi opus sit? e. g. Christoph von D. H. feuda sua R. W. und St. cum pertinentiis, filiis suis per dispositionem inter vivos tradit, cum reservatione alimentorum, *an. 1661.* qui etiam illa statim inter se diviserunt, & post mortem Patris renovationem Investiturae debito tempore petierunt. Petente postea Advocato Fisci declarare feudum caducum, & annullare investituram, pro reo tamen judicatum *19. Jan. 1685.* quae sententia a Sereniſſimo confirmata. *4. Febr. 1685.*

Talis effectus in genere est Consensus ratione Domini & Vasalli, 9
in specie vero effectus ratione Domini consentientis in obligationem feudi in eo potiſſimum consistit, quod in Casu Aperturae Feudi, deficientibus liberis & Agnatis defuncti Vasalli, teneatur Dominus hypothecam in Feudo constitutam, & ejus Consensu munitam non tantum agnoscere, sed etiam debitum cum usuris & omni interesse solvere. Cum enim pignus semel legitime in Feudo sit constitutum, hinc 10
res ita pignore affecta ad Dominum venit, & Creditori ex Jure in re legitime constituto competit, si pignus possideat, jus retinendi & distrahendi, cum Dominus in pignus consentiens, simul etiam in distractionem ex pignoris Jure fluentem consenserit, adeoque hoc casu aut solvere aut distractionem concedere obstringitur; Sin vero non pos- 11
sideat, actione hypothecaria contra Dominum potest experiri. arg. *III. F. 13. vers. si vero.* Carpzov. *P. 2. C. 46. D. 11.* Hartm. Pistor. *lib. 2. qu. 20.* Richter. *Decis. 78. num. 33.* Gail. *lib. I. Obs. 117. num. 2.* Gacheran. *Decis. 156. n. 9.* Thoming. *Decis. 27. n. 18.* Natta *Cons. 615. n. 7.* Vultej. *F. I. c. 10. n. 70.* Schneidvv. *F. c. 12.* Köpp. *Decis 39. n. 28.* Kohl. *exerc. 2. n. 15.*

Hinc Dominus qui consensit in alienationem Feudi, postea ob- 12
lato pretio Feudum licite alienatum repetere non potest; quia Feudum consentiente Domino a Vasallo alienatum, perinde habetur, ac

si non a Vasallo, sed ab ipso Domino alienatum fuisset. Schrad. *F. P.*
13 *VIII. c. 4. num. 29.* Carpz. *lib. IV. Resp. 67.* Quoniam itaque certum est, quod nemo in re a se alienata Jure protimiseos uti possit, arg. *L. Sicut S. C. d. O. & A. & L. 72. C. de contrab. empt.* hinc concludi poterit, Domino Jus protimiseos hoc casu non competere, licet sub clausula protestatoria consenserit. Consensus enim Domini ideo adhibetur contractui,
14 ut per hunc contractus confirmetur. Unde cum omnes actus omnesque dispositiones ita interpretandæ sint, ne sibi invicem contradicant, consensus Domini ita quoque interpretandus erit, ne in aliorum præjudicium tendat.

15 Ex quo porro & illud fluit, si Feudo Consensu Domini alienato vel oppignorato, alienator Feudi absque herede masculo moriatur, vel aliud quoddam contingat in persona alienatoris, propter quod, si alienator adhuc Feudum possideret, hoc Feudum ad Dominum Feudi reverteretur, Domino Feudi non permittatur, Feudum ab eo, in quem quolibet alienationis titulo translatum est, tanquam resoluto
16 Jure dantis, & illius quoque Jus resolutum sit, repetere. Cum enim Dominus consentiens alienationi Feudi, ei, in quem *alienationis* titulo Feudum translatum est, de novo intelligatur Feudum concessisse, dubium non est, quin quoad hoc, ut Feudum Domino aperiatur, considerari debeat, non persona alienatoris, sed persona illius, in quem alienationis titulo feudum cum Consensu Domini translatum est. Schrad. *P. VIII. c. 4. n. 33. & 34.* Marin. Frecc. *in tract. d. sub-Feud. lib. 2. num. 8.*

17 Verum enim vero, hisce magnopere videtur obstare, quod Dominus in Consensu, quem de Feudo obligando concedit, regulariter annectere soleat clausulam reservatoriam, se sc. consentire SALVO SUO JURE, adeoque videtur Dominus sibi reservare Jus integrum, & consensum restringere ad personam Vasalli Consensum imploran-
81 tis. Proinde hic mihi nascitur ansa dubitandi, an Dominus Feudi teneatur ad solvendum debitum, in quod consensit, non obstante clausula SALVO SUO JURE in consensu adjecta, qvæ clausula Germanice
19 ita concipi solet, iedoch uns und unsern Erben und Nachkommen und sonst iedermänniglich an seinen Rechten ohne Schaden; vel etiam ita, daß der gegebene *Consens* dem Lehnherren seinen Rechten und Gerechtigkeiten auff alle Fälle unnachtheilig und unverfänglich seyn
20 solle. Sed ut in compendio ad hanc quæstionem respondeam; Dominus,

minus, etiamſi hanc clauſulam addiderit, nihilominus tamen ad exſolutionem Debiti, in quod conſenſum ſuum dedit, obligatus eſt. Nam hæc clauſula non detrahit aliquid Juri pignoris, quod legitime & 21
perfecte conſtitutum fuit, ſed ſolum jus Dominii directi, quod in Feudo habet, illæſum Domino conſervat. Barboſ. *de clauſul. uſufrequent. Clauſ. 139.* Dominus enim conſentiens omni ſuo Juri, quo actum il- 22
lum quovis modo impedire poterat, renunciaſſe, ac negotio illi validiſſimum robur addidiſſe cenſetur; nec tam ratione perſonæ obligantis Debitoris, quam ejus, cui res eſt obligata, conſenſus datus cenſetur; & ſufficit, ſi hæc clauſula proteſtatoria Domino *Jus Vaſallitium*, 23
uti ita loquar, & quicquid in genere quis veriſimiliter concedere non ſolet, reſervetur. Heig. *P. 2. Qu. 20. n. 3.* Hartm. Piſt. *qu. 48. n. 32.* Schrad. *F. P. VIII. c. 4. n. 34.* Carpz. *Reſp. 67. n. 10. 11. & Deciſ. 176. num. 12. 13 14.* & ita interpretanda hæc clauſula, ne præcedentia corrigantur; jam vero correctio foret, ſi Princeps conſentiret in obligationem Feudi, ſed nollet ipſe in caſu aperturæ Feudi debitum exſolvere. Dn. Præſ. *in Diſput. de Salvo Jur. Princ. c. 3. n. 43.*

Nec eſt, quod nobis opponatur, iſtam clauſulam ſine effectu 24
eſſe ratione Principis ſeu Domini Feudi: Effectus enim inſignis in eo remanet, ut, ſi Creditor Conſenſu Domini munitam hypothecam habens, poſſeſſionem Feudi fuerit nactus, non poſſit declinare ſervitia Feudalia, multo minus poſſit Dominium Principis directum in dubium vocare, aut aliis oneribus, quibus alias obſtrictus erat Vaſallus, ſe ſubtrahere. Cæterum ſi Dominus in hypothecam feuda- 25
lem conſentiret, hac adjecta clauſula, ne Creditori ex Feudo ſatisfiat, talis proteſtatio inutilis foret, cum ſit facto contraria, & quod una largitur manu, altera aufertur, Heig. *Part. 2. quæſt. 20. num. 18.* Sic 26
quoque ſi alienatio Feudi conceſſa, cum clauſula SALVO JURE NOSTRO, certum eſt, alienationem recte fieri non obſtante illa clauſula, quia poteſtas alienandi Vaſallo per expreſſum data, hinc reſervatio Juris ad hunc caſum expreſſum extendi nequit, ſed pertinet ad illa, quæ in hoc contractu ſeu conceſſione non denominata. Burſat. *lib. 2. Conſ. 137. num. 13.* Etiamſi Princeps reſervet ſibi omne Jus, quocunque modo competens, hoc tamen ad illum caſum, qui in obligatione expreſſus, non extenditur.

Id tamen certum eſt, ſi Dominus in oppignorationem Feudi 27
conſenſerit, SALVO SUO JURE, Vaſallus Debitor vero a nexu æris

alieni se liberare nequeat, quod tunc ad alienationem Feudi, non
quidem novo penitus Domini consensu, repetito tamen opus sit, ita
ut Domino denuncietur, huic vel illi Feudum esse vendendum, ne
28 Domino invito vel inscio novus obtrudatur Vasallus. Quod si vero
Dominus postea Consensum suum ad alienationem denegare velit,
existimans se ob reservatioram illam clausulam ad id non esse obliga-
tum, id Domino licitum non erit, quia per necessariam consequentiam
ad id obstrictus est.

29 Quid si vero Princeps in obligationem Feudi consenserit, & hæc
Clausula SALVO JURE NOSTRO in Consensu omissa fuerit, quæritur,
an Consensus propterea invalidus dici poterit, quia Princeps jus sal-
vum sibi non reservavit? Resp. non dubito, obligationem a Vasallo
hoc casu factam esse validam, ob rationes superius allegatas, nec
30 Princeps propterea in casu Aperturæ Feudi a solutione debiti immu-
nis erit, quia clausula hæc sive expressa fuerit sive omissa, non con-
cernit debitum, de quo in obligatione agitur, sed tantum Jus illud,
quod Principi extra illum contractum competit. Hinc multo *minus*
contractum vel Consensum invalidum dicere poterit, quia *hæc clau-*
sula semper tacite subintelligitur, quæ vero tacite insunt, non opus
est, ut exprimantur, &, si omissa fuerint, actum non reddunt invali-
dum, cum expressum omne illud intelligatur, quod subintelligitur a
Jure *L. licet Imperator. 74. ff. d. Leg. 1.* Tiraquellus *in L. si unquam verb. do-*
31 *natione largitus num. 158. C. d. Revocand. donat.* Imo in omnibus prin-
cipum contractibus illa Clausula *SALVO JURE SUPERIORITATIS*
Uns an unsern Rechten ohnschädlich subintelligitur, hinc, si aliquan-
do omissa & Jura Principum reservata non sint, attamen pariter repu-
tatur, ac si illa clausula fuisset expresse adjecta. Quod enim semper
solet apponi, illud dicitur expressum. Covarruv. *lib. 1. variar. Resolut. c. 15.*
n. 9. & ea, quæ sunt moris & consvetudinis, subintelliguntur. *L. 31. § 20.*
ff. d. Edict.

32 In quibusdam Consensibus solet etiam talis clausula addi: Wir
und unsere Nachkommen wollen und sollen auch anfangs genannte
A. K. dabey iederzeit so lange und so offte / daß Noth seyn würde / gnä-
diglich schützen / und erhalten. Quæ inter abundantes videtur refe-
renda esse, cum tacite cuivis Consensus insit; præsertim, si certum tem-
pus in præcedentibus expressum: Sed quid, si Dominus Consensum
indefinitum dedit: Wir wollen uns vorbehalten haben / der Käuffe-

rin

rin das Kauffgeld zu bezahlen / wann es uns beliebet / und das Gut zu uns nehmen. Uti talis casus *die 11. Sept. 1685.* contigit. Pro reo contra A. F. judicatum; Consensus anno 1652. concessus, & interim non interpellatus erat.

Talem effectum habet Consensus Domini in *Feudis.* Dixi vero 33
supra, longe alium effectum habere Consensum Domini *in allodialibus*, qua propter hic jam de eo pluribus agendum, & quæritur, si Vasallus consensu Domini Creditori suo obligaverit bona sua tam Feudalia, quam Allodialia, an Consensus Domini eandem efficaciam & idem jus, eundemque effectum habeat in Allodialibus Bonis, quem habet in Feudalibus? Resp. negando, Consensus enim Domini in Allodialibus nihil operatur, sed tantum efficaciam habet in Feudis. Pruckmann. *Cons. 24. num. 100.* Hinc licet in Feudalibus omnibus Credi- 34
toribus, etiam iis qui expressam anteriorem hypothecam a Vasallo constitutam habent, præferatur is, qui consensum Domini impetravit; in allodialibus tamen secus est, & antiquior hypotheca conventionalis præferenda est ei, qui Consensum Domini impetravit, nam hic non attenditur Consensus Domini, quia ille tantum Feudalia afficit, & stricte est interpretandus. Dn. Brunnemann. *Centur. V. Decis. 75. num. 3. & Consil. 80. num. 23.* Carpzov. *P. 2. C. 23. D. 23.* Hypothecarius itaque in allodialibus præfertur Creditori, qui Consensum Domini impetravit, etiamsi huic consensu Domini hypotheca in allodialibus expresse sit constituta, nam allodialia sunt sub libera dispositione & administratione Vasalli *II. F. 17. §. 1.*

Quod tamen ita intelligendum puto, nisi ipsius Hypotheca sit 35
prior, nam licet Consensus Domini in allodialibus eundem effectum non habeat, quem in Feudis, quando tamen Dominus consideratur non modo qua talis, sed etiam qua superior vel Princeps, hinc recte dici poterit, valere hypothecam a Principe constitutam in allodialibus, & Consensum operationem suam extendere usque ad allodialia, quæ in Instrumento obligationis hypothecæ data sunt, licet non in vim Consensus, tamen in vim hypothecæ publicæ. Pruckman. *Cons.* 36
24. n. 101. Coler. *de Process. execut. P. 3. c. 1. num. 82.* Carpzov. *P. 1. Dec. 64. n. 23.* unde ad minimum beneficio *L. Scripturas. 11. C. qui potior. in pign. vel hypoth.* juvabitur. Et hoc suo nititur fundamento, autoritas enim 37
& fides Principis Judici inferiori, & testibus juratis æquipollet, imo præpollet. Vultej. *lib. 1. Cons. 34. num. 4.* Carpzov. *d. Decis. 64. num. 24.*

con-

consequens ergo est, ejusmodi consensum tali modo ad allodialia quoque pertingere, inque his ceu Instrumentum publicum, sigillo Principis communitum prælationem quandam, & potius Jus largiri.

38 Quod de bonis allodialibus dixi, idem obtinere certum est in *fructibus & commodatibus Feudi.* Nam licet Feudum sine Consensu Domini haut possit oppignorari, bene tamen fructus possunt, quoniam
39 illi naturam bonorum allodialium & mobilium induunt. Hinc sine Consensu Domini in solutum dari possunt Fructus, ex Jure, quod Vasallo in eos competit, & vendi & oppignorari possunt. Schrad. *de Feud. P. 8. c. 2. n. 3 inf.* Gail. *lib. I. Observ. 117. n. 6.* Struv. *c. 14. th. 32. n. 2.* Mev. *in Discussion. levam. inop. Debit. c. 4. Sect. 11 num. 5.* Kohl. *de Servit.*
40 *Feud. P. 1. n. 70. & 77.* Et immissio in eos recte fieri potest. Carpzov. *d. Oner. Vas. Feud. Decad. ult. Pos. 1. num. 28.* & non esse opus Consensu, quando e. g. vidua jure immissionis *de an. 1664.* vigore distributionis recessus in feudo usque ad an. 1684. permansserat, judicatum in Ca-
41 mera d. 2. Oct. 84. quæ sententia a Serenissimo confirmata. Quæ libera fructuum dispositio intelligenda non tantum de fructibus & reditibus saparatis, sed etiam de nascituris & adhuc percipiendis. Struv. *c. 12. th. 71. n. 2.* licet dissentiat Vultej. *c. 10. num. 75.* cui tamen satisfacit antea laudatus Dn. Struv. *d. c. n. 2.* Hinc sequitur, si unus Creditor hypothecam publicam in Fructibus Feudi habeat, & alter Consensum Domini in eodem Feudo, priorem Creditorem præferendum esse in Fructibus Feudi illi qui Consensum Domini quoad Feudum ipsum habet, ob prioritatem temporis Dn. Brunnemannus *Cons. 80. num. 23. 24.*

Poteritne ergo Vasallus absque Consensu Domini feudum alte-
42 ri in antichresin dare, seu ad certum tempus facultatem utendi fruendi alteri vendere? Respondent sub distinctione, an facultatem tantum percipiendi fructus ex feudo assignet ad certum tempus, an vero simul possessionem feudi in alterum transferat. Priori casu non opus erit consensu, quia nihil præjudicii Domino infertur, Vasallo interim manente possessore feudi; sed posteriori casu Consensu opus esse in praxi volunt, ut constet in Cancellaria feudali, quis sit possessor: hinc feudum caducum declaratum, cum fratres sorori propter dotem in antichresin realiter tradidissent, in causa Advocati Fisci contra die v. G. reservato sorori regressu contra fratres, *19. Febr. 1685.* E contra in causa

Ad.

Ad. F. contra Abel v. S. *d. 9. Sept. 1685.* reus absolutus, qui sorori assignaverat, die Früchte von 3. Huffen 9. Jahr. nulla enim realis traditio accesserat. Hinc Serenissimus in resolutione quadam ita sancivit: Wann iemand schon einen *Consens* aus der Lehns-Cantzeley auff einer *hypothec* hat erlanget / soll er dennoch auch / wann ihm *judicialiter* oder sonsten die *hypothec* zugeschlagen wird / einen neuen *Consens propter traditionem* nehmen / Juxta Rescript. sub dato Potzdam *25. Octobr. Anno 1686.*

Tantum de effectu Consensus ratione Domini. Videndum 43
jam erit de effectu Consensus ratione Agnatorum. Et certum est
Agnatos expresse consentiendo renunciare juri, quod in Feudo habebant. Cum discrimine tamen, an consenserint alienationi, an oppignorationi Feudi. Si alienationi consenserint omni Jus suum 44
amittunt, & nullum regressum ad Feudum amplius habent. *2. F. 26. §. Titius cap. Pastoralis X. de Donat.* Mevius *P. 2. Dec. 253.* Vultej. *F. c. 10. n. 72. & c. 11. num. 102.* & hoc verum sive in ipso alienationis actu, sive postea ex intervallo consensum dederint. Köppen. *Dec. 54. num. 67. 68.* Wesenbec. *lib. 1. Cons. 6. num. 145.* Mynsing. *lib. 4. Obs. 87. num. 6.* Sed si 45
saltem in oppignorationem Feudi consenserint, tunc Jure suo non excidunt, nec Jus redemptionis amittunt, aut Juri prælationis renunciarunt.

Quæritur itaque, si Feudum sine Consensu Agnatorum pro 46
certa pecuniæ summa oppignoratum vel alienatum, an illud Agnati sine refusione pretii revocare possint? Resp. De Jure communi certum ac indubitatum est, sine refusione pretii Feudum, sine Consensu Agnatorum oppignoratum revocari posse. Quia Jure Successionis 47
ad Agnatos devoluto, Feudum petunt; alienantis enim Jus penitus extinctum. Anton. *Disp. 10. th. 3. lit. C.* Vultej. *lib. I. c. 10. n. 81. seqq.* Struv. *F. c 13. aph. 16.* Emtori tamen regressus contra alienantis heredes competit, ne hi cum alterius damno locupletentur. Franzk. *d. Eviction. n. 126.* Carpz. *P. 2. C. 49. D. 8. 9. 10.*

Sed ex Jure, observantia & moribus Pomeraniæ aliud est dicen- 48
dum, nempe in Feudis Pomeranicis, ceu hereditariis mixtis, revocationem Feudi sine Consensu Agnatorum alienati prorsus locum habere non posse, ideoque actionem revocatoriam neque filiis neque Agnatis sine pretio competere. Quia Successori in Feudis Pomeranicis nihil aliud quam jus reluitionis supereſt, ad quod ei quotidie

terminus tandem præclusivus præfigitur, quo elapso non amplius auditur sed Dominium Feudi irrevocabiliter transfertur, testante vi-
49 ridi observantia in Pomerania. Cum enim anno 1600. Domini Status Pomeraniæ hac de re potestati sint, quod & Jus relutionis Agnatis in dubium vocetur, Princeps in Publicis Comitiis Provincialibus de-
50 cidit d. 4. Aug. Anno 1600. Agnatis omnino competere illud Jus. In hunc etiam modum Collegium Regiminis judic. in causa L. M. wegen sel. Obersten B. Lehnfolgers *in puncto revocationis Feudi* sub sigillo Serenissimi & subscriptione Consiliariorum, & attestati sunt 8. Martii An. 1671. daß der Oberste G. nach Pommerscher Lehn-Arth und Recht sein Lehn-Gut P. wol verpfänden können / und dem Lehnsfolger von Rechts- und dieser Lande Gewonheit wegen nichts als die Wiedereinlösung des Gutes für baar Geld fürbehalten bleibe. Ita Judic. in Sa-
51 chen Rudiger Wotslaff Mitzleffen Klägers an einem. wider sel. Hans Mitzleffen Erben am andern Theil *in puncto revocationis*. Colberg den 27. Febr. an. 1665 addatur Dn. Mevius *in egregio Consilio* von der Pommerschen Güter Art und Eigenschafft §. 19. deme nachfolgig. ubi multa reperiuntur, quibus hæc sententia stabiliri potest, cupidum *vero L.* eo remittere cogor, quia paginæ hujus Disputationis nimium excrescerent, si ea, licet utilissima, huc referre vellem.

52 Si vero Agnatus consenserit, possuntne ejus filii non obstante Patris Consensu revocare oppignoratum vel alienatum Feudum? Communis quidem sententia est, iis Patris consensum non obesse, 1. quod non præsumatur consentiens voluisse renunciare Juri filiis & heredibus suis ex concessione primi acquirentis quæsito, sed saltem Jus suæ personæ remittere voluisse. Rosenth. *F. c. 9. Concl. 79. n. 3.* accedit,
53 2. quod ubi de revocatione Feudi ob Jus Successionis agitur, semper Agnatorum, non filiorum, fiat mentio. Deinde 3. ob *text. 2. F. 45. & I. F. 18.* ubi dicitur, alienationem subsistere, quandiu alienator & EJUS
54 HEREDES vixerunt. Verius tamen putamus, Consensum Patris Filiis obesse; filii enim Jus a Patre dependet, cujus nec factum improbare potest, præsertim si simul sit ejus heres. Hic enim tenetur præstare factum defuncti. *per L. cum a Matre 14. C. d. R. V.* & alias nunquam tuto alienari Feudum posset, etiamsi Agnati consentirent. Struv. *c. 13. n. 9.* quam sententiam probavit Ser. Elect. Saxoniæ *Ord. Torg. cit.* Struv. *d. c. 13. n. 7.* Si tamen feudum sit mere ex pacto & providentia, filio jus revocandi concessum denegandum haut erit. Ant. *Disp. 10. th. 4. lib. 6.*

Ad 1.

Ad 1. rationem respondeo, hanc præsumptionem contrario de- 55
functi facto elidi, dum non tantum pro se sed etiam pro heredibus suis, uti communiter fieri solet, juri suo renunciavit, ad Jura vero renunciata non datur regressus; Et filiorum Jus non aliunde, quam a Jure Paterno, hoc casu dependet, qvo per renunciationem extincto, nec filius eo amplius uti potuerit. Præterea omnis contractus ad heredem & contra heredem transit, sive de eo actum, sive non, per *L. Veteris 13. C. de contrab. & committend. stipulat.* & omnia pacta in dubio præsumuntur realia, non personalia. Dn. Brunnem. *quæstion. ad* Wesenbec. *d. Pact. qu. 12.* adeo, ut hoc casu potius præsumatur, defunctum non tantum jus suæ personæ, sed etiam liberorum remisisse. *Ad 2.* licet Agnatorum in Jure fiat tantum mentio, horum tamen positio non erit liberorum exclusio, cum & hi Agnatorum nomine veniant; *Ad 3.* illud potius pro nostra militat sententia, dum expresse dicitur, tamdiu valere consensum, quamdiu Consentientis heredes vixerunt; ergo omnino hi tenentur, quod in terminis claret.

Ceterum, si Agnatus consenserit & postea Emptor illud Feudum 56
iterum vendere velit, an hoc casu Agnatus Jus Protimiseos habet, an vero consensu suo sibi etiam in hoc puncto præjudicavit? Resp. Hoc certum puto, quod, si absque consensu Agnati venditio facta a Vasallo, quod tunc hoc casu locum habeat Jus protimiseos, ita tamen, ut Agnatus retrahens integrum pretium, licet majus sit justo, emptori offerre debeat, ne Emptor duplici afficiatur damno, dum carere debeat re empta & parte quoque pretii. *L. ult. C. de Jure Empt.* Carpz. *P. 2. C. 49. D. 2. n. 7. 8. 9.* Pruckm. *Cons. 20. lib. 2. n. 38.* Schrad. *F. P. VIII. c. 7. n. 6.* Köpp. *D. 54. n. 44.* Gail. *lib. 2. Obs. 19. n. 9.* Et si Emptor hoc casu oblatum pre- 57
tium accipere recuset, pecunia rite obsignata deponi potest, cujus effectus est, ut deponens lucretur omnes fructus post obsignationem factam. *L. 9. C. de Solut. L. 72. ff. eod.*

Sed aliud est, si legitime Feudum semel venditum vel alienatum, 58
nam hoc iterum vendendo amplius Jus Protimiseos non habet locum, Richt. *Cons. 14. n. 46.* Brunnem. *in L. 9. n. 2. ff. de fideic. libertat. c. 1. §. præterea. quibus mod. Feud. admitt.* Vultej. *F. lib. I. c. 10. n. 72. & c. 11. num. 102.* Köpp. *Dec. 54. n. 67. seqq.* Rosenth. *F. c. 9. n. 2.* Hartman. Pistor. *lib. I. qu. 6. num. 60. 71.* Knipschild. *d. Fideic. c. 11. num. 382.* quia contra proprium factum nemo venire potest. *L. 25. ff. de Adopt.* Quod nec tunc 59
licebit, si Venditor succedat Agnato proximiori aut Fratri, qui

poterant retrahere. Quia hic contra bonam fidem foret, & quod nec directo licet, nec per indirectum licebit. Hartm. Piſtor. *lib. I. qu. 6. n. 60.*

60 Quod limitari ſolet, niſi adjecta clauſula, SALVO JURE PROTIMISEOS. Sed nec tunc locum illud habere videtur, quia contractus & Conſenſus ſibi contradicere non debent. *Cap. cum tamen X. de Teſt.* Schneidew. *d. F. P. 7. c. 2. n. 79.* Idem eſt, ſi Dominus in Conſenſu alienationis ſibi reſervaverit hac clauſula Jus protimiſeos, eundem enim hic quoque habet effectum.

61 Aliud vero eſt, ſi Agnato Feudum ad emendum ſit oblatum, ille vero recuſet, tunc in alienationem non conſenſiſſe dicendus eſt, nec a Jure revocandi excludendus. Hinc poſt mortem alienatoris ſine pre-
62 tio revocare poteſt. Duo enim ſingularia non concurrunt circa unum idemque ſubjectum aut eandem rem, ſed ſufficit ſi recuſatio unum producat effectum, ad excludendum ſc. Jus Protimiſeos ex Jure Feudali oriundum, non autem ſimul ad denegandum Jus revocandi competens ex ordine ſuccedendi. *L. ſingularia 15. ff. d. reb. cred.* Pruckm.
63 *Conſ. X. num. 69.* Jus itaque Protimiſeos ſalvum non eſt Agnato eo caſu, quando ſcil. Feudum ipſi oblatum emere recuſavit, *nam non* confundendum eſt hoc caſu Jus Protimiſeos, cum Jure Retractus. Nam Jus Protimiſeos tribuit facultatem, venditionem nondum factam impediendi, & alterum compellendi, ut prius Agnato ad emendum offerat Feudum; Sed Jus Retractus eſt, quando Feudum jam in alium translatum, refuſo pretio, ab emptore dato, revocatur. Noſtro itaque caſu Agnatus, cui Feudum obligatum, Jus Prælationis ſeu congrui amplius non habet, ſed quoniam ſemel recuſavit Feudum emere, emptori adjudicatur; modo cum denominatione extranei Emtoris & certi pretii Agnato fuerit oblatum, hic vero recuſet. Anton. *Diſp. Jur. F. X. th. 6. lit. b.* Schrad. *F. P. VIII. c. V. n. 2. 3.* Carpz. *lib. 1. Reſp. 88. num. 14.*

64 Alia porro circa conſenſum Agnatorum hic incidit quæſtio; Si nimirum Vaſallus Feudum Creditoribus ſuis oppignorare vel vendere velit ob urgens æs alienum, an Agnati implorati teneantur conſentire? Quod negatur, quia cauſam ſuccedendi ab alienante Vaſallo non habent, & quilibet eorum Jure proprio ſuccedit, hinc in cujus-
65 libet eſt arbitrio, an conſentiendo Juri ſuo renuntiare velit; inviti vero renunciare non tenentur. Struv. *c. 13. a. 19. num 3.* Nam certum eſt, Agnatis eſſe Jus quæſitum in Feudo ex pacto & providentia illius, qui pri-

primo Feudum acquiſivit, jus vero alicui ex contractu alterius niſi absque facto ſuo aufferri nequit *L. id quod noſtrum ff. d. R. J.* igitur Vaſallus hoc Jus Agnato ſuo per alienationem vel alio modo absque Conſenſu illius aufferre non poteſt. Schrad. *F. P. VIII. c. V. num. 14.* Et 66
nemo cogitur invitus etiam pro neceſſitate Famis aut ſimili caſu rem ſuam non venalem neque ad victum deſtinatum alienare vel a ſe abdicare. *L. invitum. 11. C. d. Cont. Empt. L. nec emere 16. C. d. Jur. delib.* Felin. *c. 1. X d. Judæis.* Et alienatio etiam neceſſario facta alteri non præjudicat. *L. 69. §. ff. d. Leg. 2.* ibique Brunnem. Carpzov. *P. 3. C. 8. 35.* Berlich. *lib. I. Dec. 152.* Schneidvv. *F. P. 7. c. 2. num. 94. 96.* Hinc ſi vivente Vaſallo citati & tum noluerint emere, ſi non ex aliis conſenſus alius colligatur, intra fatalia revocandi non excluduntur, nam intra illa ſine refuſione pretii ipſis datur jus revocandi, & obeſſe illis nequit, ſi non emerunt, quod poſtea gratis acquirere valuerunt.

Inſpiciendæ tamen hoc caſu locorum conſvetudines. Multis 67
enim in locis recepta eſt Praxis, ut ſi Feudum ob æs alienum vel aliam cauſam neceſſariam vendi debeat, omnibus Agnatis notificetur aut denuncietur, utrum ipſi emere, an in Venditionem conſentire velint. Mevius *P. 2. D. 251. num. 5.* quo facto, ut ſe declarent, an emere velint, obſtricti ſunt. Declaratione non facta, vel procraſtinata, libertas contrahendi cum aliis datur, & Agnati citati pro conſentientibus a Judice declarantur, & poſtea non audiuntur. Mev. *d. D. 251. n. 6. & P. V. D. 246. n. 3.*

Ceterum ſi aliqui ex Agnatis conſenſerunt, aliqui vero non, 68
tunc illi qui conſenſerunt, ſibi ac ſuis heredibus præjudicarunt, & quoad illos conſenſus eſt validus & contractus ſubſiſtit. Sed non 69
conſentientibus libera adhuc eſt revocatio; hoc tamen cum diſcrimine, ut ſiquidem cum conſentientibus in pari gradu ſint, pro ratis portionibus conſentientibus adhuc viventibus Feudum revocare poſſint, non vero in ſolidum. Struv. *c. 12. a. 19.* Anton. *Diſp. 10. §. 5. lit. d. in m.* ſed ſi in gradu remotiori, expectanda ipſis eſt ſucceſſio. Vid. late Hartm. Piſtor. *lib. 2. qu. 7. num. 24.* Roſenth. *c. 9. concl. 81. num. 5.* Quod 70
& verum eſt, quando Agnati proximiores non conſenſerunt, & tamen feudum a Vaſallo alienatum etiam revocare nolunt, forte ob odium & invidiam ſequentium Agnatorum, tunc enim remotioribus revocatio competit, ſed tamen non antea, niſi ſucceſſio ad eos devoluta. Roſenth. *c. 9. concl. 62.* niſi tamen proximior feudum plane repudia- 71

 verit,

verit, ubi cum remotior ſtatim ad ſucceſſionem admittatur, etiam Jus revocandi habebit Struv. *c. 13. a. 17. n.* 2. mortuo ſcil. alienante, nam quamdiu hic aut ejus liberi vivunt, Agnatis nullum Jus competit, ergo & revocatio nondum competit, ſed devoluta demum ſucceſſione locum habet.

72 Multa adhuc circa conſenſum Agnatorum, ratione effectus, mihi ſuperſunt dubia, ſed, ne terminos hujus Diſputationis excedam, ad alium ea differenda ſunt locum, & unicam ſaltem, eamque notabilem, quæſtionem hic ſubnectam. Scilicet ſi Agnatus ſolus in oppignorationem & obligationem Feudi conſenſerit, Dominus autem non, anne tunc nihilominus ad exſolutionem æris alieni obligabitur, ſi feudum ad eum poſtea per ſucceſſionem pervenerit? De Domino ſuperius habuimus, eum obligari, debitum, in quod conſenſit, sol-

73 vere, etiamſi Agnati conſenſus non acceſſerit. Sed hoc caſu ſecus eſt, & Agnati non obligantur ad exſolutionem debiti, ſi Feudum ad eos pervenerit, etiamſi illud debitum conſenſu ſuo corroborarunt, ſi Dominus in illud Debitum ſimul non conſenſit. Nam conſenſus Agnati, deficiente Domini conſenſu, nihil operatur quoad *debita* ſolvenda, quia, uti ſuperius dictum, oppignoratio Feudi ſine conſenſu Domini nullo modo ſubſiſtere poteſt. Et in Pignoris conſtitutione præciſe requiritur Domini conſenſus. *2. F. 55. pr. ibi. ut nulli liceat Feudum totum vel partem aliquam vendere vel pignorare, ſine permiſſione illius Domini, ad quem Feudum ſpectare dignoſcitur.* & conſenſus Domini & Agnatorum ad diverſa tendunt, ille ad ſubſiſtentiam & validitatem contractus & hypothecæ, hic ad renunciationem tantum Juris quod in Feudo habet Agnati. Struv. *F. c. 13. a. 7. & c. 14. a 22.*

74 *num. 1.* Nec valet reſpectu Creditoris, quia oppignoratio, propter deficientem Domini conſenſum, plane invalida eſt, adeoque nullum jus in feudo Creditor habet, nec Agnatus conſenſu ſuo ad ſolutionem ſe adſtrinxit. Neque igitur actione reali, neque perſonali Agnatum, ad quem Feudum delatum, convenire poteſt Creditor, niſi expreſſe ad præſtationem Debiti ſe obligavit. Carpz. *P. 2. c. 46. D.*

75 *8. 9. 10.* Ergo invalide præſtitus conſenſus Agnatorum, æquiparatur conſenſui non præſtito. Kohl. *Exercit. 3. n. 5.* neque intentio ac mens Agnati conſentientis eſt, ut ipſe obligaretur, ſed tantum ut ratam haberet oppignorationem Feudi, quæ tamen ratihabitio ſine conſenſu Domini non poteſt ſubſiſtere. Carpz. *d. def. 9. & Dec. 176.* Franzk. *lib. 3.*

Reſ.

Resp. 8. Quippe consensus ad unum effectum præstitus non debet alium 76
operari, & Agnatus ideo consensit, quia credidit Dominum quoque consensisse, ergo causa non secuta, potest quis contravenire, quod ob eam causam fecit, neque eo modo venit contra factum suum Agnatus, quia nec se, nec feudum obligavit aut tradidit. Kohl. *d. exerc. 3. n. 4. & 28.* vid. Mev. *P. 3. D. 363.*

Contrarium huic sententiæ defendit Rauchb. *P. 1. qu. 45.* 1. quia 77
non potest Agnatus venire contra proprium factum. Sed Resp. non eum venire etiam proprie contra proprium factum, sed tantum hoc factum ita explicandum, ut Juri sit conveniens, Jura vero expresse Domini consensum requirunt, & Jura ipsa hoc factum Vasalli pro nullo declarant, quilibet enim præsumitur ita agere voluisse, ut minus sibi præjudicetur. Renunciatio quoque stricti Juris est; & sibi imputent cæteri quod non impetraverint Domini consensum. Ita vero contraria opinio æquitatis quandam speciem habet, sed Juris nullam. Carpz. *P. 2. C. 46. D. 9. n. 2.* quia Exceptio deficientis consensus esset exceptio Juris tertii, Resp. hanc exceptionem toties non habere locum, quoties alterius consensus de forma actus requiritur, uti hic Domini consensus, qui de substantia hypothecæ hoc casu est, adeo ut etsi centies consenserit Vasallus, toties consensus non constituit hypothecam nec eam obligabit ad solvendum, quia principale requisitum deest, & in Jure idem est non consentire & non legitimo modo consentire. Nisi Agnatus, uti dixi, se simul ad solutionem debiti obligavit, 78
tunc enim ex promissione personaliter obligatus erit, ad præstandam Debiti exsolutionem, ex Feudo ad se devoluto. Quo forsan respicit Rauchb. *d. loc.* & Dn. Brunnem. *in L. 25. n. 6. ff. de Adopt. & Cent. 2. Dec. 94. num. 7.*

Supereſt, ut de Effectu consensus respectu creditorum paucis vi- 79
deamus; & quidem hic insignem habet utilitatem consensus ratione Prælationis creditorum; Nam in Feudis consensus Domini non ad solam hypothecæ confirmationem, sed & ad fundandam prioritatem in concursu creditorum spectat Carpz. *Dec. 56. n. 10.* Et qui primo Do- 80
mini Feudi consensum consecutus est, reliquis omnibus creditoribus præfertur, & semper in Feudalibus in concursu creditorum primo loco habenda ratio consensus est. Pruckm. *Conf. XV. n. 89.* Hinc creditor, qui 81
consensum Domini impetravit, præfertur in specie 1. Hypothecæ Judi-

ciali

ciali ſive publicæ coram Actis vel Notario publico, ſive quaſi publicæ coram tribus teſtibus conſtitutæ, vel alias privilegiatæ Hypothecæ; Licet hypotheca Conſenſualis poſterior ſit, Pruckm. *lib. 1. Conſ 15. num. 89. & 109.* Schepliz. *in Conſt. March. P. 4. t. 2. §. 4. num. 5.* Müll. P. R. F. *Reſol. 80. num. 27. 28.*

82 2. Debitum poſterius Conſenſu Domini munitum præfertur Doti etiam anteriori. Nam licet alias Dos omnibus aliis Creditoribus, etiam illis, qui expreſſam anteriorem hypothecam habent, præferatur, per *L. Aſſiduis. 12. C. qui pot. in pign. hab.* quæ Lex cum generaliter loquatur, non erit reſtringenda ad poſteriorem hypothecam. Dn. Brunnem. *ad illam L. & qu. 9. de privileg. Credit.* unde etiam idem ſervatur in Pomerania vid *Diſp. de Jur. Fœm. ſingul.* & in Marchia Dn. Brunnem, *d. loc.*

83 licet aliud in Saxonia Carpzov. *P. 1. C. 28. D. 65.* In Feudalibus tamen ſemper primo loco attenditur Conſenſus, & Doti præfertur, licet Dos

84 prior ſit. Si autem Pacta Dotalia Conſenſu Domini munita, præfertur Dos Debitori Conſenſuali, ſecundum prioritatem temporis. Carpz. *P. 2. D. 201.*

85 Si vero Debitum conſenſuatum concurrat cum Dote *Sororis vel* Filiæ, de Jure Communi etiam Creditores conſenſuati præferuntur. Rauchb. *P. 1. qu. 38. n. 44.* Carpz. *P. 2. c. 46. D. 33. n. 9. 10. 11. & Dec. 72. n.*

86 *4. & Dec. 73.* Sed de Jure Saxonico Dos Sororum præfertur per expreſſam conſtitutionem Elect. Saxonici *Ord. Proc. Judic. t. 45. §.* es trä-

87 get ſich zu/ Struv. *c. 14. a. 33. n. 2.* Nec non de Conſvet. Pomeranica, per quam filiabus ratione Dotis & elocationis tam promittendæ quam promiſſæ bene proſpectum, ut Fratrum Viduis cæterisque eorum Creditoribus etiam conſenſuatis, ob Jus radicatum in Feudis præferantur, etiamſi ſaltem a Fratre ſit promiſſa Dos, & obtentu ejus uſuræ in ſtipulatum deductæ teſte Mev. *P. 3. D. 367. n. 2. & P. VII. D. 133. n. 4.* Dn.

88 Brunnem. *ad L. 1. ff. d. Separat.* Similiter Dotalitium Debito Conſenſuato præfertur, & in genere priora ſunt Debita feudalia. Carpz. *P. 2. C. 46. D. 23.* Dn. Præſ. *Exam. J. Feud. c. 21. qu. 21.*

89 Porro præfertur Debitum Conſenſuatum hypothecæ in feudo vendito reſervatæ pro reſiduo pretii: licet reſervatio expreſſe facta. Niſi illi expreſſe accedat Conſenſus Domini. Carp. *lib. 4. Reſp. 28.* Brunnem *in L. 1. ff. de bon. eorum, qui ſub tutel.* Mull. *Pr. Rer. For. Reſ. 80. num. 30.*

90 Verum ſi plures ſint Domini, & unus ſaltem ex his Conſenſum ſuum dederit, reliqui autem non; tunc Conſenſus unius tribuit Prælatio-

nem

nem pro una saltem rata vel portione Debiti; ratione ceterorum Dominorum alienatio vel Hypotheca feudi valere non potest. Ros. *F. c. 9. Concl.* Pruckm. *Conf. 37. n. 159.* Vultej. *F. 1. c. 10. n. 62.* Ratione Allodialium ve- 91
ro Creditores Consensuati Jus Prælationis non habent, quia Consensus Domini in Allodialibus nullam habet efficaciam. Dn. Brunnem. *Cent. V. D. 75.* De qua re jam supra dictum.

Quoad Creditores, qui Jure separationis utuntur, de Jure Com- 92
muni quidem certum, Chirographarios Creditores Paternos præferri Jure Separationis hypothecariis Filii, sed e contrario pariter certum, quod in Feudis hoc obtinere nequeat, ibi enim regulariter nulla Debita ex Feudo solvenda, nisi quæ Consensu Domini sunt munita, ut hinc Creditores Filii Consensuati ob Jus in Feudo radicatum semper Chirographariis Paternis vel non consensuatis sint præferendi. Vid. Carpz. *P. I. D. 73. n. 9.* Sed in 93
Pomerania & Marchia contrarium receptum, ubi etiam in Feudis Chirographarii Paterni omnibus Creditoribus filii etiam consensuatis præferuntur, quod præjudiciis multis comprobatum esse testatur Dn. Præses *in Usu Pract. ad ff. tit. de Separat.* In Marchia tamen sine dubio hoc restringen- 94
dum ad debita ante annum 1653. seu ante *Recessum Provincialem* illius anni contracta; tunc enim liberior Feudi obligatio erat in Marchia: Sed per illum Recessum cum libertas obligandi Feuda Nobilibus adempta sine Consensu Domini, non poterunt amplius Debita paterna Chirographaria Consensuatis filii Creditoribus præferri, cum Chirographaria debita feudum amplius non afficiant, sicuti id olim erat in Marchia. Dn. Præs. *in Usu Pract. ff. d. t. § circ. fin.*

Inter Creditores ipsos Consensuatos is potior est, qui prior tem- 95
pore. Et hæc sufficiant de Effectu Consensus. Ratio temporis & Disputationis, quæ mihi habenda, non permittit plura hic addere, sed vela hujus capitis contraho, & ad portum, hoc est ultimum caput, propero, quod erit

CAPUT ULTIMUM
De
Revocatione Consensus.

SUMMARIA.

Connexio. n. 1.
Revocatur Consensus elapso tempore in Consensu expresso. n. 2.
Præsertim si CLAUSULA CASSATORIA *addita fuit. n. 3.*
Nisi vel tacite vel expresse Consensus prorogatus fuit. n. 4.
Declaratur exemplo. n. 5.
An pro Interesse vel usuris tacite prorogatus censeatur? n. 6.
Pro alio debito Creditor Feudum retinere nequit. n. 9.
In Marchia vocatur Consensus, si singulis Sexenniis non fuerit renovatus. n. 10.
Nullo tempore expresso, perpetuo durat Consensus, donec debitum solutum. n. 11.
Non decennio exspirat. n. 12.
Nec Morte vel Principis seu Domini. n. 13.
Aut Creditoris, nec Debitoris, sed utring; ad Successores transit. n. 14. 15.
Consensus solvitur & revocatur iisdem modis, quibus hypotheca. n. 16.
Variæ species recensentur. n. 17. 18. seq.
An Assensus revocetur, si Feudum ad Dominum ob delictum Vasalli revocetur? n. 21. 22.
Conclusio Disputationis n. 23.

1 NOn perpetuum aut indissolubile est vinculum, quo Feuda Consensu Domini Creditoribus obligantur; Sed uti certam Formam, Modum & Effectum, ita suos quoque terminos atque fines habet Consensus, quibus elapsis suo destituitur Effectu. Non inutilis itaque erit labor, perspecta hactenus Natura & Effectu Consensus, subjicere, quando & quomodo Consensus ad Feudi obligationem a Domino præstitus REVOCETUR. Ceterum quoniam præcedentium Capitum paginæ in majorem amplitudinem, quam mihi ab initio proposueram, excreverunt, veniam dabis B. L. si non eadem prolixitate materias hujus ultimi Capitis proposuero; Brevitati enim studens, potiora, quæ hic dicenda occurrent, in compendium contraham, & sine ambagibus in medium proponam. Conspecta enim terra, ad Portum velis remisque contendimus.

Scili-

Scilicet Consensus vel ad certum tempus conceditur, vel nul- 2
lum in Consensu exprimitur tempus. Priori casu, si Dominus ad certum tempus v. g. ad 4. vel 5. annos consenserit, lapso tempore revocatur Consensus. Carpz. *P. 2. C. 22. D. 24.* quia permissum ad certum tempus, post id censetur prohibitum. Hinc elapso tempore Jus Creditoris & Hypotheca Consensu Domini in Feudo constituta, evanescit & extingvitur, nec Jure Prælationis amplius respectu ceterorum Creditorum utifrui potest. Carpz. *d. D. 24.* Rauchb. *P. 2. qu. 23.* Et id ad- 3
huc eo magis procedit, si Consensui a Domino ad certum tempus præstito addita fuit CLAUSULA, ita dicta, CASSATORIA, seu annullatoria, quæ Germanice ita exprimi solet, daß der *Consens*, nach Verflieſſung der Zeit todt und nichtig seyn soll. Richter. *de Concursu Creditor. Class 4. Sect. 2. n. 102.* Philipp. *ad Decis. Elect. Saxon. 31. Obs. 1. n. 12.* Certum enim est, si postea Consensus non fuerit renovatus, eum revocari, nec amplius valere.

Ceterum quod de revocatione Consensus ad certum tempus 4
præstiti, dixi, id tamdiu valet, donec constat vel expresse vel tacite, prorogationem temporis esse factam Dn. Præs. *Exam. Jur. Feud. c. 19. qu. 12.* Hinc si Dominus ad certum tempus consentiens, reservet sibi aut 5
Debitori potestatem finito tempore Feudum oppignoratum reluendi, si reluitio durante eo tempore non fuerit facta, Consensus censetur tacite prorogatus, & tamdiu viget, usque dum pignus soluto debito reluatur. Carpz. *P. 2. C. 23. D. 25.* Struv. *c. 14. aph. 23. n. 6.* Conditio enim hæc tacite inest contractui, & continuat obligationis vinculum, & revocari a Domino Consensus hoc casu non poterit, sed tamdiu valebit, donec totaliter pretium fuerit solutum. Tacite tunc quoque prorogatus censetur Consensus, quando Dominus ad 6. annos consensit, hac addita clausula: Und sol ein halb Jahr vor Ablauf der Wiederkauffs-Jahre der v. P. die Lose thun / wann das nicht gethan würde / oder die Wiederkauffs-*Summe* nicht entrichtet / solte die Käufferin nicht schuldig seyn aus den Gütern zu weichen / sondern des Wiederkauffs-Rechts biß zur Abfindung / zu gebrauchen befuget seyn. Hinc contra Fiscum pro Consensu judicatum *14. Oct. 1685.* licet consensus hic jam anno 1625. concessus fuisset. Similiter Dominus ipse feudi *anno 1441.* Vasallo feudum oppignoraverat, hisce formalibus: Wäre auch Sache / daß wir der v. B. binnen Jahres-Zeit dem v. L. das Geld nicht wieder zahleten / so verzeihen wir uns solches Gutes mit allen seinen Zubehörungen

gen und Rechten / und verleihen dem v. L. und seinen Erben solch Gut / nach ausgehender Jahres-Zahl zu gebrauchen / so lange biß wir ihnen ihr Geld gütlich und wohl zu Danck bezahlen / elapsis jam 250. annis contra fiscum pro possessore judicatum *29. April. 1685.* Ex eadem ratione renovatione consensus haud opus fuisse in casu illo decisum, ubi Serenissimus *anno 1616.* ad 6. annos consenserat, hac clausula: Wiederkäufflich auff 6. Jahr / also / daß wann nach verflossenen 6. Jahren die Ablösung nicht geschehen solte / solcher Wiederkauff immerfort von 6. Jahren zu 6. Jahren / biß zur völligen Wiederlösung continuiren solte, 25. April. 1685.

6 Sed quid, si Dominus consenserit, ut Feudum Creditori obligarem pro certa pecuniæ summa, ad certum tempus v. g. 6. annos, & sortem intra hoc tempus solverim, an revocari poterit Consensus, an vero tacite prorogatus erit PRO USURIS, ita ut Creditor respectu usurarum Feudum retinere, & post præstitutum tempus Consensu uti possit?

7 Resp. Certum esse Consensum non tantum ad rem principalem, h. e. sortem, sed etiam ejus accessorium, nimirum usuras, extendi, licet earum nulla in Consensu facta fuerit a Domino mentio, quod *supra c. 3.*

8 pluribus deduximus. Hinc non dubito asserere, non revocari hoc casu consensum, sed tacite prorogatum censeri, ita ut Creditor tantum Hypothecam in Feudo retineat, donec ipsi plene fuerit satisfactum, tam quoad sortem, quam quoad usuras. Cum enim hic actio super sorte mota pendente tempore in consensu definito, non poterit nocere creditori, qui agendo sibi vigilaverat, quod solutio usurarum quadantenus fuerit dilata, vid. quæ in simili tradit Joh. Philipp. *ad Decis. Elect. Saxon. 31. Obs. 2. n. 8.* Cui correspondet *Decis. Electoralis Sax.* his verbis: Nicht weniger dann auch in dem Fall / wann einer vor Ablauff der in der Gunst enthaltenen Zeit der *Consensus* verstriche / gleichwol auff ein richtig Unterpfandes-Recht und *hypothec*, ohngeachtet der verflossenen Zeit / so wohl sonsten / als in *Concursu Creditorum* gesprochen

9 werden ꝛc. Sed pro alio debito non prorogatus tacite erit consensus. Dominus enim in specie in illud Debitum consensit, quod elapso tempore ex Feudo juxta consensum Domini peti non poterit; licet Schrad. *d. F. P. VIII. c. 2. n. 6.* putet, ratione Vasalli Debitoris nihilominus reten-

10 tioni locum esse, arg. *L. un. C. Et. ob Chirogr. deb.* Nec tacita prorogatio valebit regulariter, ubi legale tempus consensibus præscriptum est, uti in Nova Marchia singulis sexenniis consensus renovandus est. Dn.

Præs.

Præs. *Exam. Jur. F. c. 19. qu. 22.* Extra novam Marchiam consensus tempora non fuerunt certa, sed pro lubitu in Cancellaria feudali determinata, uti casus extiterunt, ubi ad 50. 80. & 90. annos consensus dati fuerunt: postea tamen *anno 1684.* ad 25. vel ad 20. annos restricti, per specialem resolutionem Serenissimi. Sed quid, si Dominus consentiat, ut sit perpetuus consensus, uti talis casus contigit, & consensus hisce formalibus datus erat: Und wir *consentiren*, daß D. v. C. dessen Erben und Nachkommen / das Gut St. vor 4500. fl. behalten sollen / biß die Zahlunge erfolge / und soll dieses ein ewiger Wiederkauff seyn. Advocato Fisci tunc consensum impugnante, ut sibi contradicentem, & Domino feudi maxime præjudicantem, utpote cum ab anno 1609. jam duraverit, nemine investituram interim petente, pro consensu tamen judicatum *14. Oct. 1685.* determinatione termini futuri Serenissimo relicta. Hoc quoque certum, tempora consensus, non a die impetrati consensus, sed a die contractus computanda esse. Uti in Camera Electorali decisum *d. 2. Aug. 1684.*

Et ita obtinet, si certo tempore consensus fuerit incluſus. Sed si 11
Consensus sub nullo certo tempore fuerit præstitus, & Dominus indefinite consenserit in obligationem Feudi, tunc perpetuo durat, donec pretium fuerit solutum. Vultej. *F. lib. 1. c. 10. n. 66.* Nec decennio revocatur Rosenth. *Concl. 36. n. 3.* Licet Privilegium non-utendo tanto tem- 12
poris spatio amittatur. Nec morte exspirat, tam Creditoris quam Debitoris, vel etiam Domini, sed utrinque ad Successores transit. Nam 13
Princeps consensus Feudales Prædecessoris sui servare tenetur. Dn. Brunnem. *Cent. 3. Dec. 17.* quia consensus illi exhibentur ratione officii & dignitatis, ideo merito servandi. Schrad. *P. 9. Sect. 14. n. 54.* Confer. *Consil. Marpurgens. 9. n. 85. Vol. 1.* Nec Pœnitentia Domini revocari pote- 14
rit. Rosenth. *Concl. 36. n. f.* Quoad heredes Vasalli aut creditoris distinguunt inter heredem universalem & singularem, ita ut ad illum transeat consensus, sed ad hunc non, sed a Domino revocetur, quia ille quidem in universum Jus defuncti succedit, hic vero defuncti personam non æque repræsentet. Vid. Rosenth. *C. 37. n. 4 & seqq.* & *Concl. 75.* Sed cum 15
hic Autor in specie loquatur de consensu ad alienationem dato, non poterit hoc commode extendi ad consensum super debito interpositum: Hic enim consensus est cessibilis, & sic etiam præcipue si id exprimatur, in successorem singularem transire possit.

Porro quoniam consensus Domini adhibetur ad confirmandam

hypothecam in Feudo a Vasallo creditoribus constitutam, sequitur exinde, tamdiu valere consensum Domini, quamdiu durat hypotheca ipsa;
17 ea vero sublata, consensus Domini quoque sublatus erit. Uti ergo certum est, quod Pignus & Hypotheca tam in Allodialibus quam Feudalibus, solvatur I. Ipso Jure, per solutionem aut aliam satisfactionem debiti, vel per Novationem, & confusionem, Vid. Struv. *Exercit. ad ff 26. th. 50* Dn.
18 Brunnem. *quæst. ad ff. quibus mod. pign. vel hypoth. Solv. qu. 1.* II. Voluntate creditoris remittentis pignus sive expresse, sive tacite, pignus sc. reddendo, vel etiam consentiendo ut pignus alteri vendatur, *pec. L. Paulus 12.*
19 *ff. quibus mod. pign. vel hypoth. solv.* Dn. Brunn. *Cent. 3. Decis. 3.* modo non cum protestatione creditor consenserit, ut sc. sibi salva maneat pignoris causa *per L. 8. §. 15. ff. dict. tit.* vel etiam aliud pignus, Fide jussoresve a Debitore accipiendo. *L. 9. § 3. ff de Pignorat. act. L. 6. §. 1. ff. quib. mod. pign.*
20 *solv.* III. Casu, vel interitu totali, in Feudo oppignoro accidente, vel resoluto Jure debitoris, quod in Feudo habuit, arg. *L. Lex Vectigalem 31 ff. d. Pignorib.* Carpz. *Decis. 22.* Struv. *d. Exercit. th 49. n. 3.* Ita similiter quoque certum est, quod consensus Domini iisdem modis revocetur ac tollatur.

21 Ceterum si Dominus consenserit in obligationem Feudi, postea Vasallus delictum committat, ob quod ad Dominum revertitur Feudum, seu uti loquimur, das Gut wird eingezogen/ an tunc consensus Domini quoque revocabitur? Resp. Negando. Vasallus enim per delictum suum Jus creditorum in Feudo ipsius per constitutionem Hypothecæ & confirmationem quæsitum intervertere & tollere haut potuit; pariter uti Agnatis per delictum suum præjudicare non potuit; Hi enim, si ex Vasalli delinquentis descendentibus nemo amplius adfuerit, admittendi Struv.
22 *c. 14. th. 15.* Carpz. *P. 3. c. 27. D. 6. 8.* Hinc sæpius in Camera Electorali judicatum, quando successor feudalis investituram debito tempore non petiit, & præstanda non præstitit: Daß die Lehne verfallen/ Anfl. aber bey dem Gute geschützet würde biß die *Consens*-Jahre zu Ende. uti talis casus *9. Sept. 1685.* decisus, dum filius ob culpam Patris feudo privatus, sed ob illata materna consensu munita feudi Possessionem tamdiu retinuit, donec tempora consensus elapsa, & pecunia ipsi soluta. Et in simili contra die von L. *6. Febr. 1685.* quæ sententia a Serenissimo confirmata.

23 Sed hic filum Disputationis abrumpo, & vela contraho. Tu vero, B. L. ut ea, quæ hactenus proposui, serena ac benigna fronte accipere,

pere, ac de iis magis ſecundum æquitatem, quam ſtricti Juris rigorem judicare velis humaniſſime rogo. Si in hoc CONSENSU meo quædam occurrant, quæ conſenſu tuo non videntur digna, ſed potius DISSENSU, meliori judicio tuo me lubentiſſime ſubmittam. De cætero Tibi, Supreme DEUS, pro ſingulari Gratia Studiis meis hactenus largiſſime conceſſa, immortales exſolvo Gratias; & ut ea porro in tui Nominis gloriam & Patriæ emolumentum clementiſſime dirigere velis, humillime peto.

S. D. G.

BSB Bayerische StaatsBibliothek
MDZ Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Stryk, Samuel,

Diss. iur. de obligatione feudi, consensu munita, von consentirten Lehnschulden

Francofurtum ad Viadrum 1714

4 Diss. 2419#Beibd.21
urn:nbn:de:bvb:12-bsb10836461-9
VD18 1519437X-001